

Krantenonderzoek NRC Handelsblad 2007-2008 naar de berichtgeving over het Israëlisch-Palestijns conflict

Appendix A - bespreking per artikel

(20-10-2007) 01-11-2007 t/m 31-01-2008

Onderzocht zijn 1 artikel uit oktober 2007 en alle artikelen uit de periode november 2007 t/m januari 2008 die over Israël en/of de Palestijnen handelen.

Van de in totaal 83 artikelen zijn 47 nieuwsberichten, 13 achtergrondartikelen, 4 nieuwsanalyses, 9 reportages, 3 hoofdredactionele commentaren, 4 interviews, 1 boekrecensie, 1 portret en 1 opiniestuk.

De artikelen zijn aan de volgende criteria getoetst:

1. **Perspectief** (gezichtspunt, hoe wordt het onderwerp belicht, worden verschillende visies gegeven of is een visie dominant)

Wordt het standpunt van beide kanten fair weergegeven? Is voor beide kanten evenveel aandacht?

2. Bronnen

- Welke bronnen zijn gebruikt, zijn alle beschikbare bronnen gebruikt, is duidelijk op welke bronnen het artikel is gebaseerd?

- Zijn de mensen die in het artikel aan het woord komen vooral kritisch over Israël of over de Palestijnen?

3. **Krantenkop**. Wekt de kop boven een artikel een bepaalde suggestie? Dekt zij de lading van het artikel? Is bij een zogenaamde citaatkop duidelijk van wie het citaat afkomstig is?

4. Is er **hoor en wederhoor** toegepast?

Krijgt bij een specifieke aantijging de andere kant de gelegenheid om te reageren? Wordt die reactie ook fair weergegeven?

5. Bevat het artikel **suggestieve opmerkingen of taalgebruik**, klinkt de mening van de correspondent erin door, worden ongefundeerde beweringen gedaan? Is een nieuwsanalyse gebaseerd op alle beschikbare feitelijke informatie?

6. Wat voor **context** wordt er gegeven voor een bepaalde gebeurtenis of geweld van beide kanten? Ontbreken belangrijke feiten die essentieel zijn om een gebeurtenis te kunnen begrijpen? Wordt bij een van beide partijen vaker een verklaring gegeven voor gebruikt geweld?

Ook: wordt er over een bepaalde zaak ook **relevante achtergrondinformatie** gegeven? Dit hoeft uiteraard niet in ieder artikel, maar heeft meer betrekking op het totaal.

7. Wat voor perspectief spreekt uit de **illustratie** bij het artikel?

8. Wat voor **woorden** worden gebruikt voor verschillende groeperingen, geweld van beide kanten, acties van beide partijen? Zijn deze woorden neutraal of hebben zij een positieve dan wel negatieve lading? Wordt een partij negatiever neergezet door gebruik van **stigmatiserende bewoordingen**?

9. In een **interview**: Stelt de interviewer kritische vragen, confronteert hij de geïnterviewde met feiten die zijn verhaal tegenspreken, met tegengestelde opvattingen? Neemt de correspondent in reportages duidelijk afstand van wat geïnterviewde personen zeggen? Worden andere feiten tegenover de feiten of visie van door hem geïnterviewde mensen gezet, of diens visie anderszins gerelativeerd? Gebeurt dit bij mensen van beide kanten in dezelfde mate? Wordt duidelijk gemaakt wat de achtergrond van de geïnterviewde is?

=====

1. Bloeiend Fort Israël naast verslagen Palestijnen Droom van Palestijns moederland verder weg dan ooit, Israëliërs hebben machtsstrijd gewonnen

Oscar Garschagen, 20 oktober, achtergrond

De strekking van deze laatste reportage van Oscar Garschagen is dat Israël oppermachtig is en het conflict gewonnen heeft, en de Palestijnen de verliezers en machteloos zijn.

Het artikel begint met een beschrijving van een groep extremistische Joden die de Tempelberg betreedt, en een rabbi die pleit voor de bouw van de derde tempel op de Tempelberg, waarvoor de rotskoepelmoskee gesloopt moet worden. Het bezoek van de Joden aan de Tempelberg zou Israëls machtspositie illustreren. De Tempelberg is voor de Palestijnen niet bereikbaar, wegens totale Israëlische controle: muur, checkpoints. Israël zou haar eigen grenzen al hebben vastgesteld door middel van een politiek van voldongen feiten. Opgeven van nederzettingen of het delen van Jeruzalem is voor Israël onbespreekbaar. De machtige kolonistenbeweging zou gerustgesteld zijn, en de ontruiming uit de Gazastrook in 2005 beschouwen als een bescheiden zoenoffer. De muur heeft de Palestijnen en de bezetting onzichtbaar gemaakt, en er zijn nauwelijks meer Palestijnen in Israël. De Palestijnen zitten opgesloten in 10 enclaves, en zijn steeds afhankelijker van hulp geworden, waarbij humanitaire crises steeds op het nippertje worden voorkomen. Een Palestijnse staat is verder weg dan ooit. Het besef begint door te dringen dat dat niet alleen Israël verweten kan worden, maar ook komt door de interne Palestijnse verdeeldheid. Dat zal niet leiden tot een collectieve visie of 'tot het accepteren van een aantal historische feiten en realiteiten'. Het besef van de ongelijkheid tussen Israël en de Palestijnen, en de verzwakking van de laatsten door interne strijd, brengt Abbas ertoe voortvarend compromissen te sluiten over de omvang van de Palestijnse staat, Jeruzalem en de vluchtelingen. Abbas is echter te laat en te zwak om een compromis te sluiten dat hem een levensvatbare staat geeft en om de feiten op de grond ongedaan te maken.

De hoop dat Bush Israël onder druk zal zetten is op niets gebaseerd. Abbas wordt volgens Garschagen spottend de 'burgemeester van Ramallah' genoemd. Compromissen over voorgaande zaken zullen niet door de Palestijnen worden aanvaard, althans niet zonder medewerking van Hamas. "De Joden hebben gewonnen" verzucht de schoonmaker op de Tempelberg.

* Perspectief: Palestijns (ook letterlijk in de vorm van een bejaarde Palestijnse schoonmaker op de Tempelberg waar het stuk mee begint en eindigt).

* Suggestieve en ongefundeerde beweringen: dit artikel zit vol suggestieve opmerkingen en is in alle opzichten meer een opiniestuk dan een reportage. Het bevat nauwelijks objectieve feiten of waarnemingen.

- "De joden lopen luidkeels zingend over een van de meest omstreden vierkante kilometers ter wereld". De moslims lopen daar ook dagelijks, en Israëlische beveiliging ziet er continu op toe dat zij hun heiligdommen kunnen bezoeken en er hun geloof kunnen belijden. Het beheer van de Tempelberg is door Israël in islamitische handen gegeven. En waarom zouden Joden daar niet mogen lopen?

- "Tientallen Palestijnse mannen en vrouwen stromen vanuit de moskee en de vergulde Rotskoepel, waar de profeet Mohammed zijn nachtelijke reis naar de hemel zou zijn begonnen, naar buiten." In de Koran is over die reis vanuit Jeruzalem niets te vinden, en wordt slechts van 'de verste moskee' gesproken. Dat is later geïnterpreteerd door sommige moslims als een verwijzing naar Jeruzalem, hoewel dit zeer onwaarschijnlijk is. Het is een mythe om de islamitische claim op Jeruzalem te onderbouwen.

- De schoonmaker "is geen detail vergeten van de dodelijke gevechten na het bezoek van Ariel Sharon in 2000". Dit is volkomen niet ter zake doend, en er wordt slechts de suggestie mee gewekt dat de Joodse fundamentalisten die de Tempelberg betreden daar nu ook weer aanleiding toe geven.

- De leider van de groep, een rabbijn uit Kiryat Arba, legt in "onvervalst New Yorks uit..." De suggestie is: Joden uit Amerika eisen hier de macht op en pikken het land in van de Palestijnen.

- "Het bezoek van de radicale Joden aan het derde islamitische heiligdom illustreert de machtspositie van de Joodse staat. De controle over Jeruzalem is nagenoeg compleet. Israëlische agenten bepalen wie wel en wie niet in de Al Aqsa moskee mag bidden."

Dit suggereert dat de Joden geen enkele binding met de Tempelberg hebben en er dus niets te zoeken hebben. Het suggereert bovendien wel erg veel willekeur. De enige reden om mensen niet binnen te laten is veiligheid. Overigens mogen Joden ook niet altijd zomaar binnen, maar gelden voor hen strenge restricties, ondanks dat de Tempelberg hun meest heilige plaats is.

- "Voor 1967, toen dit nog Jordaans gebied was, kwamen hier alleen al tijdens de Ramadan meer dan een half miljoen mensen per dag" aldus de schoonmaker.

Toen mocht echter geen enkele Jood naar de Klaagmuur en had Jordanië bijna alle synagogen verwoest. Jammer dat Garschagen dat er niet bij vermeldt.

- "Zelfs de machtige kolonistenbeweging is gerustgesteld", en de ontruiming van Gaza zou worden gezien als een betrekkelijk bescheiden zoenoffer. Dit is volkomen ongefundeerd. Veel kolonisten zijn bepaald niet 'gerustgesteld', er zijn demonstraties geweest vanwege het hernieuwde vredesproces en er staan boze reacties in Israëlische kranten. Sommige kolonisten geloven dat God aan hun kant staat, en zullen pas geloven dat Israël hun nederzettingen ontruimt wanneer ze daadwerkelijk worden afgevoerd, zoals ook bij de Gaza ontruiming het geval was, maar velen maken zich zorgen.

- "Sinds juni van dit jaar domineert Hamas, de Palestijnse tak van de moslimbroederschap, dit gebied..." Hamas domineert Gaza niet, maar heeft er in een bloedige coup de macht gegrepen en heerst er met harde hand. Waarom zo eufemistisch, waar we wat betreft de 'muur' toch vooral geen eufemismen mogen gebruiken? Hamas is voortgekomen uit de moslimbroederschap maar heeft zich ervan afgescheiden omdat voor hun de gewapende strijd geen centraal uitgangspunt is, en voor Hamas wel.

- Abbas is, aldus Garschagen, te laat en te zwak om op afzienbare tijd een verdrag te sluiten dat leidt tot een Palestijnse staat, en hij zou de Israëlische feiten op de grond niet meer teruggedraaid krijgen. "De Palestijnse hoop dat Israël daartoe gedwongen zal worden door een vertrekkende en verzwakte president Bush is op niets gebaseerd."

De VS heeft zich de laatste tijd bijzonder kritisch uitgelaten over de nederzettingen.

- "De Joden zijn te sterk en hebben gewonnen. Dat zie ik hier iedere dag opnieuw, al vele jaren." aldus de schoonmaker op het einde.

Veel Joden zien dat anders. Die zien dat er bloeiende moskeeën staan waar ooit de Joodse tempel stond, dat de WAQF zonder toestemming van Israël opgravingen doet, een moskee erbij bouwt en waardevolle artefacten uit de Tempelberg naar het stort rijdt. Jarenlang liet Israël het begaan om een confrontatie met de Arabieren over deze gevoelige zaak te vermijden.

Zij zien wat er gebeurt zodra het Israëlische leger een fout maakt, even niet oplet. Ze vrezen dat veel Arabieren hen nog steeds het liefst zien vertrekken, sommigen spreken nog steeds van 'vernietiging' van Israël. Antisemitische propaganda en ophitsing is aan de orde van de dag in de Arabische wereld. Zij denken: "Goddank zijn we sterker. Nog wel, maar hoe lang nog?"

* Onjuiste beweringen:

- De rabbijn "hoeft niet te vrezen dat er ook maar een Israëlische politicus, generaal of leidende rabbijn bereid zal zijn heilig Jeruzalem te delen met de Palestijnen. De politieke, religieuze en militaire elites van Israël zijn het daarover grondig met elkaar eens."

Er gaan geregeld stemmen op voor concessies op dat gebied, en Barak had ook al een deling van Jeruzalem voorgesteld. Men zegt het niet zo openlijk, maar het besef dringt steeds meer door dat een vredesverdrag niet mogelijk zal zijn zonder concessies in Jeruzalem, en dat de hele wereld inclusief Amerika de annexatie van Oost-Jeruzalem en Joodse aanspraken daarop niet erkent.

- "Die muur van staal, beton en militaire wegen, wachttorens, concertino-prikkeldraad en checkpoints die Israël de afgelopen vijf jaar heeft gebouwd..." En even later: "De muur - andere omschrijvingen zijn eufemismen - ..."

Langs iedere grens lopen wegen en staan checkpoints of wachttorens, zeker wanneer de relatie met het buurland gespannen is. Feit is dat de barrière voor 95% uit een hek bestaat, met inderdaad wachttorens

er langs en prikkeldraad erboven. Garschagen dramatiseert hier sterk om het maar zo erg en extreem mogelijk te laten klinken. Dat de bouw van de barrière al jaren nagenoeg stil ligt, en hij ook in Jeruzalem niet compleet is, verzwijgt Garschagen want dat past niet in zijn plaatje. Hij noemt de 'muur' bovendien een 'onomkeerbaar feit' wat nergens op is gebaseerd. Israël heeft meermaals (kleinere) delen van de muur afgebroken of verplaatst, en als de situatie het toelaat kan de muur ook in zijn geheel afgebroken. Dat hangt af van (interne) politieke ontwikkelingen, Palestijnse aanslagen en Amerikaanse druk. Knap dat Garschagen dat allemaal kan voorzien.

- "Wie veelvuldig aan beide kanten van de muur rondreist kan het onmogelijk zijn ontgaan dat de machtsstrijd tussen Israëliërs en Palestijnen allang is beslist." De vredesconferentie door de VS gelanceerd zal daar geen verandering in brengen, aldus Garschagen. "Israël heeft d.m.v. een politiek van voldongen feiten de omvang en grenzen van de Joodse staat vastgesteld."

Het valt te betwijfelen of Israël alle gebied ten westen van de barrière (7%) kan houden; de internationale consensus is dat de Palestijnen recht hebben op de gehele Westoever en Gazastrook inclusief Oost-Jeruzalem, en Israël is afhankelijk van andere landen. Dat het tot nog toe niet tot verdergaande concessies is gedwongen, ligt voor een groot deel aan de Palestijnen zelf. Door de aanslagen, hun vele 'nee's', hun verdeeldheid, de chaos en de corruptie was er begrip voor het feit dat Israël niet zomaar land wilde opgeven, of, in het geval van het Oslo Akkoord, dit later weer herbezette. Israël was gedwongen de gehele Sinai terug te geven aan Egypte, omdat daar een staatsman zat die de orde kon handhaven en betrouwbaar was.

- "... en de uitzichtloze, inmiddels grotendeels stopgezette gewapende strijd, die het leven heeft gekost aan ruim 6.000 Palestijnen en 1.100 Israëliërs. Die intifadah is met keiharde hand onderdrukt en dooft nu uit."

Van het begin van de Tweede Intifada tot het moment van verschijnen van dit artikel waren minder dan 4.400 Palestijnen en ruim 1.000 Israëli's omgekomen, de circa 500 slachtoffers van de interne Palestijnse strijd niet meegerekend. Tot aan het begin van de Gaza Oorlog (eind december 2008) waren volgens cijfers van Betsalem 5.502 Palestijnen (waarvan 594 door intern Palestijns geweld) en 1.062 Israëli's (inclusief Israëlische Arabieren) omgekomen.

[Bron: <http://www.btselem.org/English/Statistics/Casualties.asp> - http://mideastweb.org/Second_Intifada_timeline.htm]

De gewapende strijd is niet zozeer stopgezet als wel onderdrukt door Israël, dat nog steeds wekelijks aanslagen vrijdelt en Palestijnen bij de checkpoints aanhoudt die met explosieven Israël willen binnendringen. Zonder de zo verfoeide afscheidingsbarrière, checkpoints en legeroperaties op de Westoever, zouden nog steeds bussen en restaurants in Jeruzalem en Tel Aviv de lucht in gaan. Volgens Garschagen zal Israël zich ontwikkelen tot één van de twintig rijkste landen ter wereld, waarbij hij bankpresident Stanley Fischer aanhaalt. Dat is nogal optimistisch: Israël staat qua BNP op de 44ste plaats, na Chili en Roemenië.

- "Het opgeven van deze nederzettingen en het delen van Jeruzalem in een land voor vrede compromis is voor machtig Israël onbespreekbaar geworden." Daarbij haalt hij de brief van Bush uit 2004 aan, waarin staat dat "de grens tussen Israël en een Palestijnse staat niet de bestandslijn van 1949 hoeft te zijn" waarmee "dat politieke en diplomatieke concept een zachte dood is gestorven". De brief van Bush sprak van bepaalde demografische realiteiten, niet van het geheel loslaten van de 1949 bestandslijnen. Hij liet daarbij de mogelijkheid van een landruil open, en is later ook op deze manier geïnterpreteerd (en uitgelegd naar de Palestijnen toe). Dat het land voor vrede concept daarmee een zachte dood is gestorven is dan ook een onjuiste opmerking. Ik heb er al eerder op gewezen dat velen in Israël beseffen dat ze, willen ze met de Palestijnen tot overeenstemming komen, niet om deling of het opgeven van de soevereiniteit van een deel van Jeruzalem heen kunnen.

- "Aan de oostelijke kant van de muur en in de Gazastrook zijn de Palestijnen opgesloten in tien enclaves, die onderling met elkaar verbonden zijn door een stelsel van wegen en bruggen".

Er zijn geen tien enclaves met hekken erom heen, er zijn autonome gebieden en gebieden waar Israël de verantwoordelijkheid heeft qua veiligheid, en daar lopen inderdaad wegen tussen. Het woord 'enclave' klinkt alsof de Palestijnen daar volledig opgesloten zitten. In werkelijkheid kunnen ze meestal gewoon van de ene naar de andere stad of dorp reizen, waarbij men soms, maar lang niet

altijd, een checkpoint moet passeren, wat soms snel en soms moeizamer gaat, en vanwege 'security alerts' soms ook even helemaal niet.

- "Humanitaire crises worden steeds op het nippertje voorkomen door het druppelend hulpinfuus, ook in de Gazastrook met zijn 1,5 miljoen inwoners."

Er gaan miljarden per jaar naar de Palestijnse Autoriteit en de UNRWA, voor zowel voedselhulp aan vluchtelingen als hulp bij de opbouw van instituties en voor het betalen van salarissen. Daarnaast worden vele organisaties en projecten gesteund die zich voor vrede inzetten, maar ook media en actiegroepen. Dit een 'druppelend hulpinfuus' noemen is een karikaturale schets van al deze hulp. Dat de Palestijnen desondanks arm zijn en afhankelijk blijven van hulp, is een gevolg van zowel het conflict als de slechte Palestijnse organisatie en interne corruptie.

- "De wetenschap dat de altijd al ongelijke Israëliësch-Palestijnse krachtsverhoudingen door de interne Palestijnse strijd tussen Fatah en Hamas nog ongunstiger is geworden, is voor leiders als president Mahmoud Abbas het motief nu voortvarend compromissen te sluiten over de omvang van de Palestijnse staat, over Jeruzalem en de nog altijd brandende kwestie van de Palestijnse vluchtelingen". Zo voortvarend sluit Abbas geen compromissen. Hij houdt vast aan het 'recht op terugkeer' van de vluchtelingen, aan geheel Oost-Jeruzalem, inclusief Klaagmuur, Joodse wijk en de Olijfberg, en hij eist zelf de stukken land op die niemandsland waren voor 1967 zoals Latrun. Het is eerder omgekeerd als Garschagen het voorstelt: ondanks het feit dat de Palestijnen de zwakkere partij zijn, en veel meer direct belang hebben bij een staat en een oplossing van het conflict, stellen ze zich erg star op.

* Formulering/woordgebruik: het begrip "gewapende strijd" als aanduiding van de tweede intifada is nogal versluisend voor een terreurcampagne waarbij Israëliëse burgers wekelijks omkwamen door zelfmoordaanslagen. 'Gewapende strijd' suggereert een guerrilla-oorlog tegen een ander leger, een bepaalde legitimiteit zelfs, niet een terreurcampagne waarbij burgers, mannen, vrouwen en kinderen voor hun huis en op weg naar school of de winkel opgeblazen konden worden.

Verder het hiervoor genoemde "onwrikbare Hamas", "muur", "druppelend hulpinfuus", "Hamas domineert de Gazastrook".

* Aan het woord: vooral Palestijnen.

* Context: ook deze wordt alleen vanuit Palestijns perspectief gegeven, zoals hierboven aangetoond. De geschiedenis en achtergronden leggen allemaal de Palestijnse kant uit, maken inzichtelijk dat zij machteloos zijn, hebben verloren, slachtoffer zijn, onheus worden behandeld, onterecht hun land kwijtraken, ongemeen hard worden aangepakt voor 'gewapend verzet', recht hebben op Oost-Jeruzalem etc.

* Illustratie: Palestijn die over de muur naar Oost-Jeruzalem kijkt dat voor hem onbereikbaar is. Letterlijk Palestijns perspectief.

* Totaalbeeld: sterk gekleurd ten nadele van Israël

2. De 51ste staat: Walt en Mearsheimer brengen Amerikaanse steun voor Israël in kaart

boekenkatern, 2 november 2007, boekrecensie, Maarten van Rossem

Bespreking door Maarten van Rossem van "De Israëllobby", een boek van de Amerikanen John Mearsheimer en Stephen Walt, dat met name in de VS veel ophef veroorzaakte.

* Perspectief: deze recensie staat bol van suggestieve, ongefundeerde en onjuiste beweringen, waarbij niet altijd duidelijk is wat Van Rossems meningen zijn en wat de beschrijving van Mearsheimer en Walts boek. Van Rossem is het zo roerend met ze eens dat hij niet de moeite nam daar enig onderscheid in aan te brengen.

* Suggestieve, ongefundeerde en onjuiste opmerkingen: het is ondoenlijk alle suggestieve en onjuiste zaken hier weer te geven, dus ik me beperk me tot een paar voorbeelden. In totaal telde ik liefst 18 suggestieve en ongefundeerde beweringen, en 9 feitelijke onjuistheden. Bij dat laatste zijn niet alle misleidende opmerkingen of beschrijvingen meegerekend. Een paar voorbeelden van onjuistheden:

"Israël is mijns inziens een gewelddadige en expansieve staat die zijn territorium in een reeks veroveringsoorlogen stelselmatig heeft uitgebreid. Ook Mearsheimer en Walt trekken deze conclusie impliciet in hun revisionistische interpretatie van de conflicten van 1948, 1956 en 1967, die overduidelijk maakt dat Israël in alle drie de conflicten, dus ook al in 1948, de evident superieure partij was". Hier zitten minstens twee feitelijke onjuistheden in: dat Israël in geen van deze oorlogen werd bedreigd en ze allen tot doel hadden haar territorium uit te breiden, en dat Israël in al deze oorlogen duidelijk de sterkere partij was. Onder andere Benny Morris heeft aangetoond dat aan het begin van de 1948 oorlog Israël minder troepen en wapens had dan de Arabieren, en dit pas in de zomer, met de komst van van de Tsjechen gekocht materieel veranderde. Wat betreft 1956 en 1967 zijn er een aantal duidelijke tekenen van Arabische agressie, en in 1967 deed Israël meerdere pogingen om een oorlog te vermijden en het diplomatiek op te lossen. Het is pertinent onjuist te stellen dat deze oorlogen slechts door Israël zijn begonnen om gebied te veroveren en de reële Arabische dreiging te ontkennen.

"Een van de belangrijkste oorzaken van 9/11 was de verontwaardiging over de onderdrukking van de Palestijnen bij Osama Bin Laden en zijn naaste medewerkers". Bin Laden heeft wellicht meerdere motieven gehad, maar Amerika's aanwezigheid in Saoedi-Arabië en Irak speelde zeer waarschijnlijk een grotere rol dan Palestina. Bin Laden staat islamitische wereldheerschappij voor, om te beginnen in de Arabische wereld. Israël zit daarbij in de weg, maar de seculiere of pro-Westerse Arabische regimes minstens evenzeer, en volgens veel interpretaties waren zijn voornaamste drijfveren Amerika's invloed op deze landen te verminderen en moslims voor zijn zaak te rekruteren. Ook deze discussie voert hier te ver, maar het is zeker onjuist te stellen dat de Palestijnse zaak centraal stond voor Bin Laden. Andere onjuistheden zijn de bewering dat Israël in 2000 vrede met Syrië had kunnen sluiten maar in plaats daarvan 'besloot de Golan permanent te annexeren', dat Arafat slechts een paar enclaves met zelfbestuur kreeg aangeboden in Camp David in 2000, en een werkelijk soevereine staat voor Israël nooit een optie is geweest. En Israël zou met haar 'immorele onderdrukking' van de Palestijnen weggelaten vanwege de Holocaust, die als excuus en rechtvaardiging daarvoor wordt aangehaald. Israël is een van de meest bekritiseerde en veroordeelde landen in internationaal verband, voor een conflict dat op wereldschaal gezien betrekkelijk klein is met relatief weinig slachtoffers, en bovendien niet alleen haar aangerekend kan worden.

Volgens Mearsheimer en Walt, en vooral ook volgens Van Rossem zelf, wordt Israël volkomen kritiekloos gesteund door de VS, hebben de VS Israël nooit onder druk gezet, kunnen andere landen alleen maar dromen van de voorwaarden waarop Israël zoveel Amerikaanse steun krijgt, en worden pogingen van het State Department om 'Israël wat pragmatischer te benaderen' telkens getorpedeerd door 'de aanhankelijkheid van Amerikaanse politici aan Israël'.

Hoe kan het dan toch, dat de Amerikaanse ambassade nog steeds in Tel Aviv staat, en niet in Jeruzalem? Hoe kan het dat verschillende door 'de lobby' hevig bekritiseerde wapendeals met Saoedi-Arabië en Egypte gewoon doorgingen? Dat de VS keer op keer het nederzettingenbeleid van Israël bekritiseert, en er in het verleden ook, zij het een bescheiden bedrag, aan hulp voor heeft ingehouden? Dat men tijdens het begin van de Tweede Intifada weigerde reserve onderdelen aan Israël te leveren uit onvrede over haar harde militaire optreden? Dat de Roadmap opvallend evenwichtig is, en aan Israël evenzeer als aan de Palestijnen strenge eisen stelt, die beide stelselmatig niet naleven? De banden van de VS met president Abbas zijn warm, dat is meermaals gebleken. Naast de steun aan Israël staat een veel hoger bedrag aan steun aan Egypte, Saoedi-Arabië, de Golfstaten en Jordanië. Van Rossems 'recensie' staat vol met dergelijke suggestieve beweringen en onjuistheden, en er is nauwelijks een alinea te vinden waarin hij in enigszins neutrale bewoordingen een ontwikkeling of een theorie van Mearsheimer en Walt beschrijft.

* Taalgebruik: "Dan zijn er de neoconservatieven, voor een groot deel van Joodse huize".

"De Israël-mythologie" (Israël is slechts slachtoffer en een tweede Holocaust ligt op de loer.)

* Context van Israëls kant wordt uiteraard niet gegeven, wederhoor niet toegepast (wat in een recensie ook niet hoeft), en geen enkele poging ondernomen tot een enigermate afgewogen oordeel te komen en Mearsheimer en Walt kritisch tegen het licht te houden. Kritiek op dit boek kwam zeker niet alleen uit pro-Israël hoek: zelfs Noam Chomsky meende dat de invloed van de olielobby en wapenlobby op het Midden-Oosten beleid van de VS veel groter was dan dat van de Israëllobby.

* Foto met bijschrift: "De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice bezocht op 17 oktober jl. de Geboortekerk in Bethlehem."

* Totaalbeeld: sterk gekleurd ten nadele van Israël

3. Rice tot Israëliërs: vrede hoogste belang

Salomon Bouman, 5 november 2007, nieuwsbericht

Condoleezza Rice was in Israël om de vredestop in Annapolis later in de maand voor te bereiden. Ze riep de Israëli's op tot vrede op basis van twee staten, en waarschuwde dat het uitblijven daarvan tot meer geweld door de Palestijnen kan leiden. Vrede tussen Israël en de Palestijnen zou ook nodig zijn om het moslimextremisme in het Midden-Oosten aan te pakken, en zal de weg vrij maken voor vrede tussen Israël en een aantal Arabische landen. Olmert zei dat beide partijen zich aan de verplichtingen van de Roadmap moesten houden en verklaarde dat Israël zijn verplichtingen zou nakomen. Yesha, de raad van nederzettingen, kondigde protesten aan tegen de vergaande concessies die Olmert volgens hen bereid is te doen voor vrede.

* Perspectief en totaalbeeld: neutraal, afstandelijk.

4. Wrangle bijmaak herdenking Rabin

Salomon Bouman, 5 november 2007, nieuwsbericht, vet gedrukt

Bij de herdenking van de moord op Rabin 12 jaar geleden waren ca. 150.000 Israëliërs aanwezig. Deze hoge opkomst was mede te danken aan het feit dat op de dag van de herdenking Yigal Amir, de moordenaar, zijn zoon in de gevangenis ritueel liet besnijden. Veel mensen waren daar verontwaardigd over, en vonden dat hem dat had moeten worden ontzegd. De zoon van Rabin hield een toespraak waarin hij de campagne van 'nationalistische groeperingen' om Amirs gevangenisstraf (hij heeft levenslang) te bekorten hekeld en waarschuwde voor het gevaar van een nieuwe moord door extreem rechts. Leden van linkse jeugdbewegingen riepen op tot vrede.

* Context: niet veel, maar niet echt nodig hier. Een artikel over de tegenstellingen binnen Israël, en de invloed van extreemrechtse groeperingen zou interessant zijn, maar dat was hier niet beoogd.

* Perspectief en totaalbeeld: neutraal.

5. Kolonies Israël groeien

AP, BBC, nieuwsbericht, 8 november 2007

De bevolking in de nederzettingen groeit drie keer zo snel als daarbuiten, Israël bouwt door in 88 van de 150 nederzettingen en ook in de 'wilde buitenposten'. Dit druist in tegen de Routekaart voor Vrede en ondermijnt de kans op succes op de vredesconferentie in Annapolis. Het leger houdt de bouw in de buitenposten niet in de gaten en heeft deze niet onder controle. De Israëlische blokkade van de Gazastrook zou de steun voor terroristen versterken, de goederenstroom naar Gaza is sinds mei met 71% verminderd.

* Perspectief: het artikel behandelt eenzijdig gedrag van Israël dat het vredesproces zou bemoeilijken (groei nederzettingen en blokkade Gazastrook), en is bijna geheel gebaseerd op een rapport van Vrede Nu en uitspraken van hulporganisaties.

* Hoor en wederhoor: geen wederhoor. Het artikel bevat een lange reeks claims die niet worden gecheckt of om een reactie van Israëlische autoriteiten gevraagd.

* Context: niet gegeven, maar past ook niet zozeer in een nieuwsbericht. Men had kunnen vermelden dat in de nederzettingen meer religieuze Joden wonen en dat die gemiddeld meer kinderen krijgen, wat tenminste deels de grotere bevolkingsgroei aldaar verklaart. Zolang er geen akkoord is vindt Israël dat

de gemeenschappen in de nederzettingen zich normaal moeten kunnen ontwikkelen, en er dus voor de eigen bevolking voldoende huizen en voorzieningen moeten zijn. Wat betreft de blokkade van Gaza wordt steeds weer gesteld dat die de extremisten versterkt terwijl de raketbeschietingen en hun gevolgen geen aandacht krijgen.

* Suggestieve opmerkingen/ongefundeerde beweringen: blokkade versterkt extremisten. "Ze (Israël) proberen diegenen te straffen die de controle over Gaza hebben overgenomen (Hamas), maar ze straffen iedereen" aldus UNRWA chef Karen Koning Abu Zayd. Volgens Israël daarentegen zal de bevolking de Hamas regering dwingen een einde te maken aan de raketbeschietingen om zo de grenzen weer open te krijgen. Hamas zal aan populariteit inboeten door de blokkade, en zowel Hamas als andere militanten zullen moeilijker aan materiaal voor raketten kunnen komen en deze raketten moeilijker kunnen vervoeren. Deze kant wordt in het artikel niet vermeld.

* Totaalbeeld: eenzijdig, gekleurd ten nadele van Israël

6. Druzen worstelen met hun trouw aan Israël

'De Israëlische politie schoot op ons alsof we Arabische terroristen zijn'

achtergrond, Salomon Bouman, 12 november 2007

Het artikel bericht over spanningen tussen Joden en de staat Israël en Druzen, vooral in Peki'in. Bij gevechten tussen de politie en Druzen zijn dertig Druzen gewond geraakt. Volgens Israëlische media zou een Joodse politieagente zijn gegijzeld en mishandeld door de Druzen, wat de Druzen ontkennen. De aanleiding was het feit dat jonge Druzen een antenne op een kippenhok in het Joodse deel van de stad hadden vernield. Volgens de Druzen veroorzaken de antennes voor mobiel telefoneren kanker. Naar aanleiding van deze geschiedenis uitte de Druzen in de reportage uitgebreid hun onvrede met Israël, terwijl ze zelf zo trouw zijn aan de staat en trots zijn in het leger te dienen.

* Perspectief: empathisch naar de Druzen en kritisch naar Israël. Er is veel aandacht voor de grieven en discriminatie van de Druzen. Er worden allerlei beweringen gedaan die niet gecheckt worden. Bouman lijkt de Druzen in hun claims en versie van een en ander gelijk te geven: "Uit de gesprekken met de Druzen in Peki'in doemt het beeld op van een gemeenschap die wegens voortdurende achterstelling worstelt met trouw aan de Joodse staat." (...) De daardoor ontstane spanningen ontladden zich als een bliksemschicht tijdens de botsing tussen jonge Druzen en de politie." Vervolgens wordt vermeld dat Druzen moeilijker werk vinden, in tegenstelling tot de Joden niet op staatsgrond mogen bouwen, en de infrastructuur in de Druzische dorpen te wensen over laat. Ook vertelt een Druus hoe de politie een gebedshuis is binnengedrongen, en vertelt een andere dat de politie bewust met scherp op borsthoogte schoot om te doden. Maar ondanks alles zijn ze trots op Israël en willen ze dat de Joden naar Peki'in terugkeren.

* Context: deze wordt vooral van de kant van de Druzen gegeven, dat het bij hun de druppel was die de emmer deed overlopen, en ook dat de ouderen minder invloed op de jeugd hebben. Waarom de politie nu zo hard optrad, en bij eerdere vernielingen van antennes niet, waarom niet eerst met leiders van de Druzen is gesproken etc. wordt niet duidelijk. De indruk wordt gewekt dat (Joodse) Israëli's geen respect hebben voor niet-Joden en daarom grof optreden bij spanningen. Dat niet alle Druzen zo loyaal zijn, dat er al langer Joden werden weggepest uit het dorp, hoe groot de angst onder Joden is, wat het betekent het gevoel te hebben in je eigen land niet veilig te zijn, en om je Joods-zijn te worden vervolgd, dat alles wordt genegeerd. Een Druus die het juist ook voor de Joden opneemt, hun bescherming biedt, komt uitgebreid aan het woord, de haat van de anderen krijgt geen aandacht.

* Hoor en wederhoor: niet toegepast. Er komen vooral Druzen aan het woord, en een Jood die met Druzen bevriend is en met de verslaggever bij hen op bezoek gaat. De Joden die zijn weggevlucht blijven onzichtbaar. De vele grieven van de Druzen en de claims over het politieoptreden worden niet gecheckt. Een keer wordt opgemerkt dat "de versies over het verloop van het straatgevecht sterk uiteenlopen", en er wordt een keer naar "Israëlische media" verwezen, en een zinnetje aangehaald van wat de politie zei: "de politie zegt door Druzen met zware stenen te zijn bekogeld." Waarom niet zelf met de politie gesproken en hun de claims van de Druzen voorgelegd? Waarom niet met leiders van de

Joodse gemeenschap in Peki'in gesproken en naar hun versie van het gebeurde gevraagd? Waarom niet gecheckt bij de gemeente of Druzen inderdaad niet op staatsgrond mogen bouwen en waarom niet? En waarom is de claim wat betreft de toename van kanker niet gecheckt? Dat is een zware beschuldiging. Er zijn ongetwijfeld ook antennes in andere plaatsen geplaatst. Is er een toename van kanker de laatste jaren? Is die in Peki'in groter dan elders? Zijn daar meer antennes geplaatst dan elders?

* Onjuist: "Druzen bouwen niet op staatsgrond en vinden slechts per uitzondering werk in grote Israëlische bedrijven en worden niet toegelaten tot de grote militaire industrieën."

Er is wel discriminatie, en ze ondervinden ook tegenwerking bij de ontwikkeling van Druzen dorpen, maar al sinds de jaren '70 worden ze toegelaten in de militaire industrie. Het is ook onjuist dat Druzen niet op staatsgrond kunnen bouwen.

* Citaatkop (subkop): beschuldiging van Druzen aan Israëlische politie

* Foto met onderschrift: "kinderen staan bij gebouw in het Druzen dorp Peki'in dat werd beschadigd tijdens gevechten tussen de Israëlische politie en jonge Druzen".

De foto laat Druzische kinderen bij het gebouw zien, eentje met een stok in zijn hand. Men had ook kunnen kiezen voor een foto van een afgebrand huis van Joden, om ook hun kant te laten zien.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

7. Herdenking Arafat in Gaza ontaardt in geweld

13 november 2007, nieuwsbericht, AP, Reuters, AFP

Bericht over geweld in Gaza tussen Hamas en Fatah n.a.v. herdenking dat Arafat drie jaar geleden is gestorven. Volgens Fatah waren 400 mensen opgepakt, en begonnen Hamas militiemannen zomaar op de massa te schieten. Volgens Hamas hadden Fatah strijders hen aangevallen en hadden zij het vuur slechts beantwoord. Volgens Hamas had men slechts 50 mensen opgepakt omdat die verantwoordelijk zouden zijn voor de chaos die ontstond.

* Perspectief: neutraal, de positie van zowel Hamas als Fatah wordt beschreven. Op het laatst wordt kort gemeld dat de situatie in de Gazastrook 'snel verslechtert' als gevolg van Israëlische economische sancties en het feit dat Israël nu ook de brandstof toevoer beperkt in een poging 'beëindiging van raketbeschietingen vanuit de Gazastrook af te dwingen'. Hiermee wordt wel sterk gesuggereerd dat Israël de ware oorzaak is van de problemen in Gaza.

* Suggestieve en ongefundeerde uitspraken: niet echt, behalve misschien: "De verjaardag van Arafats dood was een zeldzame kans voor Fatah voor krachtsvertoon in de Gazastrook." Misschien volkomen juist, maar moeilijk te bewijzen dat het doel van deze bijeenkomst 'krachtsvertoon' was, en niet om een nationale held, die overigens ook door veel Hamasleiders als held wordt gezien, te herdenken. Aangezien er, aldus het artikel, scherpe kritiek op Hamas werd geuit door Fatah is de conclusie van het artikel niet heel vreemd, maar het legt de verantwoordelijkheid voor het geweld wel wat sterk bij Fatah.

* Context: er had wel wat meer geschreven mogen worden over het feit dat Hamas in juni 2007 met grof geweld de macht greep en daarbij honderden Fatah strijders en hun familie vermoordde, van daken gooide en in stukken hakte. Sindsdien is er niet alleen een verbod op Fatah demonstraties, maar worden dissidente journalisten gevangengezet en Fatah leden op verdenking van collaboratie met Israël geliquideerd. In die sfeer is het niet zo gek dat Fatah zich ook eens wou laten gelden en scherpe kritiek uiten op Hamas.

Bij het laatste stukje over de Israëlische blokkade en vermindering van brandstoflevering had wel even een aantal raketten dat de afgelopen dagen was afgevuurd vermeld mogen worden. 'Raketaanvallen' is wel erg summier en weinigzeggend.

* Foto met onderschrift: "Fatah-aanhangers hebben zich tot op de daken in Gaza verzameld voor de herdenking van de dood van de Palestijnse leider Arafat. De bijeenkomst ontaardde in chaos."

* Totaalbeeld: redelijk neutraal, maar - zoals vele artikelen - nogal mild over Hamas.

8. Band Turkije en Israël stoelt op wederzijds belang

Shimon Peres spreekt als eerste Israëlische president het Turkse parlement toe

Bernard Bouwman, 13 november 2007, achtergrond

Dit artikel gaat niet direct over het conflict, maar over de relatie tussen Turkije en Israël. Het gaat uitgebreid in op het wederzijdse belang van goede relaties voor beide landen: de samenwerking op gebied van defensie, Israëls interesse in Turks water, en Turkijes rol als bemiddelaar tussen Israël en haar vijanden.

* Perspectief: het artikel stelt de zaken daarbij wel erg rooskleurig voor, en legt uit waarom de relatie - ondanks het feit dat in Turkije de meerderheid islamitisch is - zo goed is. De Turkse gevoelens tegenover Israël en ook het verleden worden eenzijdig positief neergezet. Over Turks antisemitisme geen woord, over de populariteit van antisemitische boeken, waaronder ook Mein Kampf, de complot theorieën etcetera, evenmin als over anti-Israëlische sentimenten.

* Ongefundeerde beweringen/onjuistheden: "Daarbij komt natuurlijk ook dat Turkije de erfgenaam is van het Ottomaanse rijk, een imperium dat werd gekenmerkt door zijn goede behandeling van religieuze minderheden, zoals de Joden." Vervolgens wordt verwezen naar de "hartelijke ontvangst" van de Joden die voor de inquisitie uit Spanje vluchtten, en naar het feit dat Joden in Istanboel meer te vrezen zouden hebben van de Grieks-orthodoxen.

Het Ottomaanse rijk bestond vier en een halve eeuw, en omvatte een flink deel van het huidige Midden-Oosten. De behandeling van Joden wisselde per leider en per tijd, maar was zeker niet probleemloos. Het leven voor Joden was in tijden moeilijk vanwege allerlei discriminatoire praktijken zoals de plicht eerstgeborenen af te staan, extra belasting te betalen, en strenge restricties wat betreft immigratie. De voorbeelden zijn dan ook selectief en geven een gekleurd beeld.

* Context: men verklaart waarom de seculiere elite geen problemen heeft met Israël en wat voor belangen de band met Israël voor de regering heeft, maar waarom het gewone volk, dat in meerderheid islamitisch is en zich verbonden voelt met de Palestijnen, geen problemen heeft met deze band wordt niet erg duidelijk, en dus ook te rooskleurig voorgesteld. De problemen, gevoeligheden en spanningen die er wel degelijk zijn krijgen geen aandacht. Dat bijvoorbeeld ook Abbas die dag het Turkse parlement toesprak, wat natuurlijk geen toeval is, wordt pas in de voorlaatste regel en tussen haakjes vermeld.

* Totaalbeeld: niet neutraal, of eigenlijk vooral niet waarheidsgetrouw, gekleurd ten voordele van Turkije

9. 'Olmert wil geen permanente oplossing'.

Gesprek met Israëlische analist Menahem Klein over het vastgelopen Israëlich-Palestijnse vredesproces

Salomon Bouman, 17 november 2007, interview, 6 kolommen

Evenals artikel nummer 5 behandelt dit interview eenzijdig hoe Israël het vredesproces zou bemoeilijken, dit maal niet gebaseerd op NGO's maar op uitspraken van een Israëlische professor die tijdens 'Oslo' premier Barak adviseerde. Professor Klein gelooft niet dat Annapolis enige kans van slagen heeft en hij wijdt dat geheel aan Israëls opstelling. Abbas en zelfs Hamas zouden bereid zijn vrede te sluiten in ruil voor een staat op de Westoever en Gazastrook, maar Israël wil dat niet.

* Perspectief: eenzijdig kritisch tegenover Israël. (Men had ook iemand die juist kritisch staat tegenover de Palestijnen, of naar beide kanten, kunnen interviewen, maar daar koos Bouman niet voor.)

* Hoor en wederhoor: er wordt geen enkele 'wederhoor' toegepast, maar dat is in een interview wellicht niet te verwachten. Wat wel opvalt is dat Bouman nergens een kritische vraag stelt (bijv. hoe zit dat dan met het Hamas handvest?). Het is meer een samenvatting van Kleins ideeën dan een kritisch interview.

* Onjuist: "Wegens zijn constante pleidooi voor een Israëliisch-Palestijnse vrede weigert de Bar-Ilan universiteit hem een leerstoel te geven".

Het is onjuist dat je in Israël geen leerstoel krijgt als je voor vrede bent. Vele professoren pleiten voor vrede, sommigen voor verregaande Israëliische concessies, anderen stellen vooral eisen aan de Palestijnen. De suggestie wordt gewekt dat 'vrede' in Israël een vies woord is, dat je met een kritische visie op Israël's politiek naar de Palestijnen in de problemen kunt komen en je dat niet in dank wordt afgenomen.

* Suggestieve/ongefundeerde opmerkingen (mening van journalist in artikel): "Meer knievallen voor Israël kan Abbas zich niet veroorloven" (Israëliische leger houdt s' nachts de controle in Nabloes). Je kunt het ook andersom zien: Abbas heeft bereikt dat de controle overdag in handen van de PA is gekomen.

* Suggestief taalgebruik: 'bantoestans', (het sterke Israël zal de Palestijnen blijven domineren en in bantoestans verdelen in de bezette gebieden en in Israël voor de ruim een miljoen Palestijnen (Israëliische Arabieren)).

Bouman parafraseert Klein hier. De bewering is absurd, zeker wat betreft Israël. Wat betreft de bezette gebieden wordt een onterechte parallel getrokken met Zuid-Afrika, waar de zwarten onder het Apartheidsregime in thuislanden (bantoestans) werden opgesloten. In de bezette gebieden is de situatie volkomen anders: de bewegingsvrijheid van de Palestijnen is door de barrière en checkpoints sterk beperkt, maar van thuislanden is geen sprake. Voor wat betreft de Arabieren in Israël gaat de vergelijking helemaal niet op. Zij kunnen vrij reizen en zijn voor de wet gelijk aan Joodse Israëli's. Hen 'Palestijnen' noemen is overigens bedenkelijk: ze zijn Israëli's en hebben het Israëliische staatsburgerschap.

Klein doet een aantal ongefundeerde beweringen die uit de mond van zo'n geleerde geloofwaardig overkomen, zoals dat Olmert geen oplossing van het conflict wil en Abbas wel, Hamas een pragmatische ontwikkeling heeft doorgemaakt en de bevrijding van heel Palestina volgens de leer van Hamas een zaak is voor volgende generaties. Het is niet overal duidelijk of Klein iets beweert of Bouman zelf.

* Context: wordt niet gegeven, of alleen de eenzijdige analyse van Klein, maar geen informatie waarmee je jezelf een mening kunt vormen die misschien anders uitpakt (bijvoorbeeld dat Hamas voorstellen voor een hudna afwisselt met oproepen om de Joden te vermoorden).

Informatie over Klein is summier en eenzijdig, niets over zijn politieke gezindte, achtergrond, omstreden uitspraken, aanzien in Israël. Er wordt niet vermeld dat Klein een orthodoxe Jood aan een religieuze universiteit is, wat zijn standpunten toch des te opmerkelijker maakt.

* Citaatkop: (zware) beschuldiging aan Israëliische regeringsleider en bovendien onjuist.

* Totaalbeeld: zeer gekleurd ten nadele van Israël

10. Massabetoging zet staking leraren Israël kracht bij

Salomon Bouman, 19 november 2007, reportage

Reportage over lerarenstaking in Israël. In dit artikel uiten een aantal mensen hun grieven over het slechte onderwijs in Israël, en al met al wordt een nogal dramatisch beeld geschetst (als we niet in het onderwijs investeren houden we het geen tien jaar vol in het Midden-Oosten). Er wordt een sappige vergelijking gemaakt met Iran ("Ik ben bang voor de Iraanse dreiging, nee, niet de atoombreiging maar de successen van de Iraanse scholieren in de bètavakken"), maar je komt verder niet echt veel te weten over de precieze staat van het onderwijs.

* Perspectief: Israëliische leraren en hun grieven

* Suggestieve bewoordingen: omdat het niet over het conflict gaat, is dat niet geheel van toepassing. Wel valt op de 'sappige' en dramatische vergelijkingen en bewoordingen, de Holocaust wordt er ook nog bijgehaald, in plaats van wat cijfers en feiten over het Israëliische onderwijs te geven, en wat achtergrondinformatie te geven over het onderwijssysteem in Israël.

- * Geen wederhoor toegepast, geen context, en geen andere informatie gegeven dan de onvrede van de demonstranten.
- * Totaalbeeld: wat betreft het conflict is het neutraal maar het is geen evenwichtig artikel, gekleurd ten nadele van Israël

11. Volgende week vredesconferentie

nieuwsbericht, 21 november 2007, alleen persbureaus genoemd

Kort en informatief artikel over de aanstaande conferentie in Annapolis, over wie zijn uitgenodigd en de onderhandelingen tussen Olmert en Abbas om tot een gezamenlijk document te komen.

- * Perspectief: neutraal
- * Suggestieve/ongefundeerde/onjuiste opmerkingen: "Hij toonde zich deze week niet bereid de bouw binnen de Israëlische nederzettingen te bevriezen". Hierover zijn verschillende uitspraken gedaan door regeringswoordvoerders, en hebben tegenstrijdige berichten in Israëlische kranten gestaan. Volgens sommige berichten ligt de bouw in nederzettingen buiten Jeruzalem nagenoeg stil sinds Olmert en Abbas met elkaar spreken, volgens andere worden geen nieuwe projecten goedgekeurd, alleen nog eerder goedgekeurde gebouwd. Barak heeft sinds hij minister van defensie is geen nieuwe plannen goedgekeurd, en daar wordt door de kolonisten over geklaagd. Volgens een artikel in Haaretz van 14 november zou de regering een 'settlement freeze' aankondigen voor de Annapolis conferentie. Volgens de Jerusalem Post zijn er sinds 5 maanden geen nieuwe plannen meer goedgekeurd.

[Bronnen: <http://www.haaretz.com/hasen/spages/923936.html>

/ <http://www.jpost.com/servlet/Satellite?cid=1195127527612&pagename=JPost%2FJPArticle%2FShowFull>]

Men had ook kunnen schrijven: "Abbas toonde zich deze week nog steeds niet bereid Israël als Joodse staat te erkennen." Of: "Abbas blijft vast houden aan het zogenaamde 'recht op terugkeer' van de vluchtelingen". Of: "aan Fatah gelieerde kranten en TV blijven geweld tegen Israël verheerlijken". "De moslimfundamentalistische Palestijnse organisatie Hamas, die de Gazastrook in haar macht heeft, wordt door de VS en Israël beschouwd als een terroristische organisatie en is niet uitgenodigd." In feite is het dat natuurlijk ook gewoon, gezien de aanvallen en raketten op Israëlische burgers. Bovendien beschouwen ook de EU en ons land ze als terroristisch. Waarom moet de krant daar zozeer afstand van nemen?

- * Context: geen, maar niet nodig
- * Totaalbeeld: door suggestieve opmerkingen gekleurd ten nadele van Israël

12. Abbas somber naar Annapolis

Ook Israëlische premier kampt met een weigeringsfront

Salomon Bouman, 21 november 2007, nieuwsanalyse

Een analyse aan de vooravond van de Annapolis bijeenkomst met veel eigen visie van Bouman.

- * Perspectief: meer vanuit Abbas positie (en die van Arafat in 2000)
- Wat opvalt is zijn empathie voor Abbas en zijn veel afstandelijker beschrijving van Olmert. Abbas gaat met een 'bezwaard gemoed' naar Annapolis ('dat gevoel had Arafat ook toen hij ...de tocht naar Camp David maakte'). Olmert moet volgens Bouman van Abbas zijn 'kaarten op tafel leggen', en 'Abbas wil en moet weten hoe en wanneer deze bijeenkomst de weg zal wijzen naar een onafhankelijke, levensvatbare Palestijnse staat naast Israël'. Israël moet natuurlijk net zo goed weten dat Abbas echt bereid is Israël te erkennen, een einde te maken aan het verheerlijken van geweld en het terrorisme echt te zullen aanpakken voordat men grote concessies kan doen, maar dat staat er niet. Abbas wordt als 'zwakste partij' aangeduid, maar het is Israël dat van alles moet opgeven en daarbij de meeste risico's moet nemen.
- * Onjuiste bewering: "Arafat steigerde tegen Camp David omdat er in vooroverleg geen doorbraak was bereikt over de stichting van een Palestijnse staat, min of meer volgens de bestandlijnen van

1967 met Oost-Jeruzalem als Palestijnse hoofdstad." Het is onjuist te stellen dat Arafat om die reden 'steigerde', en niet omdat hij het recht op terugkeer van de vluchtelingen niet wilde opgeven of de gehele oude stad opeiste, inclusief Joodse plaatsen. Verzwegen wordt dat Arafat ook later, toen hem die staat wel werd aangeboden, bleef steigeren, hem was overigens in mei 2000 al een Palestijnse staat aangeboden met Abu Dis als hoofdstad. Gesuggereerd wordt dat Arafat, net als Abbas nu, van goede wil is en een redelijke zaak nastreeft: een Palestijnse staat naast Israël. Of dat ook daadwerkelijk zo is staat helemaal niet vast, en is een politieke opvatting die niet in zo'n artikel thuishoort. Arafat wordt nog twee keer genoemd, suggererende dat hij voor een Palestijnse staat naast Israël was. * Suggestieve opmerkingen: zoals in elk artikel ontbreken ook hier de nederzettingen niet: de kolonisten hoorden 'bemoedigende woorden' van minister van defensie Barak, omdat hij onder de gegeven omstandigheden niet voor ontruiming van de nederzettingen zou zijn. Een realistisch standpunt wordt gebracht als anti-vrede. Hoe dan ook is dit geen schokkend nieuws: alle nederzettingen ontruimen is nogal wat, en het is niet vreemd dat Israël dat niet op voorhand toezegt aan een zwakke Palestijnse leider die niet eenduidig is over erkenning van de Joodse staat. Het echec van de ontruiming van Gaza is nog dagelijks voelbaar.

* Context: alleen gegeven van Palestijnse kant, niets over waarom concessies voor Israël moeilijk zijn of men ook begrijpelijkerwijs niet te hard van stapel wil lopen.

* Hoor en wederhoor: nee, maar niet echt nodig.

* Totaalbeeld: gekleurd ten voordele van Palestijnen

13. 'Een flinke aanslag zal Israël wakker schudden' **Israëlische blokkade van de Gazastrook leidt tot radicalisering** reportage, 23 november 2007, Alexander Weissink

Een reportage over de ellende in Gaza als gevolg van de Israëlische blokkade.

* Perspectief: de wanhoop, frustratie en woede van de Palestijnen in Gaza.

In het artikel komen alleen Palestijnen aan het woord, zowel de 'gewone man' als twee woordvoerders van Hamas. Het hoofd van UNRWA, Karen Koning Abu Zayd, wordt weer aangehaald.

De Palestijnen klagen over de ellende, en geven daar naast Israël afwisselend Hamas of juist Fatah de schuld van. Er worden grote woorden gebruikt (iemand 'ligt te creperen in het ziekenhuis', 'we zijn net proefkonijnen waarop Israël steeds nieuwe vormen van marteling uitprobeert').

De Palestijnen die in het artikel aan het woord komen worden in het geheel niet geconfronteerd met een kritische vraag of opmerking (waarom stoppen jullie dan niet met die raketbeschietingen?), en ook tussen de regels door wordt wat zij zeggen nergens gerelativeerd.

* Hoor en wederhoor: Het artikel bevat verschillende beweringen die niet worden gecheckt. Volgens een woordvoerder van het ministerie van Volksgezondheid zijn in juni meer dan 40 patiënten gestorven omdat hun de toegang tot ziekenhuizen buiten Gaza is ontzegd. Een patiënt wordt beschreven die zwaar ziek is en ligt te creperen omdat er geen pijnstillers zijn. Deze feiten hadden bij Israëlische autoriteiten gecheckt moeten worden. Hoeveel aanvragen om de Gazastrook om medische redenen te verlaten kregen zij? Hoeveel zijn er toegekend? Hoeveel medicijnen worden naar Gaza ingevoerd?

* Ongefundeerde bewering: een Palestijn zegt dat de Israëliërs wakker geschud moeten worden met een flinke aanslag. Hierop schrijft Weissink dat dit aansluit op waarschuwingen van de VN dat de blokkade tot radicalisering leidt. Dit is een politieke opvatting, waar je het mee eens of oneens kunt zijn, en waar ook het nodige tegenin te brengen is. De oorzaak voor de radicalisering wordt zo bij Israël gelegd, terwijl de blokkade zelf juist een reactie was op de overwinning van Hamas en de dagelijkse raketbeschietingen. De blokkade is veeleer gevolg dan oorzaak van Palestijnse radicalisering. Waarom is juist Hamas kwam immers na de Israëlische terugtrekking aan de macht. Armoede is een voedingsbodem voor radicalisme, maar niet alle armen zijn daar vatbaar voor. Daar is meer voor nodig. Hamas pompt de haat voor Israël er al jong in via speciale TV programma's voor kinderen en iedereen die door Israël wordt gedood krijgt een heldenstatus. Deze factoren worden in dit

artikel, net als in alle andere over dit onderwerp, totaal genegeerd. Context ontbreekt dan ook vrijwel volledig. In het hele artikel wordt een keer naar 'de raketbeschietingen' verwezen als motivatie voor de blokkade.

* Onjuist: "De Gazastrook zit op slot sinds de moslimfundamentalistische beweging Hamas met geweld de troepen van Fatah van president Abbas verdreef en de controle overnam".

Vaak wordt beweerd dat er een totale blokkade ('op slot') is sinds Hamas in een coup de macht overnam, terwijl men tegelijkertijd meldt dat het steeds erger wordt (nog erger op slot, nu komt echt helemaal niets meer binnen). Geloofwaardig is dat niet, en feitelijk evenmin, want aanvankelijk kwamen ook commerciële producten nog in beperkte mate de grens over. De grenzen gingen doorgaans dicht in reactie op raketbeschietingen of aanvallen op de grensovergangen, en na een tijdje weer gedeeltelijk open. De grenzen zijn tot najaar 2007 altijd open geweest voor humanitaire goederen.

* Foto: Bij het artikel staat een grote illustratie van schapen die bloemen gevoerd krijgen omdat die vanwege de blokkade niet geëxporteerd mogen worden. Een krachtig beeld dat het Palestijnse perspectief (de blokkade is onrechtvaardig en ontnemt hun het kleine beetje wat ze nog hebben) treffend weergeeft.

* Citaatkop: hiervan zegt de krant dat men daar zeer terughoudend mee moet zijn, en dat uit de ondertitel bovendien direct duidelijk moet zijn van wie het citaat afkomstig is. Dat is hier niet het geval. De kop is grievend voor mensen die zich betrokken voelen bij Israël. Stel dat men zo'n kop zou gebruiken om anti-Nederlandse gevoelens in Afghanistan weer te geven? Dat lijkt ondenkbaar.

* In kadertje: Israël wil levering stroom gaan beperken.

Met ingang van 2 december wil Israël de levering van stroom beperken, nadat het enkele weken geleden al is begonnen met de beperking van de brandstoflevering. De Gazastrook is sinds juni doelwit van een economische blokkade op essentiële goederen na, en is bijna helemaal van Israël afhankelijk wat betreft de levering van brandstof en stroom. Israël heeft het voorstel voor beperking van stroom aan het hooggerechtshof voorgelegd dat dit nog moet goedkeuren. Palestijnse autoriteiten zullen een week van tevoren worden gewaarschuwd.

Ook in dit stukje wordt weer onterecht beweerd dat er sinds juni alleen nog essentiële goederen doorgelaten worden.

* Totaalbeeld: zeer gekleurd ten nadele van Israël

14. Gezag Olmert door schandalen ondermijnd

Salomon Bouman, 23 november 2007, achtergrond

Dit artikel gaat over corruptie in Israël, niet alleen van Olmert maar ook andere politici, de oorzaken hiervan en de onvrede hiermee. Het steunt vooral op de analyse van professor Efraim Yaar, hoofd departement sociologie en antropologie aan de universiteit van Tel Aviv.

* Perspectief: Het artikel gaat niet over het conflict met de Palestijnen, en de meeste criteria zijn dan ook niet echt van toepassing.

Yaar geeft een genuanceerde visie op een en ander, is kritisch zonder erop uit te zijn Israël zwart te maken.

* Totaalbeeld: neutraal

15. Saoedi-Arabië gaat naar Annapolis

24 november 2007, Reuters, nieuwsbericht

Arabische landen vergaderden gisteren over deelname aan Annapolis conferentie. Saoedi-Arabië heeft gezegd deel te zullen nemen 'om de Arabische consensus niet te verbreken', Syrië heeft gezegd dat het pas over deelname zal beslissen als de formele agenda met de gespreksthema's is ontvangen. Het wil naar eigen zeggen alleen komen als de Golan op de agenda staat, maar de verwachting is dat het zal deelnemen.

* Totaalbeeld: neutraal

16. 'Bij elke conferentie versterkt Israël de greep op ons land'

reportage, Salomon Bouman, 27 november 2007

Vier Palestijnen in Oost-Jeruzalem geven hun mening over Annapolis.

* Perspectief: Het perspectief is hoe gewone, willekeurige Palestijnen tegen de vredesconferentie aankijken, zonder duiding, context of een kritische noot van de correspondent.

Het geeft een aardig beeld van de twijfels, het cynisme en het pessimisme onder Palestijnen. Israël wil geen vrede, Olmert en Abbas zijn corrupt, het is een toneelstuk voor Bush, de Qassam raketten van Hamas zijn slecht voor de Palestijnse zaak en de Arabische Liga had niet aan de conferentie mogen deelnemen zonder vooraf concessies van Israël te hebben gekregen.

Zo'n reportage is op zichzelf prima, mits ook dergelijke reportages vanuit Israëlish perspectief worden gemaakt, en dan niet alleen vredesactivisten of extreme kolonisten worden geïnterviewd, maar dat is niet het geval.

* Onjuist: een van de Palestijnen zegt: "Daarom zijn ze [de Palestijnen] na 60 jaar bezetting nog zo apathisch". Oost-Jeruzalem is pas sinds 1967 in Israëlish handen. Ofwel hij ervoer de Jordaniërs ook als bezettingsmacht, of hij maakt er een statement mee tegen Israëls bestaansrecht. Hier had de verslaggever op moeten wijzen.

* Citaatkop: Ook dit artikel heeft een zogenaamde citaatkop, waarin de visie van een Palestijn wordt weergegeven. Er is geen ondertitel waaruit blijkt van wie het citaat afkomstig is.

* Totaalbeeld: gekleurd omdat het alleen het Palestijnse perspectief weergeeft

17. Israël, Palestijnen nog oneens

AP, AFP, 27 november 2007, nieuwsbericht

Vrij kort en neutraal bericht over het feit dat beide partijen er nog niet in zijn geslaagd het eens te worden over een gemeenschappelijk document met richtlijnen voor de verdere onderhandelingen. Het is een van de weinige berichten waarin naast de Israëlish verplichting de bouw in de nederzettingen te bevrozen en de Palestijnse eis voor een tijdschema de Israëlish eis dat de Palestijnen Israël als thuisland van het Joodse volk erkennen, wordt genoemd. Ook wordt aangegeven dat de Palestijnen volgens de Routekaart de militanten aan moeten pakken.

* Totaalbeeld: neutraal (een van de weinige echt neutrale berichten)

18. Palestijnse ambulances blijven een probleem

Caroline de Gruyter, 28 november 2007, achtergrond

Artikel over problemen in de samenwerking tussen Israëlish en Palestijnse ambulances. Het beschrijft klachten van de Arabische Rode Kruis- en Halve Maan verenigingen, en een rapport van de Finse oud-minister Par Steinback, dat ook vooral kritiek uit op Israël.

Het artikel beschrijft kort de voorgeschiedenis: een jaar eerder werden het Israëlish Magen David Adom en de Palestijnse Halve Maan beide toegelaten tot de Internationale Federatie van Rode Kruis en Rode Halve Maan Verenigingen, nadat onder zware Amerikaanse druk een nieuw neutraal symbool was ingevoerd waar Israël gebruik van kan maken.

* Perspectief: gebaseerd op klachten van de Arabische Halve Maan verenigingen en een kritisch rapport. Je zou verwachten dat NRC deze klachten aan een Israëlish woordvoerder voorlegt, maar dat is niet gebeurd, waardoor Israëls kant van de zaak wederom onderbelicht blijft.

Het was aardig geweest als men even had vermeld dat Magen David Adom al sinds 1930 bestaat en sinds 1950 als officiële Israëlische nooddienst, en door de Arabieren altijd is geweerd uit de Rode Kruis/Rode Halve Maan Federatie. Pas onder voorwaarde dat ook de veel jongere en minder professionele Palestijnse Halve Maan werd toegelaten en bovendien een samenwerkingsakkoord tussen beide was gesloten, is Israël met tegenzin toegelaten.

* Hoor en wederhoor: Israël wordt ervan beschuldigd Palestijnse ambulances niet door te laten bij de checkpoints met de dood tot gevolg, en 5 Palestijnse ambulances in Oost-Jeruzalem het rijden onmogelijk te maken. Deze claims worden als de waarheid gepresenteerd, en iedere context of wederhoor ontbreekt.

Dit artikel is vooral gekleurd door het ontbreken van een Israëlische reactie en context.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

19. Zonder raketten slacht Israël ons af Strijders van Islamitische Jihad zorgen voor 'evenwicht van de angst'

28 november 2007, reportage (met interviews), Alexander Weissink

In deze reportage komen verschillende Palestijnse 'militanten' aan het woord die vanuit Gaza raketten op Israël afvuren.

* Perspectief: hun acties en motivaties, hun visie. Hun verklaringen en argumenten worden nauwelijks in twijfel getrokken of gerelativeerd. Een enkele keer wordt gevraagd wat ze met de raketten bereiken. Het feit dat met deze raketten Israëlische burgers, vrouwen en kinderen, worden getroffen en geterroriseerd, kom je nauwelijks te weten. Uitgebreid komt een 'voltreffer' op een militaire basis ter sprake, en de dader verklaart blij te zijn een militair doelwit te hebben geraakt. Zo wordt de suggestie gewekt dat men niet op burgerdoelen en -doden uit is, en men zich vooral op de militairen wil wreken voor hun acties tegen de 'militanten'. De raketten zouden de enige manier zijn om aandacht te vragen voor hun zaak, om de Israëli's bang te maken en zo tot een 'oplossing' te dwingen. Wat voor oplossing de raketbeschietters zien en onder welke voorwaarden zij bereid zouden zijn te stoppen met de raketbeschietingen, wordt niet duidelijk. Dat juist deze raketbeschietters de ellende in de Gazastrook mede hebben veroorzaakt, evenmin. Het Palestijnse volk zou volgens de militanten blij zijn met elk Israëlisch doel dat wordt geraakt. Geen van deze uitspraken wordt gerelativeerd.

* Context: Het artikel geeft een aardig inkijkje in de denkwereld van de raketbeschietters, maar de verslaggever had hier en daar wel wat meer afstand mogen nemen of context mogen geven, zoals dat de raketbeschietingen verhevigden na de Israëlische terugtrekking, dat het staakt-het-vuren door beide partijen werd geschonden, dat Islamitische Jihad voor een islamitische staat in heel Israël is, te bereiken via 'gewapende strijd'. Ook had de terminologie zorgvuldiger gekund. Daarom is dit artikel gekleurd. Dit artikel zou niet problematisch zijn als het wordt gebalanceerd door een dergelijke reportage van Israëls kant, bijvoorbeeld van de kolonisten, waarin deze net zo mild worden bejegend als hier de geïnterviewde militanten.

* Bewoordingen/terminologie: zoals in ieder artikel worden de raketbeschietters 'militanten' genoemd, en Hamas een 'fundamentalistische moslimbeweging'. Beide beweringen zijn enigszins eufemistisch: Hamas is naast een beweging ook een terreurorganisatie, die bewust burgers, vrouwen en kinderen in Israël tot doelwit heeft om een politiek doel te bereiken. Vandaar dat zowel de VS als de EU Hamas op de lijst van terroristische organisaties heeft gezet. 'Militanten' verdoezelt eveneens het feit dat het wel degelijk om terrorisme gaat, om aanvallen op burgers en het zaaien van angst en terreur onder burgers.

Daarnaast worden in dit artikel een aantal bewoordingen gebruikt die niet of weinig in andere artikelen voorkomen. Opvallend is dat wordt gesproken van 'Israëlische nederzettingen' rond de Gazastrook (binnen de groene lijn), een woord dat normaal gesproken wordt gereserveerd voor Joodse plaatsen op de Westoever. Er wordt gesproken van 'paramilitaire groepen' die raketten afschieten. In de subkop worden de raketschietters van Islamitische Jihad 'strijders' genoemd. Men spreekt van een Israëlisch 'beleg' van de Gazastrook, en van een 'voltreffer' op een Israëlische legerbasis. Op het Al Aqsa TV

kanaal worden 'martelaren' verheerlijkt en er wordt gesproken van 'Palestijnse verzetsgroepen' die geavanceerde wapens hebben ontwikkeld. Ook wordt Islamitische Jihad een 'extremistische groep' genoemd. Geen van de genoemde begrippen staat tussen aanhalingstekens, wat bij 'martelaren' en 'Palestijnse verzetsgroepen' wel had moeten, want dit zijn propagandatermen van de Palestijnse gewapende groepen. De 'voltage' klinkt ietwat positief, terwijl 'paramilitaire groepen' en 'extremisten' wel adequate benamingen zijn maar vreemd genoeg slechts zelden door NRC worden gebruikt.

* Onjuist: de Palestijnen leven volgens dit artikel "achter een muur afgesloten van de buitenwereld." Dat is onjuist; er staat wel een hek rond de grens van de Gazastrook met Israël, maar alleen op de grens met Egypte staat een muur.

Met name Ahmed Yusuf, politiek adviseur van Hamas, zegt een paar zeer onjuiste zaken, zoals dat Abbas de Israëliërs alles geeft wat ze wensen en dat ze zonder de raketbeschietingen door Israël afgeslacht zouden worden. Als bewijs daarvoor verwijst hij naar een staakt-het-vuren waar Hamas zich eenzijdig aan zou hebben gehouden.

Ook hier ontbreekt iedere relativering of kritische noot.

* Foto van Islamitische Jihad strijders met raketten.

* Citaatkop: Ook hier weer een citaatkop, zonder dat uit de ondertitel blijkt van wie die afkomstig is (Islamitische Jihad wordt genoemd in de ondertitel, maar hij is van de politiek adviseur van Haniyeh). De ondertitel 'Strijders van Islamitische Jihad zorgen voor 'evenwicht van de angst' is overigens ook nogal suggestief: dit geeft hun visie weer als feitelijke beschrijving.

* Totaalbeeld: gekleurd ten voordele van Palestijnen

20. Bush: Palestijnse staat voor eind 2008

Annapolis Overleg hervat - Geen kerndoelen opgesteld - Sceptis bij Arabieren

nieuwsbericht, 28 november 2007, AP, Reuters, AFP

Dit is een afstandelijk nieuwsbericht over de conferentie in Annapolis en het voornemen van Israël en de Palestijnen te gaan onderhandelen en te proberen binnen een jaar een vredesverdrag klaar te hebben.

* Terminologie: gesteld wordt dat de Gazastrook door Hamas gedomineerd wordt. Dat is nogal een understatement. Hamas regeert de Gazastrook na een gewelddadige coup in juni 2007.

* Totaalbeeld: neutraal

Onder zelfde Annapolis kop:

21. Op naar vrede, maar zonder tijdspad

nieuwsanalyse, Carolien Roelants, 28 november 2007

Een nogal sombere analyse van de kans dat Annapolis tot een doorbraak zal leiden.

* Perspectief: het perspectief is redelijk neutraal, maar met wat meer nadruk op de Palestijnse teleurstelling vanwege het uitblijven van concrete doelstellingen en een tijdspad.

* Suggestieve, onjuiste opmerkingen: Abbas zou alleen over Ramallah presideren, de rest van de Westoever wordt door het Israëlische leger gecontroleerd. Dat is nogal kort door de bocht. De Palestijnse Autoriteit heeft lokaal gezag in alle Palestijnse steden, terwijl tegelijkertijd het Israëlische leger geregeld invallen doet in haar jacht op militanten die aanslagen voorbereiden.

Ook wordt gesteld dat volgens de eerste fase van de Routekaart Israël de bouw in de nederzettingen moet bevriezen en de Palestijnen 'de terreur bestrijden'. In werkelijkheid moeten de Palestijnen de terroristische infrastructuur ontmantelen, de veiligheidsdiensten hervormen, wapens inzamelen etc. Beide partijen moeten het geweld staken.

- * Context: weinig. Men had kunnen uitleggen dat het vanuit Israël gezien begrijpelijk is dat men zich niet te zeer wil vastleggen op harde resultaten tegenover een Palestijnse leider die zo zwak staat. Het artikel bevat sowieso weinig nieuws, en dat het allemaal moeilijk zal worden wisten we ook al.
- * Foto van Fatah lid die de conferentie op TV volgt. Weinigzeggend, maar suggereert toch een Palestijns perspectief
- * Totaalbeeld: licht gekleurd ten voordele van Palestijnen

22. Het scenario Annapolis

hoofredactioneel commentaar, 28 november 2007

Dit commentaar, over de kansen van Annapolis, is zeer gereserveerd, zo niet sceptisch. Over de afzijdigheid van de VS de afgelopen jaren, over het ontbreken van concrete twistpunten in de slotverklaring, over het feit dat zowel Bush, Olmert en Abbas nogal zwak staan 'terwijl er drie Brutussen rondlopen om hen om zeep te helpen'.

- * Perspectief: Het commentaar somt op wat het de 'hoofdzaken' in het conflict noemt. Daarbij ligt wederom de nadruk eenzijdig op Israëlische obstakels of (vermeend) Israëlich onrecht: nederzettingen, de 'verdrevenen', de 'verstikking van de Gazastrook'. Niets over Palestijns geweld, Hamas, de ophitsing en haatpropaganda tegen Israël en Joden in Palestijnse media, het gebrekkige Palestijnse bestuur en corruptie, etc. Dit commentaar is dan ook behoorlijk eenzijdig.
- * Onjuist: 'de Palestijnse verdrevenen na 1948 en 1967'. Lang niet alle Palestijnse vluchtelingen zijn destijds verdreven. Zij zijn gevlucht voor het oorlogsgeweld, vanwege (door beide partijen verspreide) geruchten, omdat Arabische leiders daartoe opriepen en omdat het lokale leiderschap hen reeds was voorgegaan. Een minderheid is *at gunpoint* verdreven. Bovendien is van de huidige vluchtelingen maar een klein percentage indertijd daadwerkelijk gevlucht of verdreven. De overgrote meerderheid zijn kinderen en kleinkinderen.
- * Suggestief: "dat de levensvatbaarheid van de Gazastrook wordt verstikt, bij wijze van sanctie van Israël tegen Hamas, is evenmin onderwerp van openlijke zorg". De levensvatbaarheid van Gaza wordt vooral verstikt door Hamas zelf, dat sinds de machtsovername verantwoordelijk is voor duizenden raketten op Israël en een professionele militaire organisatie heeft opgezet, en weigert om aan de voorwaarden van het kwartet te voldoen waardoor het in een internationaal isolement is geraakt. Het valt Israël niet kwalijk te nemen dat het de grenzen sluit met een gebied waar een haar vijandig gezinde organisatie de scepter zwaait. De beschrijving van NRC is tekenend en legt alle schuld bij Israël, terwijl Hamas en de Palestijnen slechts slachtoffer zijn. Waarom is men zo kritiekloos tegenover Hamas?
- * Context: niet veel, de opinie overheerst. Beetje over de rol van de VS en waarom men zich pas nu actief inzet voor vrede.
- * Terminologie: "de regeringsleiders van Israël en Palestina hebben elk terroristisch geweld van eigen bodem op papier veroordeeld". Het is duidelijk dat NRC vindt dat er snel een Palestijnse staat moet komen, maar nu is die er nog niet. Men bedoelt met de 'regeringsleider van Palestina' waarschijnlijk Abbas, maar het is een wat vreemde omschrijving. Er wordt verder een gelijkheid gesuggereerd tussen terroristisch geweld van de Palestijnen en van Israël. Er zijn in Israël helaas ook extremisten, maar geen gewapende milities die geregeld aanslagen plegen zoals bij de Palestijnen.
- * Totaalbeeld: vooral gekleurd ten nadele van Israël

23. Israël niet onder de indruk resultaat Annapolis

Salomon Bouman, 29 november 2007, nieuwsbericht.

Bericht over Israëlische enquête en toespraak van Olmert over Annapolis bijeenkomst.

- * Perspectief: Israël, Israëlische scepsis over de conferentie en citaten uit interview met Olmert.

Op de oorzaken voor de scepsis wordt niet ingegaan, er wordt zelfs niet vermeld waarover men dan precies zo sceptisch is. De citaten van Olmert tonen hem als compromisbereid. Er staan geen suggestieve opmerkingen in, en in de citaten van Olmert wordt de Palestijnen niets verweten, of een Israëliësch issue uitgelegd (bijvoorbeeld waarom de Palestijnen Israël als Joodse staat moeten erkennen of waarom de vluchtelingen niet kunnen terugkeren of waarom Israël een legitieme claim heeft op geheel Jeruzalem). Daarom is dit artikel ondanks de citaten van Olmert niet uitgesproken pro-Israëliësch.

* Context: er wordt geen context gegeven.

* Totaalbeeld: neutraal

24. Nederlander VN-gezant voor Midden-Oosten

30 november 2007, een onzer redacteurs, nieuwsbericht

Nederlandse diplomaat Serry benoemd tot VN-gezant voor vredesproces Midden-Oosten, hij zal Ban Ki-Moon in Kwartet vertegenwoordigen en het in Annapolis op gang gebrachte vredesproces ondersteunen. Ook zal hij de VN vertegenwoordigen bij de PLO en de Palestijnse Autoriteit. Afgelopen zomer klaagde zijn voorganger Alvaro de Soto over partijdigheid van de internationale gemeenschap en VN zelfcensuur ten voordele van Israël. Verhagen noemt de benoeming een bewijs voor de waardering van de Nederlandse rol in het vredesproces.

* Suggestief/ongefundeerd: Het artikel spreekt van 'een bitter afscheidstuk' van De Soto, waar het toepasselijker was geweest van 'omstreden' of 'radikaal' te spreken vanwege de vergaande aantijgingen tegen Israël die erin stonden. Het lijkt er dan ook eerder op dat het De Soto aan neutraliteit ontbreekt dan dat dit voor de internationale gemeenschap het geval is.

* Hoor en wederhoor: aantijgingen van De Soto zijn nogal erbij gehaald en niet weersproken of van context voorzien. Het is opvallend dat deze kritiek op de VN wel wordt vermeld, terwijl de voor de hand liggendere kritiek uit pro-Israëliësch hoek, dat de VN vaak juist eenzijdig kritisch is naar Israël in tegenstelling tot de Palestijnen, nooit in NRC wordt vermeld. De idee dat de VN Israël niet bekritiseert is een gotspe. Is er een land dat meer wordt bekritiseerd dan Israël?

* Totaalbeeld: door verwijzing naar mening oud-gezant is dit artikel licht gekleurd ten nadele van Israël

25. 'Verzoening Hamas en Fatah nodig'

1 december 2007, Salomon Bouman, interview

Bouman in gesprek met oud-minister van de PA Ziad Abu Zayyad: zijn visie op het vredesproces, op de wens tot verzoening met Hamas te komen, op wat Israël allemaal moet doen etc. staat centraal. De voortgaande bouw in de nederzettingen sluit de deur voor een Palestijnse staat, aldus Abu Zayyad, en daardoor wenden steeds meer Palestijnen zich van dat idee af. Toch is hij niet echt voor één seculiere staat, want de stichting daarvan zal met zeer veel geweld gepaard gaan. Annapolis heeft volgens hem aangetoond hoe moeilijk het is de Israëliësch koppigheid te breken. Israël wilde alle heikele punten uit de eindverklaring houden, en met succes. Hij voorziet daarom een uitzichtloze impasse en hervatting van het Palestijnse geweld. Zonder vooruitgang in het vredesproces zal Abbas' positie uiteindelijk ernstig worden ondermijnd, en om zich daartegen in te dekken zou Abbas weer toenadering tot Hamas moeten zoeken. Zo zou de Palestijnse onderhandelingspositie worden versterkt. Dit wordt echter tegengehouden door Israël en de VS, die Hamas als terroristische organisatie beschouwen. De Israëliësch economische boycot van Gaza werkt averechts en versterkt Hamas juist. Abu Zayyad was een van de leiders van de eerste intifada en heeft dat met een gevangenisstraf in Israël moeten bekopen, waarna hij zich heeft ingezet voor dialoog met Israël en samen met een Israëliësch vredesactivist het Palestine-Israel Journal heeft opgericht dat eens per vier maanden uitkomt.

- * Het perspectief is door en door Palestijns, nergens wordt Zayyads visie of zijn achtergrond kritisch bekeken of van enige kanttekening of relativiserende opmerking voorzien.
- * Suggestieve opmerkingen: "Ziad Abu Zayyad heeft als strijder voor Palestijnse onafhankelijkheid de Israëlische gevangenis van binnen gezien. Zoals veel Palestijnse leiders van de eerste intifada (1987-1993) heeft hij zich ingezet voor dialoog met Israël." Je zou haast vergeten dat ook de Eerste Intifada alles behalve geweldloos was, en dat veel Palestijnen niet slechts de bezette gebieden als Palestijnse staat zagen, maar het hele land. De Eerste Intifada en de leiders uit die tijd worden hier wel erg positief neergezet. Er zijn ook veel leiders die onverzoenlijk zijn gebleven.
- * Er is geen enkele vorm van hoor en wederhoor, er wordt geen enkele context gegeven wat betreft uitingen van Abu Zayyad over Israëlische koppigheid, en het feit dat hij het moeizame onderhandelingsproces met Israël uiteraard weer slechts alleen aan Israël wijt, terwijl Abbas toch ook zijn poot stijf hield, bijvoorbeeld wat betreft de vluchtelingen, zijn eis heel Oost-Jeruzalem te verkrijgen en zijn weigering Israël als Joodse staat te erkennen. Iedere vorm van zelfkritiek ontbreekt bij deze Palestijn, zoals bij de meeste Palestijnen, terwijl iedere Israëliër die NRC interviewt overloopt van zelfkritiek, en voor zover ze die kritiek zelf niet uiten, doet de krant het wel.
- * Feitelijke onjuistheid: "Olmert heeft niets toegegeven". Dat heeft hij wel. Er is een gemeenschappelijke verklaring gekomen waarin afspraken zijn gemaakt over tijdschema, frequentie van bijeenkomsten en wat daar besproken zou worden. Olmert stemde toe in onderhandelingen over Jeruzalem, en hintte al in oktober dat hij bereid zou zijn om delen van Oost-Jeruzalem aan de Palestijnen over te dragen. Ook heeft hij zich erbij neergelegd dat Abbas weigerde Israël als Joodse staat te erkennen, een punt dat voor Israël belangrijk was. Olmert wilde oprecht vrede, wilde nog iets op zijn conto kunnen zetten en geloofde ook dat vrede de enige weg is voor zijn land.
- * Citaatkop, zonder vermelding van wie afkomstig
- * Een artikel als dit hoeft, ook zonder dat in het artikel zelf de andere kant wordt gegeven, niet problematisch te zijn mits ook dergelijke interviews van Israëlische politici worden gegeven, of anderszins Israëls positie wordt gegeven. Ook had men in een kadertje wat objectieve feiten over Annapolis en concessies van beide kanten kunnen geven.
- * Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten voordele van Palestijnen

26. Aanvallen Israël opgevoerd

nieuwsbericht, 3 december 2007, Reuters, AP

Vrij kort bericht, over aanvallen van Israël op 'strijders' in de Gazastrook, de vrijlating door Israël van 429 Palestijnse gevangenen, en het feit dat Israël een ontwerp-resolutie van de VS voor de VN Veiligheidsraad ter ondersteuning van het in Annapolis hervatte vredesproces afwees, waarna de VS hem introk.

* Context: weinig. Men vermeldt niets over de omstandigheden waarin de Palestijnen zijn gedood. Waren zij raketten aan het afschieten of anderszins betrokken bij de gewapende strijd tegen Israël? Het artikel spreekt van 11 Palestijnen die in totaal zijn gedood door Israël, maar vermeldt niet of dat 'militanten' of burgers waren. Volgens Betsalem waren alle 11 doden 'participating in hostilities' wat betekent dat zij niet alleen gewapend waren, maar ook in gevecht met Israëlische troepen. Het artikel maakt er - wederom - expliciet melding van dat Hamas is uitgesloten van het vredesoverleg in Annapolis. Hoewel de 'bijna dagelijkse raketaanvallen op Israëlische doelen' worden genoemd, worden geen aantallen raketten, gewonde Israëli's of getroffen doelen vermeld.
[Bron: http://www.btselem.org/English/Statistics/Casualties_Data.asp?Category=1®ion=GAZA]
Wat betreft de VN resolutie, ondanks een beknopte uitleg wordt niet echt duidelijk waarom Israël die resolutie niet zag zitten. De opmerking dat Israël de VN als vooringenomen beschouwt zou kort onderbouwd kunnen worden door bijvoorbeeld te verwijzen naar de vele resoluties tegen Israël die de VN jaarlijks aanneemt, de organisaties en regelingen die speciaal voor de Palestijnen in het leven zijn geroepen of excessen als de anti-racisme conferentie in Durban. (Dit zou overigens ook een apart artikel rechtvaardigen, het is een van de onderwerpen die NRC negeert. Het zou goed passen in

aanvulling op, en het geven van context wat betreft de veelvuldige kritiek van VN instanties en rapporteurs waarover de NRC wel regelmatig bericht.)

Wat betreft de gevangenen, daarover is het artikel bijzonder kort en gereserveerd, door meteen te verwijzen naar de vele Palestijnen die nog in Israëlische gevangenissen vastzitten.

* Terminologie: 'strijders' van Islamitische Jihad en Hamas. Zijn mensen die raketten op burgerdoelen afschieten en aanslagen op burgers beramen strijders? Die term klinkt naar mensen die tegen een leger strijden.

Palestijnse raketaanvallen op 'Israëlische doelen'. Bedoeld wordt vooral Sderot en kibboetsen in de omgeving. De raketten komen bijna altijd terecht in burgergebied, op huizen, scholen, landbouwvelden. 'Israëlische doelen' klinkt, net als 'strijders' naar een oorlog tussen twee legers, niet naar het welbewust proberen te treffen van zoveel mogelijk burgers.

* Totaalbeeld: niet neutraal, licht gekleurd ten voordele van Palestijnen

27. Minister Barak: in tien dagen 27 Palestijnen gedood

kort nieuwsbericht, 4 december 2007, AFP

In dit artikeltje worden een paar nogal oorlogszuchtige uitspraken van minister van defensie Barak aangehaald. Israël heeft, aldus Barak, de laatste tien dagen 27 Palestijnse "terroristen" gedood. Het Israëlische leger zal de "extreem effectieve operaties" in de Gazastrook voortzetten en iedereen liquideren die Qassam raketten tegen Israël wil afschieten.

* Perspectief: enigszins gekleurd omdat Barak zo agressief wordt neergezet. Hamasleden die dergelijke of veel ergere uitspraken doen worden nooit geciteerd in NRC Handelsblad.

* Woordgebruik: "terroristen" en "extreem effectieve operaties" staan tussen aanhalingstekens, waardoor extra afstand wordt genomen van de woorden van Barak.

* Context: niet gegeven, we hebben geen idee hoeveel raketten op Israël werden afgevuurd in dezelfde periode of wat de effectieve operaties van het Israëlische leger concreet inhielden. Het klinkt agressief, maar 'effectief' kan er ook op duiden dat juist werd voorkomen dat onschuldige burgers werden getroffen.

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten nadele van Israël

28. Bij de BBC is het woord 'terrorist' taboe

Hans Beerekamp, 4 december 2007, mediarubriek 'de Beeldenstorm'.

Dit is het enige bericht in de onderzoeksperiode dat expliciet over de berichtgeving in het Midden-Oosten gaat. Het bespreekt onder andere een reportage van de BBC waarin enkele correspondenten van de Arabischtalige afdeling van het internationale radionetwerk worden gevolgd. Beschreven wordt dat de BBC als uitgangspunt heeft dat de verslaggeving evenwichtig en onpartijdig dient te zijn, en daarom het woord 'terrorist' in relatie met het Midden-Oosten verboden is, omdat het te zeer beladen zou zijn. Verder mag een verslaggever zijn eigen overtuigingen of emotionele betrokkenheid niet verraden. Vervolgens wordt uitgelegd dat dit voor de Palestijnse correspondent in Israël en de Libanese in Beiroet geen gemakkelijke opdracht is, omdat hun landgenoten juist emotioneel engagement met de Arabische zaak verwachten.

De vraag of onpartijdige berichtgeving überhaupt mogelijk is werd in de BBC reportage vermeden. Het tweede deel van het artikel vergelijkt de berichtgeving over buitenlandse kwesties in Nederland en Groot-Brittannië, met name wat betreft Darfoer en de Chinese betrokkenheid daarbij. Tot slot wordt opgemerkt dat een Britse reportage over Afghanistan onpartijdiger is dan wat wij hier in Nederland te zien krijgen, omdat het plaatselijke bewoners van Helmand aan het woord liet die zeiden tevreden te zijn met het Talibanbewind waaronder zij leven.

* Dit artikel gaat maar ten dele over het conflict en dan nog meer indirect, en daarom zijn de meeste criteria niet van toepassing. Het is opvallend dat het begint met een verwijzing naar Joris Luyendijks

boek 'Het zijn net mensen', een boek dat wat betreft de berichtgeving over het Midden-Oosten als een autoriteit is gaan gelden, ondanks het feit dat hij zelf ook behoorlijk vooringenomen is en vooral persoonlijke impressies, anekdotes en ideeën uit, in plaats van gedegen onderzoek en verifieerbare feiten.

* **Perspectief:** het artikel focust op de problemen van de Arabische correspondenten, die het moeilijk vinden om hun betrokkenheid niet te tonen. In hoeverre dat ook bij Joodse correspondenten in Israël speelt (en of de BBC die in dienst heeft) komen we niet te weten. Het artikel (en het BBC programma waar het artikel over gaat?) stelt helaas niet de achterliggende vraag of een Palestijnse correspondent wel objectief kan zijn, juist vanwege de grote emotionele betrokkenheid. Deze betrokkenheid niet direct uiten betekent immers nog niet dat hij in de onderwerpskeuze, keuze van gasten in het programma of andere zaken geen rol speelt en dus toch onpartijdige berichtgeving in de weg staat. Het perspectief is daarom licht pro-Palestijns.

* **Woordgebruik:** het is interessant dat men op het gebruik van het woord 'terrorist' ingaat, maar ook hier mist een kritische noot van de auteur van het artikel. Het woord terrorist mag beladen zijn, is het niet vreemd voor eenzelfde daad dit woord wel te gebruiken als die in Londen wordt gepleegd, maar niet wanneer dat in Tel Aviv is? Is dat op zichzelf niet al een voorbeeld van bevooroordeelde berichtgeving? Het feit dat het woord in de Arabische wereld niet goed ligt mag toch geen reden zijn het niet te gebruiken?

* **Context:** men had erbij kunnen vermelden dat de BBC er veelvuldig van is beschuldigd pro-Arabisch te zijn, en dat er wat dat betreft felle discussies worden gevoerd. Men had ook meer over niet-Arabisch correspondenten kunnen vermelden: hebben die dat probleem wat betreft de emotionele betrokkenheid ook, en speelt de discussie over de berichtgeving ook wat betreft andere conflicten?

* **Totaalbeeld:** neutraal

29. Israël bouwt weer in Oost-Jeruzalem

nieuwsbericht, 5 december 2007, AP, AFP, Reuters

Kort bericht, vooral over plannen tot de bouw van meer dan 300 woningen in de Joodse wijk Har Homa in Oost-Jeruzalem. Daarnaast wordt ook vermeld dat Israël weer een paar militanten heeft gedood, en hoeveel Palestijnen Israël sinds de Annapolis conferentie heeft gedood, nl. 30.

* **Perspectief:** Palestijns. Palestijnen beschuldigen Israël ervan het vredesproces te saboteren, Palestijnen claimen Oost-Jeruzalem als hun hoofdstad. Waarom is niet vermeld hoeveel raketten er al sinds Annapolis op Israël zijn afgevuurd? En hoeveel illegale woningen de Palestijnen hebben gebouwd? Hoeveel aanslagen er zijn verijdeld?

* **Terminologie:** 'geannexeerd Arabisch Oost-Jeruzalem, dat in 1967 door Israël werd bezet'. Oost-Jeruzalem is niet louter Arabisch, de Klaagmuur staat er en de Olijfberg en de Joodse wijk in de binnenstad. Ook buiten de oude stad waren er voor 1948 al Joodse wijken in Oost-Jeruzalem. Met de term wordt bedoeld: dat deel van Jeruzalem dat in 1948 door Jordanië werd geannexeerd. Het is echter discutabel wie daar de rechtmatige eigenaar van is, en hoe de grens zou moeten gaan lopen bij een vredesregeling. Daar moet de krant in een nieuwsbericht geen standpunt over innemen, en daarom is het woord 'bezet' niet op zijn plaats. 'veroverd' was neutraler geweest.

* **Geen context** (te kort)

* **Totaalbeeld:** niet neutraal, gekleurd ten voordele van Palestijnen

30. Zingende moraalridders in de Gazastrook

Als Hamas feest klinken correcte teksten en wordt niet in de lucht geschoten

Alexander Weissink, 5 december 2007, achtergrond

Dit artikel gaat over hoe Hamas bruiloften viert, zonder vrouwen, alcohol en sigaretten en een saai mannenkoor dat verzetsliederen zingt in plaats van 'opzweepende Arabische muziek' zoals bij Fatah. Het artikel is niet erg kritisch naar Hamas. Het is beschrijvend, en hier en daar klinkt iets van de

martelarencultuur door. Het artikel meldt dat Hamas de orde en veiligheid heeft teruggebracht naar Gaza en leden van de band weerspreken aantijgingen dat zij Gaza willen islamiseren.

* Terminologie: 'militante moslimbeweging Hamas'.

'De portretten van martelaren': het is vreemd dat de krant in een beschrijving (dus niet een citaat van iemand), dit woord gebruikt, zonder aanhalingstekens te gebruiken. Het lijkt daardoor, alsof de krant dit als een gangbare term beschouwt door plegers van (zelfmoord)aanslagen in Israël.

'De daden van verzetshelden': bedoeld wordt militanten of terroristen van Hamas die aanslagen plegen in Israël of raketten op burgers in Israël afschieten. Het had tussen aanhalingstekens moeten staan.

'Paramilitaire vleugel van Hamas': bedoeld wordt de Al Qassam Brigades. Op zich een goede term, die helaas maar zelden wordt gebruikt.

* Kop klinkt onschuldig, alsof moralistische goedmoedige religieuzen zingend met een vingertje wijzen, zoals leden van CDA en CU ook 'moraalridders' worden genoemd; het 'zingende' geeft het daarbij iets vrolijks, luchtigs.

* Suggestieve opmerkingen/beweringen: 'Het koor werd in juni in het leven geroepen nadat Hamas de troepen van het concurrerende Fatah verjoeg en de macht in de Gazastrook overnam'. Hamas heeft Fatah verslagen en de macht opgeëist in een bloedige coup, waarbij zelfs patiënten in ziekenhuizen niet veilig waren en mensen in het bijzijn van hun kinderen werden doodgeschoten. Dit is dus een beetje een understatement, dat het gewelddadige karakter van Hamas en haar illegale bestuur over Gaza verdoezelt.

* Geen context/achtergrondinformatie (bijvoorbeeld over martelarencultuur in Gaza, waarbij sterven voor Allah en het vaderland als hoogste goed wordt gepredikt en haat tegen Israëli's en Joden er al jong in wordt gepompt), en de islamisering van de Gazastrook sinds Hamas de macht heeft).

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten voordele van Hamas

31. Israël bouwt door in Jeruzalem

*Bij vervolg op buitenland pagina: **Jeruzalem wordt speerpunt verzet***

Salomon Bouman, 6 december 2007, achtergrond

Dit achtergrondartikel gaat in op de geplande bouw van nieuwe woningen in Har Homa, en meldt dat ook tijdens het Oslo vredesproces en de Camp David onderhandelingen Israël doorging met bouwen. Verder wordt de campagne van de nationalisten tegen deling van Jeruzalem besproken, en wordt die campagne voorgesteld als 'speerpunt van het verzet tegen de intenties van Olmert om grote gebieden ten oosten van de veiligheidsbarrière op te geven'. De revisionisten worden er bij gehaald, en volgens Bouman is de strijd van voor de stichting van de staat tussen revisionisten en pragmatisten nu weer actueel.

* Perspectief: kritisch naar Israël, want het focust op Israëli'sche daden en beleid die de vrede in de weg staan en op Israëli'sche hardliners.

* Context: door bovengenoemde analyses en verbanden te leggen bevat het artikel veel speculatie. Het artikel geeft weliswaar enig inzicht in de motieven van de nationalisten, en er is ook aandacht voor de duifachtige uitspraken van Israëli'sche leiders, maar Bouman suggereert dat tegenstanders van een deling van Jeruzalem tegen iedere territoriale concessie zijn en tot het revisionistische kamp behoren. Bij het 'uitstapje naar de revisionisten' had vermeld moeten worden dat die slechts een kleine minderheid vormden. Het was niet alleen Ben-Goerions 'harde hand' die een burgeroorlog voorkwam, maar zijn standpunt in deze werd door de meeste zionisten gedragen, en een flinke groep was nog linkser en compromisgezinder dan hij.

Israël heeft legitieme claims op delen van Oost-Jeruzalem, maar dat wordt als nationalistisch en anti-vrede afgedaan. Feiten als dat Jeruzalem al aan het begin van de vorige eeuw een Joodse meerderheid had, dat in 1948 de Joden uit de oude stad zijn verdreven en Jordanië tientallen synagogen verwoestte, worden genegeerd, zoals in ieder artikel over Jeruzalem. Men had de claims van beide volken op Oost-Jeruzalem als gelijk moeten behandelen zonder daarover een standpunt in te nemen. Men had ook

moeten vermelden dat de oude stad, waar ook de Joodse wijk en de Klaagmuur ligt, onder Oost-Jeruzalem valt.

* Suggestieve/ongefundeerde opmerkingen: de opmerking dat ook tijdens het Oslo vredesproces de bouw in de nederzettingen 'in hoog tempo doorging' is eenzijdig, en suggereert dat de besprekingen vooral daardoor zijn mislukt. Bovendien is de waarheid genuanceerder, en had Rabin een bouwstop voor bijna alle nederzettingen afgekondigd. Bouman vermeldt dat ook doorgebouwd werd ten tijde van de onderhandelingen in Camp David. Dergelijke opmerkingen hadden gebalanceerd moeten worden met een opmerking over Palestijnse aanslagen op Israëliische burgers, die immers ook nooit zijn opgehouden, en die eveneens een belangrijk opstakel voor vrede vormen. Het lijkt erop, dat volgens Bouman de nederzettingen het grote struikelblok zijn, toen en nu, en Palestijns geweld er niet toe doet. De mening van de correspondent klinkt in dit artikel behoorlijk door.

"Dat de Palestijnen de bouw in Har Homa beschouwen als een schending van de Israëliisch-Palestijnse verklaring die in Annapolis het licht zag, licht voor de hand". Ook hier klinkt de mening van Bouman op irritante wijze door.

* Terminologie: meermaals wordt van 'bezet Oost-Jeruzalem' gesproken. Zoals eerder aangegeven, lijkt de krant daarmee een standpunt in te nemen over wie de rechtmatige eigenaar van Oost-Jeruzalem zou moeten zijn, namelijk de Palestijnen. De - evenzeer gerechtvaardigde - Joodse claim wordt daarmee simpelweg ontkend.

'Veiligheidsbarrière': dit is een neutrale term, maar tussen haakjes staat (de 'muur'), alsof dat de gangbare term is.

"Kennelijk houdt de Shin Bet (...) rekening met een aanslag van Joodse terroristen op Olmert". Deze zin is met name opmerkelijk omdat de krant angstvallig de term 'terrorist' vermijdt waar het Palestijnse aanslagen betreft, ook als die gericht zijn op burgers. Het is dan een beetje vreemd en inconsequent om de term wel voor Joden te gebruiken. Het is bovendien de vraag of je een aanslag op een politiek leider wel 'terroristisch' kunt noemen. Is dat geen politieke moord? Terrorisme is het zaaien van angst onder de bevolking met een politiek doel.

* De kop is tekenend: het is schijnbaar opzienbarend en groot nieuws dat Israël in zijn eigen hoofdstad bouwt, alsof dat niet zou mogen. Bedoeld wordt natuurlijk: 'Oost-Jeruzalem', maar dat wordt in de titel niet gespecificeerd.

* Foto: 'gezicht op de Joodse nederzetting aan de rand van Oost-Jeruzalem in 2001. Israël gaat de wijk verder uitbreiden.'

Illustratie: Te zien zijn grazende schapen met op de achtergrond nieuwe appartementencomplexen op een heuvel en verschillende hijskranen. Het beeld is genomen vanuit (letterlijk) Palestijns perspectief, en die schapen en het lege land eromheen zullen waarschijnlijk verdwijnen.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

32. VS vragen Israël uitleg over bouw in Har Homa

nieuwsbericht, 7 december 2007, Reuters

Kort berichtje over Amerikaanse bezorgdheid over de geplande uitbreiding. Vermeld wordt dat Palestijnse leiders Israël ervan beschuldigen het vredesproces te ondermijnen.

* Perspectief/hoor en wederhoor: een Israëliische visie of reactie ontbreekt, zoals bijvoorbeeld: 'Israël vindt dat het gerechtigd is in zijn eigen hoofdstad te bouwen waar het wil, ook over de groene lijn'. Er is geen wederhoor toegepast.

* Terminologie: bezet Oost-Jeruzalem

* Totaalbeeld: niet neutraal, ook vanwege onderwerp, licht gekleurd ten nadele van Israël

33. Minister Israël mijdt Engeland

nieuwsbericht, 7 december 2007, AP

Kort bericht over het feit dat Avi Dichter een uitnodiging voor een bezoek aan Engeland heeft afgeslagen vanwege het gevaar dat hij daar zal worden aangehouden vanwege zijn rol bij de liquidatie van een Hamas leider in 2002, waarbij ook 9 kinderen omkwamen.

* Context: het was interessant geweest als men iets meer informatie had gegeven over wie hem dan heeft aangeklaagd en of de Britse rechter de aanklacht ontvankelijk heeft verklaard en arrestatie dus een reëel gevaar is. Het is nogal ongewoon dat een minister van een bevriende en democratische natie om een dergelijke reden van een bezoek moet afzien.

* Totaalbeeld: neutraal

34. Acht doden bij inval en aanval op Gazastrook

nieuwsbericht, 11 december 2007, AFP

Kort bericht over Israëlische aanval, en hoeveel Palestijnen Israël al heeft gedood sinds de Annapolis bijeenkomst. Vermeld wordt dat de aanval plaatsvond aan de vooravond van de eerste Israëliisch-Palestijnse onderhandelingsronde.

* Context: pas in de laatste zin wordt vermeld dat het om leden van de Islamitische Jihad ging. Het is nogal suggestief dat niet eerder, liefst in de kop, te vermelden. Bovendien ontbreekt iedere verwijzing naar de Palestijnse raketbeschietingen en andere aanvallen zodat het overkomt alsof Israël dit allemaal opzettelijk doet om het nieuw gestarte vredesproces te saboteren. Ook staat er niets over de toedracht van de aanval, het waarom, wat de gedode Palestijnen aan het doen waren (raketten afschieten?). Dit geldt voor meer van die korte berichtjes. Zie in dit geval het Haaretz artikel over deze aanval, waarin de Palestijnen ook dingen doen (raketten afschieten, soldaten aanvallen), en zowaar een reëel beeld van een strijd tussen twee partijen ontstaat, niet een partij die almaar een passieve onschuldige tegenstander aanvalt. Het is verder vreemd dat in de kop 'acht doden' staat, maar later wordt verwezen naar 'de drie doden van vanochtend'. In de eerste zin staat echter dat alle acht doden 'vanochtend' zijn gevallen.

De Haaretz gaf wel informatie en context over de toedracht:

Israel Air Force planes providing cover killed three unidentified militants, soon after three militants were killed by an IDF tank shell, including one from the Popular Resistance Committees. Four soldiers were lightly wounded after an anti-tank missile was fired at their vehicle, and were evacuated to Soroka Medical Center in Be'er Sheva. The missile set fire to the tank, but army officials said it would continue to operate. The operation focused on an area that is a main launching ground for rocket and mortar assaults on army bases and the Israeli-controlled Sufa crossing into Gaza. More than 15 militants have been killed in the area in recent IAF airstrikes.

[Bron: <http://www.haaretz.com/hasen/spages/933219.html>]

* Onderwerp en perspectief: Palestijns

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

35. Begin gesprekken Israël, Palestijnen

nieuwsbericht, 12 december 2007, AFP, kort bericht

Kort bericht over het feit dat vandaag de eerste besprekingen zijn gevoerd in het kader van het Annapolis vredesproces. De sfeer was gespannen vanwege wederzijds geweld en de voortgaande bouw in Israëlische nederzettingen.

* Totaalbeeld: neutraal

36. Willige slachtoffers van westerse huichelarij

Midden-Oosten. De Arabische regeringen zijn weggelopen uit de geschiedenis, zegt de Libanese politicus Corm.

interview, Carolien Roelants, 15 december 2007

Georges Corm, ex-minister in Libanon, hoogleraar politieke wetenschappen in Beiroet en schrijver, vertelt wat volgens hem de problemen zijn van het Midden-Oosten. De Arabische wereld is zwak en verdeeld, vooral langs religieuze lijnen, en dit is vooral te wijten aan het Westen en Israël. Hij hekelt het vredesproces dat is gestart in Annapolis, want het zou de bezetter belonen en de Palestijnen dwingen om kolonisatie te accepteren. Een dialoog tussen verschillende religies heeft geen zin, want de ware splijtzwammen zijn de bezetting van Palestina en Irak, en het Westerse met twee maten meten. Daarom is in het Midden-Oosten een gevoel ontstaan dat de hele wereld tegen hen is.

* Suggestief, ongefundeerd of onjuist: Corm doet een aantal boude uitspraken zoals bovenstaande, waar de interviewer geen enkele kritische kanttekening bij plaatst. Een citaat:

"Israël droomt ervan de Arabische regio verder te verdelen langs religieuze lijnen. Dan is de Joodse staat geen uitzondering. "

Ook beweert hij dat Annapolis in strijd is met de Geneefse Conventies omdat de bezetter, niet degenen die worden bezet, wordt beschermd.

De opmerking over Israëls droom de Arabische wereld te verdelen doet denken aan de complottheorieën die welig tierden in de Arabische wereld en soms een zeer onaangename bijmaak hebben. Er is geen enkele aanwijzing voor dat Israël dit doet, erin zou slagen of er belang bij zou hebben. Het heeft het met zowel soennieten als shi'ieten aan de stok. Ook voor de meermaals in het artikel gedane bewering dat het Westen met twee maten meet ontbreekt iedere feitelijke basis. De meeste Arabische staten zijn dictaturen en nemen het niet zo nauw met de mensenrechten, zij behandelen de Palestijnen niet beter dan Israël, en hun eigen minderheden al helemaal niet, maar worden zelden veroordeeld door de VN. De EU stelt zich behoorlijk kritisch op tegenover Israël, en ook wat betreft de VS ligt het wat genuanceerder als dat zij Israël altijd blind steunt. Corm vervalt geregeld in slachtofferdenken, het boze Westen heeft het allemaal gedaan en de zwakke Arabische wereld staat machteloos.

* Woorden/terminologie: Corm spreekt van 'Palestina', waarbij niet duidelijk is of hij slechts de Westoever of ook Israël bedoelt.

* Citaatkop zonder aanhalingstekens; wel duidelijk van wie uit de onderkop.

* Totaalbeeld: het artikel is zeer gekleurd, zowel vanwege Corms opvattingen als vanwege het feit dat iedere kritische of relativerende noot in de tekst ontbreekt.

37. Geld moet vredesproces gaan smeren

Als Israël meewerkt, aldus Wereldbank

18 december 2007, door een onzer redacteurs, nieuwsbericht

Dit artikel gaat over een rapport van de Wereldbank dat waarschuwt dat de Palestijnse economie er met alleen Westers donorgeld niet bovenop kan komen; daarvoor moet Israël de vele wegblokkades opheffen en de blokkade van Gaza versoepelen.

* Perspectief: Palestijns - wat zij nodig hebben en hoe het hun vergaat staat centraal. In het hele stuk geen woord over de vele aanslagen die worden verijdeld, onder andere door de checkpoints waar geregeld Palestijnen met wapens of explosieven worden aangehouden. Wat betreft de Gazastreek geen woord over de dagelijkse raketbeschietingen en wapensmokkel. Het Israëlische perspectief ontbreekt volledig.

* Suggestieve beweringen en taalgebruik: er staan meerdere suggestieve opmerkingen of suggestief taalgebruik in, zoals 'kolonistenwegen', waar wegen die voor iedere Israëli (dus ook Arabieren) toegankelijk zijn worden bedoeld.

Voor de Israëlische regering komt, vanwege de invloed van haviken, de Israëlische veiligheid voor de vergroting van de Palestijnse bewegingsvrijheid, aldus het artikel. "Het bleef op de conferentie onduidelijk of de donors wat dit betreft bereid zijn druk uit te oefenen op Israël". 'Moet dat dan?' zou

men zich af kunnen vragen. Is het niet heel logisch dat voor de Israëlische regering de veiligheid van haar eigen burgers op de eerste plaats komt? Dat geldt toch ook voor Nederland, en ieder ander land? Hier wordt dat als een havikachtige positie voorgesteld, en Israël zou onder druk moeten worden gezet om die positie te verlaten. Dat laatste is overduidelijk een mening die niet in een feitelijk bericht thuis hoort. Het is bovendien niet waar dat Israël de eigen veiligheid altijd voor laat gaan, het land doet geregeld concessies of laat 'wanted men' weggelaten om onschuldige slachtoffers te voorkomen.

* Onjuist: "De Westelijke Jordanoever is gecompartmenteerd door 'kolonistenwegen' waar Palestijnen niet mogen komen, en meer dan 500 militaire blokkades." Gecompartmenteerd suggereert dat deze wegen als obstakels fungeren, waar de Palestijnen niet overheen kunnen. Dat is zeker niet voor alle wegen het geval. Veel wegen worden door zowel Israëli's als Palestijnen gebruikt, en wegen zijn afgesloten of aparte wegen aangelegd in reactie op jarenlange schietincidenten en aanvallen door Palestijnen op deze wegen. Omdat ook Israëlische Arabieren van de wegen gebruik kunnen maken en Palestijnen met een speciale vergunning is de bewering sowieso onjuist.

* Ongefundeerde/suggestieve beweringen: Israël zou volgens dit artikel hebben geweigerd om wegblokkades of andere belemmeringen op te heffen, maar Israël zelf kondigde in een interne nieuwsbrief half november aan een serie vertrouwenwekkende maatregelen te hebben genomen, waaronder het weghalen van checkpoints en wegblokkades.

* Totaalbeeld: eenzijdig, gekleurd ten nadele van Israël

38. Palestijnen wordt hun waardigheid ontzegd

Rode Kruis slaat alarm over Westelijke Jordanoever en vooral de Gazastrook

interview, Caroline de Gruyter, 19 december 2007

Dit is vooral een interview, n.a.v. een rapport van het Rode Kruis, genaamd 'Dignity Denied'. Het rapport en het interview met Beatrice Megevand Roggo, de directeur voor het Midden-Oosten en Afrika van het Rode Kruis, beschrijven vooral de hopeloze en uitzichtloze situatie waarin met name de Gazanen verkeren. Ze ontkent dat zij of het rapport politieke uitspraken doen, het zou alleen humanitair zijn. Tegelijkertijd beweert ze dat de balans zoek is tussen Israëls veiligheid en de rechten van de Palestijnen op een waardig leven, dat Israël ook medische spullen en spullen van het Rode Kruis niet doorlaat naar Gaza, dat Gaza vroeger zo vruchtbaar was en een economisch leven had, dat Palestijnen zich op de Westoever nauwelijks kunnen verplaatsen door honderden wegversperringen en veel wegen voor hen niet toegankelijk zijn, Palestijns land in stukjes wordt geknipt, mensen niet naar school en hun land kunnen en Israël zomaar land van boeren omploegt en in veiligheidszones verandert.

* Perspectief: Palestijns, hun lijden staat centraal. Het geheel leest als een lange aanklacht tegen Israël, zonder ook maar een woord over raketaanvallen, zelfmoordaanslagen, Palestijnse corruptie en de verheerlijking van 'martelaren'. De meest boude beweringen zijn dat de hulporganisaties de vlekken wegwerken die Israël achterlaat (vraag De Gruyter), en de bewering dat 43% van Gaza tot een veiligheidszone is verklaard waar niemand mag komen.

Je vraagt je af waar Roggo al die gegevens vandaan heeft, welke bronnen het Rode Kruis gebruikt, en met wie men heeft gesproken. Wat betreft dat laatste een indicatie: het stuk begint met een emotioneel verslag van een ontmoeting met een man in Gaza die zojuist zijn olijfbomen was kwijtgeraakt omdat Israël die met bulldozers had vernield. Citaat: "Hij had zijn twee weken oude kleindochter in zijn armen. De tranen stonden in zijn ogen. Nieuw leven en permanente destructie, die combinatie is moeilijk te verdragen." Het is zeer de vraag of Roggo een dergelijk verhaal heeft gecheckt bij de Israëlische autoriteiten, en De Gruyter die 43% heeft gecheckt bij andere bronnen. Het is hoe dan ook een verhaal dat om een Israëlische reactie schreeuwt, maar NRC liet na deze zaken aan een Israëlische woordvoerder voor te leggen, niet in dit artikel en niet in andere artikelen. Ook had de krant essentiële context moeten geven door te wijzen op vele aanvallen van Hamas op de grensovergangen en de vele raketbeschietingen, of door te vermelden dat sommige dingen die Megevand Roggo beweert omstreden zijn.

* Als context was het gepast geweest ook te vermelden dat ieder jaar vele duizenden Palestijnen in Israëlische ziekenhuizen worden behandeld, en Israëlische organisaties zich tot het uiterste inspannen om gewonde en zieke Palestijnen te helpen. Ook had de hoeveelheid toegelaten hulp vermeld kunnen worden.

* Verschillende suggestieve opmerkingen, ook in vragen van De Gruyter: "werken hulporganisaties de vlekken weg die Israël maakt"? Hoezo alleen Israël, hebben de Palestijnen, met name Hamas, dan geen enkele verantwoordelijkheid? Ook de vraag "had er dan niet iemand van Hamas bij moeten zijn?" (bij de donorconferentie), is suggestief. Waarom stelde De Gruyter niet juist wat meer kritische vragen over of niet ook Hamas verantwoordelijk is voor de ellende, en waarom Palestijnen de kassen die hen na de terugtrekking werden nagelaten, hebben vernield? Zowel de suggestieve vragen als het emotionele voorbeeld aan het begin laten zien dat De Gruyter het helemaal met Roggo eens is, en laten haar mening en verontwaardiging over Israëls acties duidelijk doorklinken.

* Onjuist: 43% van de Gazastrook zou veranderd zijn in veiligheidszones waar geen Palestijnen mogen komen. Ook beweringen als dat Israël geen spullen voor de ziekenhuizen doorlaat of Palestijnen op de Westoever niet naar hun land en naar school kunnen zijn op zijn minst overdreven, en er zijn vele tegenvoorbeelden van Palestijnen die dat wel kunnen en geneesmiddelen en andere medische hulp die wel wordt toegelaten.

* Foto: "Het lijk van een strijder van Islamitische Jihad die gisteren werd gedood bij een Israëlische luchtactie wordt door Gaza gedragen. Gisteren werden 13 Palestijnen gedood"

De foto toont een in bebloede lakens gehulde man met rouwende Palestijnen eromheen. Het is geheel vanuit Palestijns perspectief genomen, en ook hier weer ontbreekt iedere verwijzing naar de raketaanvallen en (pogingen tot) aanslagen. De Palestijnen zijn slechts zielig, willoos en bloedend slachtoffer.

* Kop: citaatkop ondanks het feit dat NRC zegt terughoudend te zijn met citaatkoppen.

* Totaalbeeld: zeer eenzijdig, ik zou bijna zeggen: NRC onwaardig; gekleurd ten nadele van Israël

39. Hamas stelt overleg voor over bestand

Salomon Bouman, 19 december 2007, nieuwsbericht

Ismail Haniyeh heeft gisteravond voorgesteld te onderhandelen over een wapenstilstand. Hij deed dit voorstel in een telefoongesprek met een verslaggever van de Israëlische televisie. Er wordt verder niet ingegaan op de aard, duur en voorwaarden van een dergelijk bestand, en slechts vermeld dat het gaat om een tijdelijk bestand 'dat voor Hamas aanvaardbaar is zonder de staat Israël te erkennen'.

* Het onderwerp en perspectief zijn Palestijns, want een zogenaamd redelijk voorstel van Hamas staat centraal. Naast het voorstel van Haniyeh, die overigens niet de enige of zelfs machtigste leider is van Hamas, staat vooral weer Israëlisch geweld centraal, en de dreiging van Israël met een grote militaire invasie.

* Het volgende is duidelijk suggestief: "Tegen de achtergrond van de escalatie van de Palestijnse raketbeschietingen in reactie op Israëlische grond- en luchtaanvallen zei minister van defensie Ehud Barak deze week dat het moment van een grote militaire invasie nadert." Palestijns geweld wordt zo voorgesteld als zijnde een reactie op Israëlisch geweld, terwijl die Israëlische aanvallen natuurlijk ook weer een reactie waren op Palestijnse raketten.

* Context: het artikel rept wel van 13 leden van de Islamitische Jihad die door Israël waren gedood, maar noemt geen aantallen raketten op Sderot, of de gewonden en doden die daardoor geregeld vallen. De raketbeschietingen blijven - als ze al genoemd worden - steeds heel abstract, terwijl Israëlisch geweld altijd heel precies en concreet wordt beschreven.

Er wordt verder geen context gegeven over de Israëlische twijfels over een bestand, of over de gegronde Israëlische angst dat Hamas zo'n bestand slechts zal gebruiken om zichzelf op een nieuwe ronde voor te bereiden. Hamas staat nog steeds de vernietiging van Israël voor middels de Jihad, en met name de radikalere leiders zeggen dit ook geregeld. Het is tekenend dat NRC daar nooit melding

van maakt, maar wel zo'n bestandsvoorstel als groot nieuws verkondigt. Het artikel laat de indruk achter dat Hamas redelijk en compromisbereid is en Israël de grote agressor.

* Terminologie: Islamitische Jihad wordt een 'kleine, radicale Palestijnse groep' genoemd, niet een terroristische organisatie uit op het 'bevrijden' van geheel 'Palestina', of 'met een radicale en zeer gewelddadige ideologie', of iets dergelijks. Eufemistisch weergegeven dus. Leden van IJ worden zowel 'strijders' als 'militanten' genoemd. 'Strijders' is zoals eerder uitgelegd nogal eufemistisch omdat het een strijd tegen een leger suggereert, niet het bestoken van burgers met raketten.

* Totaalbeeld: eenzijdig, gekleurd ten nadele van Israël

40. Vier Palestijnen gedood; Israël wijst bestand af

20 december 2007, AP, AFP, kort nieuwsbericht

Israël doodt weer Palestijnen, en wijst Hamas aanbod om over een bestand te onderhandelen af.

* Zowel onderwerp als perspectief is negatief naar Israël, want Israëliësch geweld staat centraal. Ook de 12 leden van Islamitische Jihad die een paar dagen tevoren waren gedood (in een ander artikel wordt van 13 gesproken), worden weer genoemd, zonder de reden daarvoor te geven. Daarnaast wordt het voorstel van Haniyeh van de vorige dag nog eens vermeld, nu met de toevoeging dat Israël dit afwijst. Waarom Israël dit afwijst wordt niet gemeld, dat is blijkbaar niet interessant of wordt bekend verondersteld.

* Context: niets over waarom Israël vier Palestijnen doodt, en men geeft geen redenen waarom Israël het bestand afwijst.

* Kop: suggestief dat niet duidelijk is of het om Palestijnse burgers of strijders gaat.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

41. Nieuwe botsing Israël, Palestijnen

21 december 2007, Reuters, kort nieuwsbericht

Israëliësche aanvallen staan wederom centraal, de 12 leden van Islamitische Jihad die Israël eerder in de week had gedood worden - voor de inmiddels derde keer- genoemd, en 7 Palestijnen die de vorige dag waren gedood. De raketbeschietingen worden alleen in algemene zin genoemd, niet duidelijk is of en hoeveel raketten de afgelopen dagen waren afgevuurd.

* Perspectief en context: Palestijns. Waren de 7 Palestijnen militanten, op weg om raketten af te schieten? Waarschijnlijk wel, anders had er wel bij gestaan dat ze onschuldig waren.

In plaats van steeds weer dezelfde Palestijnse slachtoffers te vermelden zou het aardig zijn als men de raketbeschietingen per dag ook eens zou bijhouden.

* Totaalbeeld: eenzijdig, gekleurd ten nadele van Israël

42. Racisme is in Israël geen taboe

Discriminatie Arabische minderheid drijft gemeenschappen uit elkaar

22 december 2007, Salomon Bouman, achtergrond

Bouman schetst een beeld van toenemend racisme in Israël t.o.v. Israëliësche Arabieren, op basis van gesprekken met 2 professoren en een recente enquête van een burgerrechtengroep.

* Perspectief: pro-Arabisch, de discriminatie tegen de Arabische inwoners van Israël wordt uitvoerig beschreven, terwijl er nauwelijks aandacht is voor racisme binnen de Arabische gemeenschap tegen Joden en hun afwijzing van Israël. Voor zover dit ter sprake komt wordt het als redelijk en als gevolg van Israëliësch racisme gepresenteerd, niet als juist de oorzaak van anti-Arabisch sentimenten. Het artikel leunt vooral op twee professoren, dr. Elie Rekhess en Daniel Bar-Tal. We moeten maar aannemen dat wat zij zeggen juist is, want hun beweringen worden verder niet gecheckt. Ook een

onderzoek van de Israëliische Associatie voor Burgerrechten wordt aangehaald, waarvan we ook maar moeten aannemen dat dat objectief en betrouwbaar is. Er wordt verder niets over deze beweging vermeld.

* Context: Het artikel stelt dat racisme door de oorlogen met de Arabieren en het conflict met de Palestijnen steeds sterker is geworden, en de zionistische pioniers zelfs gecharmeerd waren van de Arabieren. Dit lijkt een wat geïdealiseerd beeld, aangezien er vanaf het begin van de vorige eeuw al spanningen waren.

* Feiten en cijfers, ongefundeerde beweringen en context: allerlei voorbeelden en cijfers worden genoemd om te illustreren hoe erg het probleem is. Beide professoren zien het uit elkaar groeien van de Arabische en Joodse gemeenschappen als een groot probleem, volgens Rekhess zelfs groter dan het conflict met de Palestijnen. Ze tonen veel begrip voor de Arabieren. Zo vindt Bar-Tal het onaanvaardbaar dat Israël van de Palestijnen eist dat zij Israël als Joodse staat erkennen. "Terecht zien ze (Israëliische Arabieren) dat als een aantasting van hun burgerrechten in ons land". Dat hoeft natuurlijk helemaal niet, en hangt er maar vanaf hoe je 'Joodse staat' invult. Olmert bedoelt daar niet een religieuze staat mee, maar het recht van het Joodse volk op zelfbeschikking. Die context ontbreekt echter. Beide professoren geven vooral de Israëliische regering de schuld van dit uit elkaar groeien, omdat zij te weinig Arabieren aanneemt en niet in de Arabische sector investeert.

Er staan veel cijfers en feiten in die verder niet zijn gecheckt en behoorlijk heftig klinken, zowel door de twee professoren als door Bouman zelf geuit, zoals aantallen Joden die geen Arabieren in hun appartementencomplex accepteren (75%), tegen Arabieren in de regering zijn (78%), Arabische studenten zouden geen kamer kunnen vinden en Arabische medewerkers bij een garage zouden een Joodse naam aannemen om geen beledigingen naar het hoofd te krijgen. Ook zouden Arabieren zich Joods voordoen bij het 'veroveren van Joodse Israëliische meisjes'. Als een Joodse jongen een Arabisch meisje probeert te versieren, kan dat ook tot problemen leiden, zoals vaker is gebeurd, terwijl volgens Joodse Israëli's Arabieren er geregeld met Joodse vrouwen vandoor gaan, die zich vervolgens vaak (moeten) bekeren tot de islam. Het is, met andere woorden, wat minder zwart-wit dan hier gesteld wordt. En bij hoeveel garages hebben Arabieren hun naam veranderd? Bij een garage in Hebron (!) werken Joden en Arabieren al jaren prima samen.

* Context: het artikel mist essentiële achtergrondinformatie. Zo wordt gesteld dat in de schoolboeken nog steeds negatieve beschrijvingen van Arabieren voorkomen (wel een stuk minder dan vroeger), maar men vermeldt niet dat de schoolsystemen apart zijn, dat er aparte schoolboeken voor beide groepen zijn, dat beide groepen überhaupt erg gescheiden leven en de Arabieren veel autonomie hebben om een aantal zaken zelf te regelen. Er wordt in het geheel niet gesproken van de agitatie van Arabische leiders tegen Israël en hun openlijke sympathie voor Hamas, Hezbollah en Syrië. Als Marokkanen in Nederland zich zo zouden uitlaten, dan was het land te klein en had Wilders waarschijnlijk geen 9 maar 40 zetels in de kamer.

Het is opvallend dat de NRC hardnekkig zwijgt over het veel extremere antisemitisme onder Arabieren, over wat er in Palestijnse schoolboeken staat en hoe imams en sommige politici zich over Joden en Israël uitlaten, over de populariteit van Mein Kampf, de martelarencultuur, de nazi's en Holocaust ontkenners die in Arabische landen hun toevluchtsoord hebben gevonden, de vele complottheorieën, etc.

* Suggestieve opmerkingen: Bar-Tal stelt dat er in Israël een klimaat is ontstaan waarin er ruimte is voor racistische opmerkingen door politici, en de tijd voorbij is dat de samenleving dat niet tolereerde. Dat is nogal eenzijdig, want op racistische opmerkingen komen nog steeds felle tegenreacties, niet alleen van radicaal links.

"In zeer progressieve Joodse intellectuele kringen wordt ingezien dat van de Arabieren niet langer kan worden verwacht dat ze het Israëliische volkslied Hatikwa zingen." Hoezo 'ingezien'? Deze kringen vinden dat, waarom moet de krant daar zo z'n mening over geven? Je kan met evenveel recht stellen dat het meezingen van het volkslied hoort bij het onderdeel zijn van de Israëliische maatschappij.

* Terminologie: Lieberman wordt een racist genoemd maar is in zijn uitspraken minder extreem dan bijvoorbeeld Wilders, waarvan het omstreven is of hij een racist genoemd kan worden. Omdat Israëliische Arabieren ook daadwerkelijk voor een flink deel de staat Israël niet erkennen en een einde

aan Joodse zelfbeschikking voorstaan, is Liebermans harde positie tegenover hen eigenlijk begrijpelijker dan die van Wilders tegenover mensen van Arabische komaf in Nederland. De term 'racist' is daarom wel erg sterk uitgedrukt en wellicht ook onjuist. Bovendien wordt zijn partij als 'een van de pijlers van de regering-Olmert voorgesteld, terwijl deze pas in november 2006 tot de coalitie toetrad en er in januari 2008 weer uitstapte, waarna de coalitie nog tot de zomer heeft doorgeregeerd.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

43. VS stemmen tegen begroting VN

24 december 2007, AP, kort nieuwsbericht

De VS stemmen tegen de VN begroting omdat 6,7 miljoen dollar is opgenomen voor een vervolg op de antiracisme conferentie in Durban in 2001.

* Ongefundeerd/suggestief: "Israël en de VS liepen toen weg omdat Israël er van racisme werd beschuldigd". Dat zou je met recht een understatement kunnen noemen. Op de conferentie in Durban werd Israël er als enige land uitgelicht en gepoogd het veroordeeld te krijgen als een racistische apartheidsstaat. De conferentie werd overschaduwde door een reeks van antisemitische incidenten. Met name op het NGO gedeelte werden Joden bedreigd en pamfletten uitgedeeld die Hitler prezen. De VS heeft geëist dat Durban II geen herhaling van dit antisemitische haatfestijn wordt, maar de tekenen zijn, met Libië als voorzitter en Iran als lid van de voorbereidingscommissie, niet erg gunstig, en ook dat is een eufemisme.

* Context: Iets meer uitleg over bovenstaande, en ook over de Israël-vijandige sfeer in de VN, was wel op zijn plaats geweest.

* Totaalbeeld: redelijk neutraal, licht gekleurd omdat Durban en positie Israël in VN wordt gebagatelliseerd.

44. Oké, dan noemen we het een chanoekaboorn

Debat over islam. Waarom zijn Ephimenco, Holman, Pam en Zwagerman toch zo voorspelbaar?

Jan Blokker, 24 december 2007, opiniestuk

Dit artikel gaat voor het merendeel niet over Israël, maar is een polemisch stuk tegen critici van de islam. Ik heb het in het onderzoek opgenomen omdat Herzl erin beschreven wordt en als racist neergezet, en er een mogelijk antisemitische tekening bijstaat.

Herzl gold in zijn tijd als een liberaal en verlicht man, aldus Blokker, hij vierde zelfs kerstmis en accepteerde de reprimande van de rabbijn daarover niet. Maar naar huidige maatstaven zou hij een racist zijn. Ondertussen echter minachtte hij de Oost-Europese Joden zozeer, dat hij op het eerste zionistische congres in Bazel handschoenen had aangetrokken alvorens ze de hand te schudden, en hij wilde voor de Arabische inwoners van Palestina buiten Palestina werk zoeken en ze daarbinnen werk weigeren.

* Context en perspectief: Waarom heeft Blokker juist Herzl als voorbeeld en inleiding voor zijn betoog gekozen (hij wilde duidelijk maken dat mensen die in hun tijd als zeer verlicht golden dat volgens de huidige maatstaven niet meer zijn)? Hij lijkt niet erg gecharmeerd van het zionisme. Zo noemt hij de reizen die Herzl maakte om steun voor zijn ideeën te genereren, 'propagandareizen', en spreekt hij van een 'kille' sarcofaag op een 'weinig bezochte heuvel' waarin Herzl nu ligt.

Een beter voorbeeld voor zijn betoog was misschien ons eigen koloniale verleden geweest, de verlichte Nederlandse bestuurders en officieren die de Indonesiërs minachtten en niet terugdeinsden voor harde militaire represailles om het gezag te herstellen. Ook het antisemitisme onder verlichte mensen als Voltaire was een goed voorbeeld geweest.

Blokker schetst een zeer negatief beeld van Herzl, vooral van zijn zionistische ideeën en werk voor de zionistische beweging. Hij citeert hem waar hij voorstelt werk aan Arabieren in de Joodse staat te

weigeren, niet waar hij voor gelijkheid pleit en oprecht meent dat de welvaart die de Joden zullen brengen de regio, en dus ook de Arabieren, ten goede zullen komen.

De context is eenzijdig, en Blokkers taalgebruik is suggestief.

* Citaatkop: citaat van Herzl, niet in (sub)kop vermeld; sluit aan bij illustratie.

* Illustratie: bij het artikel staat prominent een cartoon afgedrukt van Bas van der Schot, waarop Herzl staat afgebeeld met een kerstboom ernaast en aan de muur een plakkaat waarop staat 'eigen volk eerst' met een Davidster eronder.

Deze leus is zeer beladen, nooit door Herzl gebruikt maar wel tegen de Joden. De combinatie van de leus met een Davidster en de 'vader' van het moderne politieke zionisme, is volkomen misplaatst en waarschijnlijk grievend voor bepaalde bevolkingsgroepen.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël en zionisme

45. Israël staakt bouw in bezet gebied niet

Salomon Bouman, 24 december 2007, nieuwsbericht

Aankondiging van minister Boim dat Israël doorgaat met de bouw in nederzettingen ondanks de vele kritiek daarop. Het blijkt vooral om de bouw in Jeruzalem te gaan, in Har Homa, en in Maaleh Adumim. Vrede Nu wordt aangehaald wat betreft geld dat in de begroting voor 2008 is uitgetrokken voor nieuwe woningen in bovengenoemde nederzettingen.

Het artikel geeft ook de Israëlische kant enigszins weer en gaat op een paar andere zaken kort in, zoals de criteria voor een eventuele gevangenenruil en dat de overheid de bevolking wil voorbereiden op een raketoorlog.

* Perspectief: licht gekleurd ten nadele van Israël, met de nadruk die er ligt op de bouw van nederzettingen als problematisch. Waarom niet een artikel met de kop "Palestijnen staken raketbeschietingen niet?"

* Ongefundeerd: volgens 'de televisie' zal Israël Maaleh Adumim niet opgeven voor vrede met de Palestijnen; een ongefundeerde en erg hypothetische bewering.

Van Israël's kant wordt aangegeven dat men de Palestijnse kritiek op de bouw in de nederzettingen als tactiek beschouwt om Israël's onderhandelingspositie ten aanzien van de nederzettingen te ondermijnen. Dat zou kunnen, maar onduidelijk is wie dat zei of waar Bouman dat op baseert en belangrijker lijkt me dat Israël Jeruzalem als z'n hoofdstad beschouwt, inclusief het oostelijke geannexeerde deel, en dat niet op wil geven.

* NB.: over de bouw in de nederzettingen zijn tegenstrijdige berichten verschenen in Israëlische kranten, waarin dan weer wel, dan niet, met de bouw in bepaalde nederzettingen gestopt zou worden. Dit artikel geeft alleen de woorden van minister Boim weer, terwijl de woordvoerder van Olmert, Barak en andere politici andere zaken hebben gezegd. Er wordt dus selectief informatie gebruikt die Israël in een negatief daglicht stelt.

* Geen suggestief taalgebruik.

* Totaalbeeld: niet neutraal, licht gekleurd ten nadele van Israël

46. Clusterbommen legaal, zegt Israël

Salomon Bouman, 27 december 2007, nieuwsbericht

Dit artikel beschrijft, in neutrale bewoordingen, de uitkomst van een Israëlisch intern militair onderzoek naar het gebruik van clustermunitie tijdens de Libanon Oorlog in 2006. Dat onderzoek concludeerde dat het gebruik hiervan niet in strijd was met het internationaal recht, en de officieren die de orders tot gebruik hiervan hebben gegeven niet gerechtelijk zullen worden vervolgd. De motivatie die wordt gegeven is vooral dat het een effectief wapen was tegen Hezbollah posities in Zuid-Libanon van waaruit Katjoesja raketten op Israël werden afgevuurd. Men zou niet opzettelijk op burgerdoelen hebben geschoten. Bovendien zouden ook westerse legers clusterbommen in gebruik hebben. Sinds

het einde van de Libanon Oorlog zijn 36 mensen om het leven gekomen en 220 mensen gewond geraakt als gevolg van clusterbommen in Zuid-Libanon.

* Context: het artikel geeft weinig informatie, bijvoorbeeld over wat het internationale recht zegt over het gebruik van clustermunitie, wat het voordeel van clusterbommen is boven andere wapens, het feit dat Hezbollah vanuit burgergebied opereerde waardoor dus ook veel burgers door de clusterbommen werden getroffen etc. Ook had vermeld kunnen worden dat clusterbommen van Israëliische makelij beter zijn omdat een veel hoger percentage bommetjes direct ontploft.

* Hoor en wederhoor: er worden geen critici van dit rapport (die er ongetwijfeld zijn) aan het woord gelaten, het is niet duidelijk of het in Israël tot debatten en onenigheid leidde. Ook internationale reacties op het rapport worden niet gemeld.

* Totaalbeeld: het perspectief, taalgebruik en algehele teneur zijn afstandelijk en neutraal

47. Israël doodt 8 Palestijnen, gesprek hervat

28 december 2007, Reuters, AP, nieuwsbericht

Bericht over vooral dood van lijfwacht Qureia en andere Palestijnen die door Israël zijn gedood, en over de onderhandelingen.

* Perspectief: enigszins Palestijns, want de focus is gericht op Israëliische agressie en de bouw in nederzettingen.

* Context: dit artikel gaat vooral over Israëliisch geweld. Voor de verandering wordt, wat betreft de dood van een lijfwacht van onderhandelaar Ahmed Qureia, de versie van het Israëliische leger ook weergegeven, met een Palestijnse ontkenning dat de lijfwacht het vuur zou hebben geopend. Daarnaast heeft Israël 7 Palestijnen in de Gazastrook gedood, waarbij niet staat vermeld of het burgers of 'militanten' waren, en of zij op weg waren een aanval op Israël uit te voeren. Ook wordt vermeld dat bij dergelijke acties inmiddels tientallen Palestijnen zijn gedood. Onvermeld blijft hoeveel raketten zijn gevallen en of daar mensen door zijn getroffen.

Er wordt nauwelijks context gegeven voor het Israëliische geweld, met name op de Gazastrook, zodat Israël als de agressor overkomt en de Palestijnen als slachtoffers.

Volgens het artikel zouden de Palestijnen aanvankelijk hebben geëist dat Israël stopt met de bouw in Oost-Jeruzalem, maar hebben zij dit opgegeven omdat Israël dat weigert. Zo wordt een beeld geschetst van de compromisbereide Palestijnen tegenover het inflexibele Israël. Men had ook kunnen vermelden: 'Israël heeft eis tot erkenning als Joodse staat laten varen', of 'eis dat Palestijnen eerst hervormingen doorvoeren'. Dit zijn zaken die voor Israël van belang zijn maar waar de Palestijnen niet of slechts op zeer bescheiden schaal aan hebben voldaan, en Israël heeft dat niet voorwaardelijk gesteld voor verdere onderhandelingen.

* Woordgebruik: 'militairen van Hamas en IJ'. Het kan een vergissing zijn, waarbij 'militanten' bedoeld is wat veel gebruikt wordt.

Oost-Jeruzalem wordt een 'Arabisch stadsdeel' genoemd. Dat is niet geheel juist, of je moet de Klaagmuur en Joodse wijk in de oude stad Arabisch willen noemen.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

48. Hamas bouwt eigen Hollywood om sympathie wereld te winnen

Alexander Weissink, 29 december 2007, achtergrondartikel

Het artikel gaat over de plannen van Hamas een eigen Hollywood op te zetten, als tegenwicht tegen het bestaande Hollywood waardoor de Joden erin geslaagd zouden zijn zichzelf als slachtoffer neer te zetten. Het is vooral een interview met het brein achter dit plan, Fathi Hammad, tevens hoofd van Al Aqsa TV en volksvertegenwoordiger voor Hamas. Deze legt uit dat het lot van de Palestijnen in de artistieke wereld wordt genegeerd, hoe men een en ander aan wil gaan pakken, en wat voor films men wil gaan maken. Vrij ver in het artikel wordt ook vermeld dat Al Aqsa TV 'zogenaamde martelaren die

terreurdaden begaan' verheerlijkt, en oproept tot de dood van Joden en Amerikanen. Dat zal het nieuwe filmproductiehuis niet gaan doen, aldus Hammad. Hij wil positieve dingen laten zien, hoe het Westen en de Palestijnen van elkaar kunnen leren, en wederzijdse vooroordelen wegnemen. Het Westen moet Hamas leren waarderen. Toch is de eerste film die op de rol staat het geromantiseerde levensverhaal van 'een verzetsheld van het Palestijnse volk', en als leider van de militaire vleugel van Hamas verantwoordelijk voor terreuraanslagen in Israël.

* Perspectief: het artikel is neutraal van toon, en de interviewer maakt nergens opmerkingen tussendoor die Hammads woorden in twijfel trekken of relativiseren.

Qua onderwerp keuze is het een verademing na alle artikelen over Israëlisch geweld en ander onrecht. Het is origineel. Het gaat nauwelijks over Israël, en zou enerzijds door de opmerkingen over Al Aqsa TV en het feit dat men van een 'propagandamachine' spreekt, licht negatief naar Hamas genoemd kunnen worden. Anderzijds krijgt Hammad de kans zijn verhaal te vertellen zonder dat dit in het artikel een negatieve invalshoek krijgt, en krijgt dus juist de Palestijnse invalshoek aandacht.

* Context: achtergrond wordt nauwelijks gegeven. Er staat niets in over hoe Hamas in Gaza de macht greep, geen kritische noot over hoe de bevolking hongert maar hier wel geld voor is, alleen de Israëlische blokkade wordt even genoemd, want daardoor zou men niet aan bouwmaterialen kunnen komen.

Wat ook mist is informatie over hoe gewelddadig de Palestijnse samenleving in Gaza is. De woorden van Hammad over het wegnemen van vooroordelen hadden wat kritischer bejegend mogen worden, net als zijn bewering dat het lot van de Palestijnen geen aandacht krijgt in de kunst. Het aantal films en exposities waarin aandacht wordt besteed aan het Palestijnse lijden is immers gigantisch.

* Suggestieve/ongefundeerde beweringen:

"De afsluiting van het gebied waar ruim 1,4 miljoen Palestijnen leven, dient als straf voor de machtsovername door Hamas in juni". De blokkade was veeleer een gevolg van de vele raketbeschietingen, de aanvallen op grensovergangen en de wapensmokkel door Hamas.

* Terminologie: 'terreuraanslagen in Israël', en later nog eens 'terreurdaden'. Het woord 'terroristen' valt een keer, als Hammad uitlegt dat hij 'jullie beeld dat wij allemaal terroristen zijn' wil bijstellen, maar zelfmoordterroristen worden toch weer verhullend 'militanten' genoemd: "Het kanaal toont bijna volcontinu beelden van raketbeschietingen op Israël en militanten voordat ze zichzelf opblazen". Bij (zelfmoord) aanslagen tegen burgers gericht in ieder ander land wordt van terroristen gesproken, maar voor Israël maakt men een uitzondering.

"Een verzetsheld van het Palestijnse volk": 'verzetsheld' had hier tussen aanhalingstekens moeten staan, want het gaat om een terrorist die verantwoordelijk was voor verschillende (zelfmoord) aanslagen in Israël.

* Totaalbeeld: neutraal

49. Twee Israëlische militairen gedood

29 december 2007, AP, kort nieuwsbericht

"Twee Israëlische militairen en een Palestijn zijn gisteren om het leven gekomen bij een schietpartij", aldus het artikeltje. In de volgende (en laatste) zin wordt duidelijk waarom: de twee militairen waren aan het wandelen toen ze door een groep Palestijnen werden beschoten. Het is een zeer kort artikel, en het valt op dat Palestijns geweld in de passieve vorm wordt vermeld en in eufemistische bewoordingen, waardoor het lijkt alsof Israëlische doden door de Palestijnen door de krant minder interessant worden gevonden dan wanneer Israël Palestijnen doodt.

* Kop suggestief: passieve vorm. Uit de kop wordt niet duidelijk wie de militairen heeft gedood, en in de eerste zin lijkt het alsof de Palestijn een burger en dus onschuldig was, terwijl die bij de beschieting betrokken was. Neutraler was geweest: "Palestijnen doden twee Israëlische militairen".

* Terminologie: "om het leven gekomen" in plaats van 'gedood' of 'doodgeschoten'. 'Schietpartij' in plaats van 'Palestijnse aanval'.

* Totaalbeeld: eufemistisch, daarmee gekleurd ten voordele van Palestijnen

50. Rel om terugkeer Mekka-gangers Gaza via Israël

31 december 2007, AP, AFP, nieuwsbericht

Palestijnse pelgrims uit Gaza weigeren via Israël terug te keren. Het gaat om een conflict tussen Egypte en een paar duizend Palestijnen uit de Gazastrook die terugkeren van de haj in Mekka. Egypte wil ze op Israëls verzoek via een Israëlische controlepost laten terugkeren, de Palestijnen weigeren. De positie van beide kanten wordt weergegeven: Israël is bang dat de Palestijnen, waaronder leden van Hamas, geld mee terug smokkelen. De Palestijnen vrezen dat de Hamasleden en -vertegenwoordigers door Israël worden gearresteerd. De Palestijnen hebben de voor hen ingerichte kampen uit protest in brand gestoken.

* Perspectief: neutraal.

* Context: het artikel meldt dat Israël fel protesteerde toen Egypte de pelgrims via Rafah liet vertrekken, maar niet dat was afgesproken dat ze via een Israëlische controlepost zouden terugkeren.

* Totaalbeeld: neutraal

51. Leger Israël doodt minder Palestijnen

Reuters, 31 december 2007, kort nieuwsbericht

Dit bericht geeft op basis van een Betsalem rapport het aantal Palestijnen dat door Israël is gedood weer (373), en het aantal Israëli's dat door Palestijnen is gedood (13). In 2006 waren die aantallen een stuk hoger.

* Context: het is vreemd dat niet ook even bij de Israëlische regering navraag is gedaan naar het aantal doden. Ook is het vreemd dat het aantal Palestijnen dat door interne strijd omkwam, niet wordt vermeld. Dit zijn er niet veel minder, mede vanwege de Hamas coup in Gaza. In de Haaretz, die ook een artikel wijdde aan de aantallen van Betsalem, werden die er wel bij vermeld.

Het aantal doden zegt natuurlijk niet zoveel als niet bekend is in wat voor omstandigheden zij werden gedood. Waren Palestijnen op weg om een aanslag te plegen of raketten af te vuren, verscholen 'militanten' zich achter burgers? Een overzicht van het aantal vrijdelde aanslagen zou een welkom tegenwicht hebben geboden.

Het zeer korte artikeltje vermeldt wel nog even dat volgens Betsalem de situatie van de Palestijnse mensenrechten intussen is verslechterd.

* Totaalbeeld: geen context, gekleurd ten nadele van Israël

NB: dit Betsalem onderzoek is door Camera later bekritiseerd; volgens Camera waren 'militanten' soms onterecht als burgers vermeld.

[Bron: http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=39&x_article=1533]

52. Spanningen groeien tussen Israël en Palestijnen

Salomon Bouman, 2 januari 2008, nieuwsbericht

Bericht over hoofdzakelijk bouw en bouwverbod in nederzettingen op Westoever, en Palestijnse onvrede daarmee. Ook een Palestijnse moordaanslag op twee Israëlische militairen op de Westoever verhoogt de spanningen tussen Israëli's en Palestijnen, omdat een van de daders volgens Israël een politieagent van Fatah zou zijn.

* Perspectief: redelijk neutraal van toon, maar er ligt wel weer veel nadruk op de bouw in Oost-Jeruzalem en de Westoever. Wat betreft die bouw wordt de visie van beide kanten weergegeven, en per uitzondering wordt ook de Israëlische visie dat de checkpoints noodzakelijk zijn tegen Palestijnen

terrorisme weergegeven, wellicht omdat onlangs twee Israëlische militairen bij Hebron zijn gedood door Palestijnen.

* Onduidelijk of suggestief: het artikel is niet duidelijk over waar nu precies wordt gebouwd: eerst is sprake van 'twee projecten in het geannexeerde deel van Jeruzalem', ondanks het feit dat Olmert dit zou hebben verboden. 'Nieuwbouw in nederzettingen in bezet gebied is op last van Olmert stilgelegd', aldus het artikel, maar Jeruzalem valt wat Israël betreft niet onder bezet gebied. Het artikel beweert echter dat Olmert had gezegd dat ook daar niet meer gebouwd zou worden met uitzondering van Har Homa.

Vervolgens meldt het artikel dat de Israëlische TV beelden liet zien van 'ongekende landbouwactiviteit bij nederzettingen op de bezette Westelijke Jordaanoever'. Er waren honderden hectaren wijngaarden uitgezet die pas over vier jaar vrucht zullen dragen. Dit zou volgens de televisie een omzeiling van het bouwverbod zijn. Het is een wat suggestieve opmerking die de verwarring over waar Israël nou bouwt en wat het regeringsstandpunt wat dat betreft is er niet kleiner op maakt. Viel die grond binnen de gemeentegrens van de betreffende nederzetting? Zo nee, hoe was men aan de grond gekomen? Was die illegaal geconfisceerd? Dat de wijngaarden nu nog geen vrucht dragen doet niet ter zake. Het was helderder geweest, als duidelijk was gemaakt hoe dat bouwverbod er precies uitziet en waar het precies op van toepassing is. Het lijkt me onwaarschijnlijk dat landbouw onder het bouwverbod valt, wat hier wel wordt gesuggereerd.

Het artikel vermeldt heel gereserveerd dat 'volgens Israël' een van de daders van de moordaanslag een politieagent zou zijn, maar feit is dat van de 4 daders tenminste 3 leden van Fatah waren, waarvan eentje klerk was bij een rechtbank en ook betrokken bij de Palestijnse inlichtingendienst, en een ander werkte voor de Palestijnse nationale veiligheidsdienst. Het is opvallend dat wanneer Israël iets zegt, men per definitie aan de waarheid ervan lijkt te twijfelen, ook al zijn hun identiteit en functies blijkens Haaretz en Jerusalem Post inmiddels bekend.

[Bron: <http://www.haaretz.com/hasen/spages/940692.html>]

* Terminologie: Hamas en Islamitische Jihad worden 'bewegingen' genoemd, waarvan Israël zes 'strijders' doodde. Er wordt ook nog melding gemaakt van 'zes Palestijnse strijders'. Tegelijkertijd spreekt men ook correct van 'Palestijns terrorisme', waartegen volgens Barak de wegversperringen noodzakelijk zijn.

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten nadele van Israël

53. Rabbijn: Olmert moet hangen

Salomon Bouman, 3 januari 2008, nieuwsbericht

Extremistische rabbijnen kwamen bij elkaar om tegen het vredesproces te ageren en volgens een van hen moeten Olmert, Livni en Barak worden opgehangen vanwege collaboratie met de vijand. Hij ontving een 'donderend applaus'. Men wil Bush bij zijn bezoek aan Israël via plakaten duidelijk maken dat hij Israël naar een nieuwe Holocaust leidt.

* Perspectief: negatief beeld Israël, eenzijdige focus op Joods extremisme.

* Qua context wordt vermeld dat Rabin in een vergelijkbare verhitte sfeer werd vermoord tijdens het Oslo vredesproces. Kort voor de moord op hem werd hij 'ook voor nazi uitgemaakt'. In dit geval echter maakte de rabbijn de Palestijnen voor nazi's uit, niet Olmert.

Het, op zichzelf korte, artikel is in vette letters gedrukt. Het is opvallend dat die ene keer dat rabbijnen zich in dergelijke extreme bewoordingen uitlaten prominent in de krant komt, terwijl de talloze keren dat Hamas leiders oproepen tot het doden van Joden en vernietigen van Israël, de Holocaust ontkennen, geweld verheerlijken etc. nooit in NRC verschijnen. Vooral tegen die achtergrond is dit artikel niet neutraal. Bij de context had op zijn minst vermeld kunnen worden dat ook Palestijnse (geestelijke) leiders zich geregeld in dergelijke bewoordingen uitlaten, zowel nu als tijdens het Oslo vredesproces.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

54. Israël kwaad op Egypte over Pelgrims

2.000 Palestijnen terug in Gaza

nieuwsbericht, Salomon Bouman, 3 januari 2008

Egypte heeft een groep pelgrims die terugkeerden van de Haj toch via Rafah doorgelaten terwijl volgens Israël Egypte had beloofd dat ze via een Israëlische grenspost zouden terugkeren, zodat Israël ze kon controleren en evt. arresteren. Volgens Israël waren er Hamas kopstukken bij. Egypte heeft ze toch doorgelaten, nadat ze uit protest in hongerstaking waren gegaan, om binnenlandse problemen te voorkomen.

Verder gaat het artikel in op de Israëlische beschuldiging dat Egypte te weinig doet tegen de wapensmokkel via tunnels, en de Egyptische beschuldiging dat Israël de pro-Israëllobby in de VS ertoe aanzet om de Amerikaanse financiële steun aan Egypte te beperken zolang Egypte niet meer tegen de wapensmokkel doet. Egypte dreigde Israël daarop 'het leven zuur te maken', en verweert zich tegen de beschuldiging door te wijzen op het feit dat Israël de smokkel ook niet wist te stoppen.

* Perspectief: neutraal.

* Context: er wordt weinig informatie gegeven over waar Israëls beschuldiging dat er Hamas kopstukken bij zitten op is gebaseerd, hoeveel het er zijn, wie, etc. Israëls beschuldigingen blijven vaag. Er wordt ook geen informatie gegeven over banden van Hamas met andere landen, bijvoorbeeld Iran, van wie zij geld konden hebben gekregen, en of dit eerder is gebeurd (wat het geval is). Ook over het geschatte aantal tunnels en wat Egypte daartegen doet, wordt niets vermeld.

* Terminologie: geen bijzonderheden

* Suggestieve opmerkingen: "De Egyptische minister van buitenlandse zaken, Ahmed Aboul Gheit, beschuldigde Israël ervan de pro-Israëlische lobby in het Amerikaanse congres ertoe aan te zetten de jaarlijkse Amerikaanse financiële steun aan Egypte te beperken.."

Gesuggereerd wordt dat de Israëllobby een meerderheid heeft in, of totale macht over, het Amerikaanse congres. Ik neem aan dat met deze lobby niet congresleden zelf worden bedoeld, maar leden van AIPAC en dergelijke die congresleden proberen te beïnvloeden. Zij hebben echter niet het laatste woord in de besluiten die worden genomen, en de Israëllobby heeft in het verleden meermaals bakzeil gehaald omdat andere belangen en overwegingen kennelijk belangrijker waren.

Gesteld wordt verder, dat 'volgens Israël' de afspraak met Egypte was gemaakt dat de pelgrims via een Israëlische controle post zouden terugkeren. Die afspraak is wel degelijk gemaakt, en Egypte ontkent dat ook niet. Ook wordt gesteld dat 'volgens Israël' er zich Hamas kopstukken onder de pelgrims bevinden. Ook dat lijkt me bewezen, aangezien de Palestijnen zelf dat hebben toegegeven en niemand dat heeft ontkend. Waarom dan in het artikel twijfel zaaien over deze zaken d.m.v. de toevoeging 'volgens Israël'? Bij negatieve zaken over Israël wordt doorgaans ook niet voor zo'n voorzichtige formulering gekozen. Zo'n formulering is alleen gerechtvaardigd wanneer er onenigheid is over het gebeurde of de toedracht, maar dat lijkt hier niet het geval, en daarom lijkt dit te wijzen op een bijzondere en niet gerechtvaardigde scepsis tegenover wat Israël zegt.

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten nadele van Israël

Minder brandstof uit Israël:

55. Stroom op rantsoen in Gazastrook

Reuters, AP, AFP, 7 januari 2008, nieuwsbericht

Israël heeft de brandstof leveranties aan Gaza verminderd, waardoor de elektriciteitscentrale dicht moest en daardoor zitten de Palestijnen nou gemiddeld acht uur per dag zonder stroom. Daarnaast heeft Israël gedreigd ook de stroomleveranties te verminderen. Dit alles om Hamas ertoe te dwingen een einde te maken aan raketbeschietingen op Israëlische doelen, waarover verder niet wordt uitgewijd.

Het tweede deel van het artikel gaat over Israëlische aanvallen in zowel de Gazastrook als de Westoever. Vermeld wordt hoeveel doden er sinds Annapolis in de Gazastrook zijn gevallen door Israëlische aanvallen: 60.

* Context: als reden voor alle Israëlische maatregelen en legeroperaties worden slechts in algemene termen 'raketbeschietingen op Israëlische doelen' genoemd. Waarom geen concrete informatie gegeven over aantallen raketten en wat zij geraakt hebben? En over de aanslagen die d.m.v. zulke operaties worden voorkomen?

Het artikel vermeldt een 'grootscheepse zoekoperatie' op de Westoever, waarbij 20 mensen zijn opgepakt, en de verbolgen reactie van Abbas. Waarom Israël de operatie uitvoerde (waren er aanwijzingen van een ophanden zijnde aanval? Had men zogenaamde 'wanted men' in het vizier?) wordt niet vermeld.

* Perspectief: negatief naar Israël. Israëlische wandaden en agressie staan centraal.

* Suggestieve opmerkingen: "Gisteren werden zeker vijf Palestijnen gedood, van wie twee burgers". Waarom niet: "van wie drie terroristen"?

* De kop is suggestief: de stroom is inderdaad op rantsoen, maar niet omdat Israël de levering daarvan heeft beperkt. Volgens Israël was het niet nodig de elektriciteitscentrale te sluiten en deed Hamas dat om politieke redenen, maar dat wordt niet vermeld, zo dat nu lijkt alsof dit Israëls opzet was. Hamas had er waarschijnlijk ook voor kunnen kiezen op andere plekken te rantsoeneren, zodat wel genoeg brandstof voor de centrale over zou blijven.

* Taalgebruik/terminologie: "leiders en activisten van Hamas en het kleine Islamitische Jihad". Waarom niet 'jihadisten', 'terroristen' of desnoods het veelgebruikte en ook wat eufemistische 'militanten'? Islamitische Jihad is behalve klein ook erg radikaal, zo niet extremistisch.

* Hoor en wederhoor: nauwelijks toegepast. Israëls kant wordt nauwelijks vermeld.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

56. Drie Palestijnen door Israël gedood

Reuters, 8 januari 2008, kort nieuwsbericht

Bericht over - uitsluitend - Israëlisch geweld. Vermeld wordt dat de gedode Palestijnen lid waren van Islamitische Jihad, maar niet of zij op weg waren raketten af te vuren of een aanslag beraamden, en of zij in gevechten met het leger verwickeld waren. Ook wordt wederom vermeld hoeveel Palestijnen Israël sinds Annapolis heeft gedood: het zijn er inmiddels meer dan 60, terwijl het aantal afgevuurde raketten of mortiergranaten niet wordt vermeld.

* Perspectief en onderwerp: negatief naar Israël

* Geen context gegeven

* Kop misleidend want vermeldt niet dat het Palestijnse 'militanten' zijn.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

Reis Bush door Midden-Oosten Voor een Palestijnse staat en alliantie tegen Iran

57. Agenda Israël: Iran op 1, Palestijnen 2

Salomon Bouman, 9 januari 2008, nieuwsanalyse (nogal uitgebreid)

Analyse van de vooruitzichten met betrekking tot het in Annapolis gestarte vredesproces, en waarom er nu geen doorbraak valt te verwachten. Olmert, Bush en Abbas staan alle drie zwak, Olmert komt beloftes niet na en 'politieke klimaat' in Israël niet rijp voor concessies, veel irritatie in Israël over Condoleezza Rice, die in Israëls ogen teveel naar de Palestijnen overhelt, onenigheden tussen Bush en Israël over Iran en de bouw in de nederzettingen. Het artikel besteedt veel aandacht aan de nederzettingen en de beloftes die niet zijn nagekomen door Olmert, en speculeert over een grote operatie in Gaza. Bush' bezoek heeft wel psychologische effecten: eerste president uit de VS die ook Abbas in Ramallah bezoekt.

* Perspectief: neutraal. Het is wel onevenwichtig dat wederom uitgebreid wordt ingegaan op de nederzettingen en op Olmerts onwil om concessies te doen, en niet op Palestijnse niet nagekomen beloftes en onwil. Abbas wordt als te zwak voorgesteld om ook maar iets te kunnen doen, maar ook Olmert wordt, met name vanwege het binnenkort te verwachten Winograd rapport, beschreven als in een lastig parket verkerend.

* Er staan een aantal speculaties en suggestieve opmerkingen in, bijvoorbeeld over dat Israël niet zo'n kritische Amerikaanse minister van buitenlandse zaken gewend is. Men wijt dat aan haar zwarte afkomst, waardoor ze zich meer met de Palestijnen identificeert. Niet vermeld wordt dat het State Department over het algemeen veel kritischer naar Israël is dan de president en het congres, dus zo uniek is dat niet. Aan de speculaties over de relatie met de afkomst van Rice wordt wel erg veel waarde toegekend.

"Het is niet duidelijk wat er verder in bezet gebied is gebouwd omdat Israël daarover om veiligheidsredenen en in verband met schade aan zijn internationale positie geen officiële informatie verschaft". Met andere woorden: we weten het niet, dus het zal wel niet deugen. In de zin ervoor wordt Peace Now aangehaald in verband met het aantal 'wilde nederzettingen', de zogenaamde buitenposten. Peace Now en andere groeperingen beweren wel degelijk uitgebreide en up-to-date informatie te hebben over de bouwwerkzaamheden in de nederzettingen. Er wordt bovendien veel over geschreven in de pers, en ieder jaar worden cijfers gepubliceerd over de bevolkingsomvang in Israël en op de Westoever. Tegen nieuwe projecten wordt bovendien doorgaans fel geprotesteerd, waardoor ze in de picture komen. Het is dan ook onwaarschijnlijk dat er buiten de bouwplannen en werkzaamheden die in de pers kwamen en die bekend zijn bij bijvoorbeeld Peace Now, nog meer in bezet gebied is gebouwd. Na deze suggestieve opmerking wordt opgemerkt dat de bouwstop die is toegezegd voor bezet gebied niet zoveel zegt omdat al goedgekeurde bouwplannen wel mogen worden uitgevoerd. Dat is blijkbaar Boumans mening, want dit wordt verder niet toegelicht of onderbouwd. Met evenveel recht kan betoogd worden dat het feit dat geen nieuwe plannen worden goedgekeurd wel degelijk effect heeft. Kolonisten klagen althans steen en been over de stagnatie in de bouw in nederzettingen. Oftewel: het glas is halfvol of halfleeg.

Bouman voorspelt dat Israël een grote militaire operatie tegen Hamas in de Gazastrook zal starten. Daar werd inderdaad wel over gespeculeerd, maar er was ook felle kritiek op dat idee, omdat het tot teveel doden aan vooral Palestijnse kant zou leiden, en daarmee, naast ethische problemen, ook tot felle internationale veroordelingen zou leiden. De operatie is er dan ook niet gekomen. Het is wederom nogal speculatief en benadrukt Israëls imago als agressor. Ook de opmerking dat de tegenstanders van Annapolis gerust kunnen zijn omdat de 'politieke conjunctuur' niet rijp is voor vrede, is speculatief. Olmert had graag nog een akkoord bereikt met de Palestijnen voor het einde van zijn ambtstermijn. Dat er - aan beide kanten - sterke krachten zijn die er alles aan doen om vrede te voorkomen is zeker waar, maar geldt evenzeer voor de Palestijnse kant.

* Woordgebruik/terminologie: "Voortdurende Israëlische militaire zuiveringsacties in de steden op de Westelijke Jordaanoever staan een machtsgreep van Hamas in Ramallah in de weg". 'Militaire zuiveringsacties', dat klinkt akelig. Gesuggereerd wordt dat deze steden van Hamas worden 'gezuiverd'. Het woord 'zuiveren' heeft een nare bijklank gekregen, het klinkt toch al gauw een beetje naar 'etnische zuiveringen'. Waarom is voor dit woord gekozen? Waarom niet gewoon: 'tegen Hamas gerichte militaire operaties'?

* Context: de kolonisten worden als de enige tegenstanders van het vredesproces genoemd, en dat geeft een vertekend beeld. Ook aan Palestijnse kant is tegen Bush gedemonstreerd (in dit artikel worden alleen demonstraties van de kolonisten genoemd), en in Palestijnse kranten is het vredesproces gehekelde. Niet alleen onder de Hamas aanhang, maar ook onder Fatah aanhangers en politici is er veel kritiek op het vredesproces en de concessies die van de Palestijnen worden verwacht.

* Hoor en wederhoor: niet echt van toepassing

* De kop is enigszins suggestief omdat de indruk wordt gewekt dat het vredesproces met de Palestijnen er voor Israël niet toe zou doen. Het klopt dat men banger is voor een Iraans kernwapen,

maar ook vrede met de Palestijnen wordt door een meerderheid in Israël gezien als noodzaak om Israël's toekomst veilig te stellen.

* Foto: zeer suggestieve illustratie. Onderschrift: "Israëlische kolonisten tennissen in de 'wilde nederzetting' Nofei Nehemya in bezet gebied. Israël is zijn belofte deze 'buitenposten' te ontruimen niet nagekomen." Op de foto een groot en felgekleurd tennisveld op de voorgrond, met daarachter de heuvels van de Westelijke Jordaanoever. Suggestie: die rijke Israëli's hebben het land van de arme Palestijnen gestolen. Het tennisveld past op geen enkele manier bij het landschap, lijkt ook gigantisch groot door de invalshoek en lens. Men had ook een foto van gewapende Hamas strijders kunnen kiezen met als onderschrift een van de strijdlieiders of een recente oproep heel het land met bloed te bevrijden omdat dat Allah's wil is. Dat was ook niet neutraal geweest, maar zou niet bij de redactie van de krant opkomen. Waarom niet een wat neutralere foto geplaatst? De foto heeft bovendien slechts zijdelings met het onderwerp van het artikel te maken maar geeft weer een negatief beeld van Israël.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël en teneur vooral ook erg somber

58. Bush zegt dat bezetting moet stoppen

Salomon Bouman, 11 januari 2008, nieuwsbericht

Neutrale beschrijving van wat Bush heeft gezegd tijdens zijn bezoek in Ramallah. Hij sprak zijn hoop en de verwachting uit dat voor het einde van zijn ambtstermijn Israël en de Palestijnse Autoriteit een vredesverdrag zullen tekenen. De uitvoering zal afhangen van de uitvoering van de verplichtingen die beide partijen zijn aangegaan. Hij zei dat de Palestijnse staat homogeen moet zijn, geen gatenkaas, maar wel dat de grens aan de nieuwe realiteiten moet worden aangepast. Hij zei dat "een Palestijnse staat het vaderland voor het Palestijnse volk zal zijn, zoals Israël het vaderland voor het Joodse volk is", wat wordt uitgelegd als aanwijzing dat hij tegen het zogenaamde 'recht op terugkeer' is. Hij roept beide partijen op tot concessies en roept extreemrechtse en religieuze partijen in Israël op om Olmert niet ten val te brengen.

* Perspectief: neutraal.

* Formuleringen: er staat een rare zin in: "Volgens Bush moeten de wapenstilstandslijnen van 1949 wel aan de nieuwe realiteiten - dat wil zeggen de Israëlische nederzettingenblokken - worden aangepast om een homogene Palestijnse staat mogelijk te maken en tegelijk Israël te beschermen". Dit klinkt tegenstrijdig, want juist door de nederzettingenblokken bij Israël te trekken zal de grens grilliger verlopen. Sowieso is het een beetje vreemd te stellen dat de wapenstilstandslijnen moeten worden aangepast: de toekomstige grens tussen Israël en een Palestijnse staat moet worden bepaald in onderhandelingen, waarbij de wapenstilstandslijn richtlijn is. Zou met het 'mogelijk maken van een homogene Palestijnse staat' bedoeld zijn op een corridor tussen de Gazastrook en Westoever, die voor de nederzettingenblokken kan worden geruild? Dat is dan wel erg cryptisch geformuleerd. Voor de rest staan de wapenstilstandslijnen de homogeniteit van een Palestijnse staat niet in de weg. Ook het volgende is wat ongelukkig geformuleerd:

"Palestijnse woordvoerders oefenen kritiek op de erkenning door Bush dat Israël het land van de Joden is." Het is waarschijnlijk bedoeld als kortere weergave van wat Bush zei, maar het klinkt een beetje raar. Israël is niet het land van de Joden, maar het land waar zij als volk hun recht op zelfbeschikking uitoefenen, waar zij als volk soeverein zijn. Omdat er daarover veel misverstanden zijn, had de krant zorgvuldiger moeten formuleren.

* Woordgebruik: Ysrael Beiteinu wordt een 'extreemrechtse partij' genoemd. Daar is wat voor te zeggen, hoewel 'populistisch-rechts' ook had gekund en wat minder heftig klinkt. Ysrael Beiteinu is niet voor het gedwongen verplaatsen van de Palestijnen van de Westoever, en zelfs niet tegen een Palestijnse staat maar laat zich wel sterk anti-Arabisch uit en beschouwt de Arabische bevolking in Israël als een vijfde colonne die de staat van binnenuit wil vernietigen.

[Bronnen: <http://www.jpost.com/servlet/Satellite?pagename=JPost/JPArticle/ShowFull&cid=1235410730861> / <http://beytenu.org/107/0/article.html> / http://en.wikipedia.org/wiki/Yisrael_Beiteinu]

* Geen context, maar niet per se nodig.

* Totaalbeeld: neutraal

59. Israël: in twee jaar in Gaza 1.000 Palestijnen gedood

kort nieuwsbericht, 14 januari 2008, AP, Reuters

Israël heeft bijna 1.000 Palestijnse militanten gedood, zo deelde Yuval Diskin van Shin Bet gisteren mee. Er zouden 20.000 gewapende mannen opereren in de Gazastrook. Het artikeltje meldt verder dat er weer drie Palestijnen bij een Israëlische luchtaanval zijn gedood en dat bij Palestijnse raketbeschietingen sinds 2001 12 Israël's zijn omgekomen. Dat laatste is uitzonderlijk, want aantallen van Israëlische doden door Palestijnse raketten ontbraken tot nu toe volledig in de onderzochte periode. Dit lijkt overigens weinig, terwijl de raketten dagelijks het leven van tienduizenden Israëli's in hun greep hebben en een normaal leven onmogelijk maken.

* Waarschijnlijk onjuist: in het bericht zelf (in tegenstelling tot de kop) wordt gesproken over bijna 1.000 dode militanten; betekent dat dat er in totaal een nog (veel) groter aantal Palestijnen is gedood? Het cijfer zou afkomstig zijn van de chef van de Shin Bet. Het aantal lijkt erg hoog, als je bedenkt dat volgens Betsalem in totaal door Israël in 2007 373 Palestijnen zijn gedood (zie ook artikel 51), en in 2006 657, dat is dus inclusief de Westoever en zowel militanten als burgers. Dat zou betekenen dat Israël de afgelopen twee jaar bijna uitsluitend militanten in de Gazastrook heeft gedood; het totaal van de afgelopen twee jaar volgens Betsalem is immers 1030. Dit had de redactie ook op kunnen vallen, waarna men even navraag had kunnen doen bij het Israëlische leger en de Shin Bet met deze cijfers kunnen confronteren.

De cijfers van Shin Bet zijn dus waarschijnlijk onjuist. Betsalem vermeldt voor Gaza 523 doden in 2006 en 300 doden in 2007 door Israëlische veiligheidstroepen. (Bijna 400 doden zouden in de onderlinge Palestijnse strijd zijn gevallen.)

[Bron: http://www.btselem.org/English/Statistics/Casualties_Data.asp?Category=1®ion=GAZA]

Het is opvallend dat de krant verder nooit cijfers van de Shin Bet gebruikt, en bijvoorbeeld ook de cijfers over de vele vrijdelde aanslagen en het aantal raketten op Israël in 2007 heeft genegeerd, maar nu de leider van de Shin Bet een uitzonderlijk hoog aantal doden noemt, is dat opeens wel vermeldenswaard. Dat komt niet erg consequent over.

* Perspectief: invalshoek weliswaar wel weer vooral Israëlisch geweld maar ook gewapende mannen en raketten genoemd.

* Geen context, geen feiten gecheckt.

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten nadele van Israël

60. Israël doodt in Gaza 17 Palestijnen

Onder wie zoon Hamasleider

15 januari 2008, nieuwsbericht, AP, Reuters, AFP

Bericht over Israëlisch geweld in Gaza. Zowel de reacties van Abbas als Hamasleider Zahar worden weergegeven. Er wordt ook een korte reactie van een legerwoordvoerder gegeven, maar op een zeer afstandelijke toon en veel korter.

* Context: er wordt geen uitleg of context gegeven voor Israëls operatie en met geen woord gerept over de raketbeschietingen. Er staat verder irrelevante informatie in zoals een herhaling van het bericht van gisteren en het feit dat volgens de Jerusalem Post Israël tijdens Bush' bezoek de week ervoor de activiteit van het leger had verminderd. Waarom die ruimte niet gebruikt om wat context bij de Israëlische legeroperatie te geven?

* Onjuist of tegenstrijdig: het artikel haalt het cijfer van de Shin Bet chef van 1.000 gedode Palestijnen ook weer aan (zie vorige artikel), en vermeldt daarbij dat volgens Haaretz daarvan 360 burgers zijn. Dat is vreemd, want in het vorige artikel werd duidelijk gesproken van bijna 1.000 militanten.

* Perspectief: duidelijk Palestijns.

* Geen hoor en wederhoor. Alleen kort citaat van legerwoordvoerder in algemene termen. ("een Israëlische legerwoordvoerder bevestigde dat het leger in actie was tegen "terreurinfrastructuur" in het noorden van de Gazastrook en dat een aantal gewapende Palestijnen waren neergeschoten"). Wat waren die gewapende Palestijnen van plan? De raketbeschietingen worden weer genegeerd, terwijl er dagelijks meerdere raketten werden afgevuurd in die periode.

* Bronnen: "Plaatselijke medisch personeel" wordt als bron gebruikt voor het aantal doden, dat had ook bij het Israëlische leger moeten worden gecheckt.

* Suggestief taalgebruik: "het waren de bloedigste Israëlische acties in de Gazastrook sinds maanden". In het citaat van Abbas wordt de actie een "bloedbad tegen ons volk" genoemd. Dat is beide erg sterk aangezet.

De dood van een medewerker van een kibboets door Palestijnen wordt in een zinnetje genoemd: "Vanochtend werd in een Israëlische kibboets een Ecuadoriaanse gastarbeider gedood bij schoten uit de Gazastrook". Hij werd niet per ongeluk gedood bij "schoten uit de Gazastrook" maar welbewust doodgeschoten door een Palestijnse schutter. Onvermeld blijft dat Palestijnen regelmatig de nabijgelegen huizen en kibboetsen onder vuur nemen.

De kibboetsmedewerker wordt een "gastarbeider" genoemd, wat een nogal negatieve bijklank heeft. Hij was een vrijwilliger op de kibboets.

Hamas leider Zahar wordt een "havik" genoemd. Dit zou je een understatement kunnen noemen. Het woord "extremist" was toepasselijker geweest.

Eerst wordt gesproken van "zeker tien militanten", later "onder de doden waren drie burgers". Omdat dat cijfer van die tien militanten van het plaatselijke medische personeel afkomstig was, en er 'zeker' staat, zijn er waarschijnlijk meer militanten gedood, namelijk 14 (17 doden in totaal min 3 burgers). Ook dit is dus suggestief weergegeven.

* Context: ontbreekt, behalve weer het al eerder genoemde aantal Palestijnen dat Israël in twee jaar tijd gedood zou hebben.

* Totaalbeeld: zeer eenzijdig, gekleurd ten nadele van Israël

61. Hamas en Israël trachtten afspraken te maken

Gaza. Zwitserse diplomaten bemiddelden in 2006 en 2007 tussen Hamas en Israël

lang achtergrondartikel (bijna halve pagina inclusief foto), Caroline de Gruyter, 16 januari 2008

Volgens Hamas en Zwitserse diplomaten zouden Israël en Hamas onder leiding van Zwitserland vanaf 2006 aan een overeenkomst hebben gewerkt die in een wapenstilstand en Palestijnse staat zou voorzien, waarna Hamas Israël zou erkennen. Abbas zou ervan hebben geweten en dit in december bekend hebben gemaakt, omdat hij zich gepasseerd voelde (tijdens de eenheidsregering was het in zijn voordeel dat Hamas 'om' zou gaan).

Het artikel beschrijft uitgebreid de positie en beweegredenen van Hamas: men was tegen Oslo omdat daarin de Palestijnen te vroeg hun troef van erkenning van Israël zouden hebben opgegeven, en wilde nu dus eerst een bestand, daarna een staat, en daarna pas erkenning bieden. Hamas zou bovendien al langer bereid zijn geweest met Israël te onderhandelen, en zou dat achter de schermen al eerder hebben gezegd, maar Fatah eiste het alleenrecht voor onderhandelingen met Israël op. Bovendien zou Israël gematigde Hamasleiders die dit voorstonden, hebben geliquideerd. Na de verkiezingen van 2006, die Hamas won, kwam er ruimte voor onderhandelingen door Hamas.

* Het artikel is erg suggestief. Er doemt een beeld op van Hamas als enige zuivere partij die bereid was tot onderhandelingen, Fatah was de grote spelbreker die uit jaloezie een potentieel vredesakkoord torpedeerde, en Israël deed zijn duit in het zakje door de Gazastrook hermetisch af te sluiten nadat Hamas daar de macht overnam. Het artikel is dan ook vooral op Hamas bronnen gebaseerd. Zij doen zich uiteraard graag als redelijk voor tegenover het Westen, en zijn al een tijdje bezig met een soort charme-offensief. Zij weten zich succesvol neer te zetten als de underdog die in Gaza wordt uitgerookt maar moedig standhoudt, en Hamas blijkt nu ook nog eens voor vrede te zijn. Israël heeft de onderhandelingen ontkend, wordt in een zinnetje gemeld.

Uit het artikel blijkt duidelijk de afkeuring van De Gruyter van de Hamas boycot door het Westen, die door het dappere neutrale Zwitserland werd getrotseerd omdat het van mening was dat men ook met Hamas moest praten.

* Context: in het hele artikel staat niets over de officiële positie van Hamas dat heel Israël bezet Palestina is en door middel van gewapende strijd 'bevrijd' moet worden. Deze positie wordt regelmatig verwoord door Hamasleiders en staat bloemrijk beschreven in haar handvest, dat nooit is gewijzigd of ongeldig verklaard en dus nog steeds geldt als basisdocument dat haar uitgangspunten bevat. Hamas heeft altijd slechts een tijdelijk bestand voorgestaan om zich in de tussentijd voor te kunnen bereiden op de strijd in de toekomst.

Het lijkt in dit artikel alsof Hamas tevreden zou zijn met een Palestijnse staat binnen 1967 grenzen en Israël bereid was die te bieden. Dat klinkt erg onwaarschijnlijk. Was Hamas bereid van het zogenaamde 'recht op terugkeer' af te zien? Was het bereid de oude stad van Jeruzalem te delen? En was Israël daartoe bereid? Zou Israël bereid zijn om mee te werken aan de stichting van een Palestijnse staat voordat Hamas Israël zou erkennen? Waarschijnlijker lijkt het dat men het vooral over een bestand wel eens was, en een gevangenenruil, en de rest vage toekomstmuziek was. De Gruyter heeft een en ander wellicht wat te rooskleurig voorgesteld en uitvergroot, zodat het sensationeler lijkt. Je zou zeggen dat deze onthullingen in Israël, een democratie met vrije pers, tot verhitte discussies zouden hebben geleid. Had Olmert wel toestemming mogen geven voor deze onderhandelingen zonder medeweten van bijvoorbeeld coalitiepartner Shas? Wie waren er precies bij betrokken? Hoever waren ze gegaan in het doen van concessies? Wanneer zou het aan de Knesset zijn voorgelegd en dus openbaar worden gemaakt? Het feit dat er in Israël nauwelijks aandacht voor het uitlekken van deze onderhandelingen was lijkt erop te duiden dat de besprekingen niet erg belangrijk waren of pas in een beginstadium verkeerden.

* Hoor en wederhoor: het artikel is gebaseerd op Zwitserse bronnen en Hamas bronnen. Beide hebben er belang bij dit als iets belangrijks voor te stellen, nu het eenmaal uitgelekt is. Israël en Abbas zijn verder niet om commentaar gevraagd, of waren niet bereid het te geven, en blijkbaar waren ook geen informele bronnen in die hoek te vinden die er meer over konden vertellen. De Gruyter heeft geen Israëlische politici benaderd, of kranten of verslaggevers of zij waren allen niet bereid om enig commentaar te geven.

Wat overigens vreemd is, is dat gesteld wordt dat het Zwitserse document in een la ligt sinds Israël Gaza als vijandelijk gebied beschouwt en 'hermetisch' heeft afgesloten, terwijl meermaals wordt gesuggereerd dat de besprekingen zijn gestopt omdat Abbas er in december mee naar buiten is gekomen. Het eerste lijkt waarschijnlijker: toen Hamas de macht in Gaza overnam, en de relatie met Israël dramatisch verslechterde, zal dat zeker zijn invloed hebben gehad. In de periode daarvoor waren er echter ook gewelddadigheden over en weer.

* Terminologie: "Die zogenaamde verzetshelden", kankerde hij over zijn Hamasrivalen in Gaza...". Het woord 'kankeren' is nogal negatief geladen, en eigenlijk wat grof voor de NRC.

* Onjuiste en suggestieve beweringen: Israël zou volgens een Hamasbron bewust gematigde Hamasleiders hebben geliquideerd. Waarop is dat gebaseerd? Men liquideerde vele radicale leiders. Wellicht werden ook gematigde leiders geliquideerd, maar zeker niet alleen. Gesuggereerd wordt dat dit bewust beleid is om zo te kunnen zeggen dat Hamas zo radicaal is en er niet mee te praten valt. Dat is nogal een beschuldiging, en had door de correspondent gerelativeerd of gecheckt moeten worden. "Dit verklaart waarom Hamas zich afgelopen herfst militair relatief rustig hield" (een bewering van De Gruyter zelf). Dit is inderdaad relatief, daar Hamas de Gazastrook en ook het grootste deel van de smokkeltunnels en wapenwerkplaatsen controleerde, en indien het zo uitkomt de Islamitische Jihad of de Volksverzetcomité's raketten en granaten laat afvuren. Een 'voltreffer' op 10 september waarbij 69 IDF militairen gewond raakten, werd door Hamas geprezen en toegejuicht. Het totaal aantal raketbeschietingen nam na de machtgreep van Hamas alleen maar toe.

* Illustratie: onderschrift "een Israëlische militair leidt twee gearresteerde Palestijnen mee na een operatie binnen de Gazastrook. Tevens werden gisteren 19 Palestijnen gedood." Die 19 Palestijnen waren de 17 uit het vorige artikel. NRC noemt vaak Palestijnse doden twee keer. Op de foto staan twee geblinddoekte Palestijnen, een heeft een rare uitdrukking op zijn gezicht, alsof hij bijna gewurgd

wordt. Hij lijkt echter slechts aan zijn arm te worden meegevoerd door de Israëlische soldaat, en heeft niets knellends om zijn hals. De Israëlische soldaat staat er rustig bij. Op de foto lijken de Palestijnen onschuldig, maar wat hebben zij gedaan of waar verdenkt Israël ze van?

* Totaalbeeld: eenzijdig, gekleurd ten nadele van Israël, kritiekloos naar Hamas

62. Coalitie Israël verliest ultrarechts

Salomon Bouman, 16 januari 2008, nieuwsbericht

Het grootste deel van dit artikel gaat over de uittreding uit de coalitie van Ysrael Beiteinu, vanwege de onderhandelingen die Olmert met Abbas voert waarbij Jeruzalem, de vluchtelingen en de grenzen van de toekomstige Palestijnse staat werden besproken.

* Suggestief of ongefundeerd: Liebermans positie wordt niet helemaal correct weergegeven. "Vrede met de Palestijnen moet volgens hem worden gebaseerd op uitwisseling van gebied en afstoting van Israëlische Arabieren naar de Palestijnse staat". Lieberman heeft voorgesteld om een specifiek gebied dat tegen de Westelijke Jordaanoever aanligt en waar vooral Israëlische Arabieren wonen, uit te ruilen tegen nederzettingenblokken. Daarbij zouden de bewoners hun Israëlische staatsburgerschap verliezen. Het is bovendien vreemd dat men eerst beweert dat volgens Lieberman 'behoud van de gebieden die in 1967 werden veroverd en de nederzettingen vrede niet in de weg staan, terwijl even later wordt gesproken van de 'afstoting van Israëlische Arabieren naar de Palestijnse staat'. Is hij nou wel of niet voor een twee-statenoplossing, waarbij Israël op zijn minst een deel van de Westoever zal moeten opgeven?

* Terminologie: Ysrael Beiteinu wordt 'ultrarechts' genoemd. Dat kan, maar klinkt wel behoorlijk heftig. Zo'n aanduiding zou misschien gereserveerd moeten worden voor partijen die eenduidig tegen een Palestijnse staat zijn en zelfs transfer van de Arabieren voorstaan.

* Het tweede deel van het artikel gaat over (vooral Israëlische) aanvallen en de slachtoffers die daarbij vielen. Per grote uitzondering wordt ook het aantal raketten dat de vorige dag op Israël is afgevuurd gemeld, weliswaar meteen gevolgd door de mededeling dat zij weinig schade aanrichtten. De 19 doden die bij de foto van bovenstaand artikel stonden vermeld worden hier ook weer genoemd, waarbij ze dus in totaal 3 keer in de NRC zijn vermeld.

* Totaalbeeld: niet helemaal neutraal, licht gekleurd ten nadele van Israël

63. Israël sluit Gazastrook nu helemaal

nieuwsbericht, 18 januari 2008, AP, AFP, Reuters

Een nogal onduidelijk bericht over verscherping van de Israëlische blokkade van de Gazastrook. Eerst wordt gesteld dat ook humanitaire goederen er niet meer door komen, later beweert een Israëlische woordvoerder dat "de grenzen met de Gazastrook voor alle goederen zijn gesloten, behalve humanitaire gevallen, waarvoor vooraf toestemming moet worden gevraagd".

* Perspectief: redelijk neutraal.

* Suggestieve en onjuiste beweringen: als alleen nog humanitaire goederen worden doorgelaten, wat is dan precies het verschil met de al eerder ingestelde blokkade? De kop had beter kunnen luiden: "Hulporganisaties: Israël sluit Gazastrook nu helemaal", want de beschuldiging blijkt van hen afkomstig. Of: "blokkade Gaza door Israël verscherpt". 'Helemaal' suggereert dat er niets meer doorheen komt, en dan zouden de Gazanen binnen korte tijd verhongeren.

Beweerd wordt dat Israël sinds Hamas de macht greep in Gaza alleen nog humanitaire goederen doorliet. Dat is niet waar, er zijn in beperkte mate ook commerciële goederen toegelaten. Er wordt voor deze bewering verder geen enkele bron gegeven. Als dit waar zou zijn, dan is er weinig verschil met bijvoorbeeld een half jaar geleden. Wat is dan de nieuwswaarde? Er zijn wel degelijk in beperkte mate ook andere goederen doorgelaten, zoals de bloemen van een met Nederlands geld opgezet project.

Ook wordt beweerd dat Israël in oktober besloot de levering van brandstof te beperken, waardoor de elektriciteitscentrale niet meer normaal kan draaien en de bewoners nu acht uur per dag zonder stroom zitten. Deze bewering is twijfelachtig. De levering van benzine werd in oktober met eenderde beperkt en diesel met tien procent, maar industriële brandstof voor de elektriciteitscentrale (1,75 miljoen liter per week) werd niet beperkt en bij de stroomleveringen ging het aanvankelijk om nauwelijks meer dan een symbolische beperking (JP 29-10-2007). Het is aan de Palestijnen hoe die verminderde hoeveelheden te verdelen. Voor de productie en transport van raketten en granaten van de terreurgroepen is ook brandstof nodig. Toch werden deze dagelijks afgevuurd op Israël. Er wordt voor deze beweringen ook geen enkele bron gegeven.

[Bron: <http://www.jpost.com/servlet/Satellite?cid=1192380679220&pagename=JPost%2FJPArticle%2FShowFull>]

"In totaal zijn deze week 30 Palestijnen, onder wie enkele burgers, gedood bij Israëlische invallen en luchtaanvallen." Dus het merendeel waren strijders. Waarom dan niet geschreven: "van wie het merendeel strijders?" Onder die 30 Palestijnen weer de 19 van inmiddels drie dagen geleden die al drie keer eerder zijn genoemd. Ook de 12 Israëliërs die sinds 2001 door raketten zijn gedood worden weer genoemd, en vermeld wordt dat "ook vandaag weer raketten werden afgeschoten", maar aantallen raketten worden nog steeds niet gegeven, noch wordt beschreven hoe ingrijpend dit het leven in Sderot en omgeving bepaalt.

* Hoor en wederhoor: wat betreft de verscherping van de blokkade wel, wat betreft de hierboven genoemde aantijgingen niet.

* Context: het blijft, zoals altijd, onduidelijk wat al die Palestijnen deden die Israël doodt. Zij zijn nooit in actie, nooit op weg om raketten af te schieten, nooit een aanslag aan het voorbereiden. Waarom doodt Israël ze toch? In plaats van steeds dezelfde doden te herhalen zou het informatiever zijn als meer details werden gegeven over het verloop van de gevechten en militaire acties, hoeveel raketten er vielen en waar die neerkwamen (soms wordt bijna een school getroffen), en de discussies binnen Israël over hoe de raketten te stoppen.

* Terminologie: "Tegelijk voert Israël ook de militaire campagne op tegen organisatoren en uitvoerders van de raketbeschietingen". Wat omslachtig geformuleerd. "Israël treedt harder op tegen de raketbeschietingen door Palestijnse militieën" was duidelijker geweest.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

64. Israëliërs leggen ministerie van Palestijnen in de as

19 januari 2008, AP, nieuwsbericht

Kort bericht over Israëlisch bombardement op het Palestijnse ministerie van binnenlandse zaken. Het gebouw stond al een tijdje leeg, maar bij de aanval kwam een vrouw om het leven en raakten zeker 46 mensen gewond, onder wie veel kinderen.

* Context: geen, het lijkt daarom een erg agressieve en ook zinloze daad. Het obligate zinnetje: "Israël wil met zijn aanvallen een einde maken aan de raketbeschietingen vanuit de Gazastrook" is natuurlijk nietszeggend. Werden er de afgelopen dagen veel raketten afgevuurd? Was dit bombardement een wraak op een raketinslag waarbij slachtoffers vielen? Hielden zich militanten schuil in het gebombardeerde gebouw of werd het als wapenopslagplaats gebruikt? We komen het niet te weten. De nadruk op de kinderen die gewond raakten maakt dat de aanval des te bloediger en wreder overkomt.

NB: blijkens Haaretz waren diezelfde dag ruim 30 raketten en granaten vanuit Gaza afgevuurd. Eentje veroorzaakte brand op een kibboets, een andere kwam 40 meter van een kinderopvangverblijf terecht. De NRC had dit moeten vermelden.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

65. Blokkade Gazastrook - Volgens Israël creëert Hamas een kunstmatige crisis

Twee artikelen

Gazastrook zit zonder stroom

nieuwsbericht, 21 januari 2008, AP, AFP, Reuters

Ook dit is weer een enigszins onduidelijk artikel over stroomtekorten in Gaza, met een misleidende kop. "De Palestijnse Autoriteiten sloten gisteren de enige elektriciteitscentrale wegens een gebrek aan brandstof" is het belangrijkste nieuws uit dit artikel. "Die maatregel volgde op Israël's besluit de grensovergangen volledig af te sluiten.", aldus het artikel, en: "Israël zegt dat het zelf de Gazastrook 75% van zijn stroombehoefte blijft leveren." Als dat klopt, dan is de kop dus onjuist, en zou die moeten luiden: "Gazastrook 20% minder stroom" of: "electriciteitscentrale dicht: 20% minder stroom" of iets dergelijks. (De Gazastrook ontvangt 5% van haar stroom van Egypte.)

* Context: nauwelijks. De Israëlische visie, dat bijna alle goederen ook bij de productie van wapens kunnen worden gebruikt, dat Hamas verantwoordelijk is voor het geweld vanuit Gaza en als een vijand moet worden beschouwd die de gewapende strijd tegen Israël voorstaat, wordt niet gegeven. Ook over wapensmokkel en de opbouw van de Hamas militie wordt niets vermeld.

De meeste ruimte in het artikel is ingeruimd voor de reactie van hulporganisaties, Abbas, de EU en president Mubarak, die het er allemaal niet mee eens zijn.

"De afgelopen week zijn in de Gazastrook circa 40 Palestijnen, onder wie enkele burgers, bij Israëlische aanvallen gedood. Als gevolg van de raketbeschietingen zijn sinds 2001 12 Israëlische gedood". Zie wat dit betreft ook mijn commentaar bij het vorige artikel. De meeste gedode Palestijnen waren dus strijders/militanten, maar men blijft steeds herhalen dat er ook enkele burgers onder waren. Dezelfde Palestijnse doden blijven langs komen, inmiddels voor de vijfde keer, zonder enige context te geven over de omstandigheden waarin ze zijn gedood en het verloop van de operaties. En beter dan steeds die 12 Israëlische doden door raketten sinds 2001 te noemen zou het zijn om aantallen raketten op Israël te vermelden.

* Suggestieve opmerking: "De Palestijnse autoriteiten sloten gisteren de enige elektriciteitscentrale wegens gebrek aan brandstof, waardoor het gebied in het donker werd gezet". Overdreven dramatisch gesteld, daar 80% van de elektriciteit nog rechtstreeks door Israël en Egypte werd geleverd.

* Hoor en wederhoor: Israël's visie wordt wel gegeven, maar als minder betrouwbaar behandeld dan de Palestijnse, die als de feitelijke situatie wordt weergegeven (zie bijvoorbeeld citaat hierboven). Onder het artikel staat een link naar een fotoserie over de Gazastrook. Deze foto's hebben allen een Palestijns perspectief.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

66. 'Israël verliest propagandaslag'

naast andere artikel onder zelfde hoofdkop, Salomon Bouman, reportage

Dit artikel geeft verschillende Israëlische visies op de blokkade, maar er is vooral aandacht voor de negatieve: minister Meir Sheerit zei dat de totale blokkade niet kon worden uitgelegd aan de wereld, Haaretz schreef dat de gevolgen ernstiger zijn dan verwacht, een reservegeneraal schrijft in Ma'ariv dat als met Hamas over de vrijlating van Shalit kan worden onderhandeld, ook over een staakt-het-vuren met Hamas kan worden gesproken. 'Een publiciste' schrijft in dezelfde krant dat de blokkade vooral Hamas zal versterken, en Israël zijn vrienden in het Westen kwijtraakt omdat zij tot de conclusie komen dat Israël een land zonder humanitaire waarden is. De enige mening voor de blokkade wordt in een zin afgedaan: "Een commentator in de krant Ma'ariv schrijft vandaag dat de blokkade een alternatief is voor een grote en langdurige Israëlische militaire operatie".

* Suggestief taalgebruik, ongefundeerde opmerkingen:

"De Israëlische minister Meir Sheerit heeft vanmorgen gezegd dat Israël de propagandaslag tegen Hamas verliest over de verduistering van Gaza." De verduistering van Gaza is geen objectieve beschrijving van de blokkade en haar gevolgen. Er zijn verschillende foto's waarop te zien is hoe Hamas duisternis fakete, en er zijn beschuldigingen dat Hamas de boel opblaast (figuurlijk dan...). Of

dat waar is, is moeilijk te achterhalen, maar de krant had een neutrale beschrijving moeten gebruiken. Als de bewoordingen van Sheerit waren hadden die tussen aanhalingstekens moeten staan.

"In plaats van 1,5 miljoen inwoners collectief te straffen bepleitte Sheerit...". Wederom: dit is geen neutrale beschrijving. De inwoners van Sderot zou je ook 'collectief gestraften' kunnen noemen. In een oorlogssituatie, zeker wanneer het onderscheid tussen burger en strijder niet altijd duidelijk is te maken, zijn burgers het slachtoffer. Grondstoffen en energie zijn ook noodzakelijk om raketten en ander wapentuig te fabriceren.

"Israëls weigering met Hamas te onderhandelen over een bestand is een van de redenen van de huidige escalatie.", aldus het artikel. Dat is geen objectieve waarneming, maar de persoonlijke opvatting van Bouman. Gevolgd door: "Vorige week citeerden Israëlische media woordvoerders van Hamas die de raketaanvallen op Sderot uitlegden als een middel om Israël tot een bestand te dwingen. Hamas heeft Israël vorige maand een bestand voorgesteld." Israëlische media citeren ook talloze uitspraken van Hamas kopstukken over wat men met de Joden in Israël van plan is, als men daartoe de militaire middelen heeft. Om de een of andere reden haalt NRC die citaten nooit aan. Vreemd. Het grote nadeel van een bestand voor Israël is dat Hamas die tijd kan gebruiken om ongestoord zijn militaire capaciteiten te vergroten en betere raketten te ontwikkelen. Israël vreest dat Hamas naar het voorbeeld van Hezbollah een guerrillaleger en wapenarsenaal zal opbouwen dat grote delen van Israël kan bedreigen. Dit wordt in dit artikel, en in alle andere over dit onderwerp, volledig genegeerd, en het Hamas voorstel voor een bestand wordt als volkomen redelijk voorgesteld. Bovendien worden de raketbeschietingen door een dergelijke eenzijdige analyse en weergave van feiten als redelijk voorgesteld en Israëls eigen schuld.

"Nu er aanwijzingen zijn dat er over de crisis in Gaza contacten zijn tussen Hamas en de Palestijnse Autoriteit in Ramallah vervalt het argument dat praten met Hamas een dolksteek is in de rug van de door Israël en de VS op de been gehouden Palestijnse president Mahmoud Abbas". Dat vindt Bouman blijkbaar, maar waarom? Een van de ideeën achter het vredesproces met Abbas is juist om de gematigden te belonen, en te laten zien dat de Palestijnen meer bereiken met concessies en onderhandelen dan met geweld. Door met Hamas te praten en bijvoorbeeld een gevangenendeal te sluiten, zou Israël haar hardline-positie juist belonen. Israël is hier zelf niet consequent in, en Abbas ook niet, maar dat wil niet zeggen dat het niet zo werkt. Iedere deal met Hamas verschaft haar legitimiteit en versterkt haar positie, en verzwakt die van haar rivaal Fatah. Het is duidelijk dat Bouman vindt dat Israël met Hamas moet praten, maar zitten lezers van NRC op de mening van Bouman te wachten? Feit en mening dienen gescheiden te worden, maar dat gebeurt hier niet.

* Het perspectief is dus erg kritisch naar Israël toe, terwijl Hamas geen blaam treft. Het is overigens waar dat Israël die 'propagandaslag' heeft verloren, met dank aan de media en berichtgeving als deze. Negatieve informatie over Hamas wordt door de krant immers genegeerd, evenals ontmaskering van haar slimme propagandaspel.

Het laatste stukje van het artikel gaat over Nasrallah, die heeft gezegd over lichaamsdelen van Israëlische soldaten te beschikken. De uitspraken van Nasrallah waren behoorlijk onsmakelijk, maar hier wordt wat hij zei erg afstandelijk weergegeven. Israël daarentegen reageerde "buitengewoon scherp" op deze uitspraken, aldus NRC, en drie ministers pleitten voor zijn liquidatie. Wederom wordt Israël in een negatief daglicht geplaatst en als de agressor neergezet.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

67. Gaza kan geen brood bakken

Alexander Weissink, 22 januari 2008, lange reportage

Alleen Palestijnen en hulporganisaties komen aan het woord. Zij zitten in de kou, kunnen geen brood bakken en voelen zich teruggestuurd naar de Middeleeuwen door de Israëlische maatregelen.

* Perspectief: volkomen vanuit Palestijns oogpunt.

De slachtofferrol van de Palestijnen, waar NRC voor 100% in meegaat, komt goed tot uitdrukking in het volgende citaat: "Ze kunnen de elektriciteit zo weer afsluiten en wij hebben geen gelegenheid om

een strategische reserve op te bouwen". Het enige wat Hamas al die tijd hoefde te doen om aan deze ellende een einde te maken, is de raketaanvallen op Israël te stoppen. Dat dit geen enkele keer is opgemerkt in een artikel over de zaak is veelzeggend. Of daarmee alles wat Israël deed en doet gerechtvaardigd is, is daarmee niet gezegd, maar het had op zijn minst ook vermeld kunnen worden als een visie, en een feit.

De kop past ook naadloos in dit slachtofferdenken

* Hoor en wederhoor: niet toegepast

* Suggestieve opmerking: "De Israëlische minister van defensie, Ehud Barak, maakte gisteren bekend dat de brandstoftoevoer vandaag mondjesmaat wordt hervat, maar het is onduidelijk voor hoe lang". Van iedere maatregel die wordt genomen is onduidelijk voor hoe lang, het is een rare toevoeging die suggereert dat Israël dit overmorgen weer terugdraait.

* Onjuist: "Al sinds juni liet Israël alleen nog medicijnen, voedsel en brandstof toe."

Volgens dit artikel levert de elektriciteitscentrale van Gaza 30% van de stroom. Volgens Israël is dat echter maar zo'n 20%, en levert zij zelf 75% procent en Egypte 5%.

* Totaalbeeld: niet neutraal, sterk gekleurd ten nadele van Israël

'Blokkade Israël versterkt de haviken van Hamas'

Vervolg artikel op pagina buitenland

Vershillende wijken van de Gazastrook krijgen om beurten enkele uren stroom geleverd, aldus het artikel, wat het netwerk niet goed kan verdragen. Er wordt uitgebreid met Karen Koning Abu Zayd, hoofd van UNRWA, gesproken. Zij spreekt tegen dat er geheime voorraden zouden zijn, ze beweert dat Israël sinds vorig jaar al minder stroom levert, dat er al een groot gat was tussen wat het gebied nodig had en wat het kreeg, en dat de blokkade de radicalisering onder Palestijnen in de hand werkt. De blokkade is bovendien, aldus Zayd, een buitenproportionele bestraffing voor de raketaanvallen van een kleine groep militanten. Ook iemand van de riolering komt aan het woord en zeg opgelucht te zijn omdat hij vreesde dat de riolering kwam stil te liggen, waardoor de stront de stad in zou drijven.

* Perspectief: Palestijns.

* Hoor en wederhoor: het Israëlische standpunt wordt weliswaar ook gegeven, maar veel korter en in zeer afstandelijke bewoordingen: "Volgens Israël wordt de humanitaire situatie schromelijk overdreven door de moslimfundamentalistische beweging Hamas, die in juni de macht overnam. De internationale media zouden de propaganda voor zoete koek slikken. Omdat het gebied nog altijd ruim 60% van de normale hoeveelheid elektriciteit ontvangt, zou er geen sprake zijn van een crisis. Bovendien zou er in werkelijkheid nog genoeg brandstof zijn voor generatoren en Hamas zou brandstof achterhouden en er alleen maar op uit zijn een crisis te forceren voor eigen gewin". Vier keer 'zou', het is maar al te duidelijk dat de krant deze visie niet deelt, terwijl men Abu Zayds visie veel positiever weergeeft. Men had ook een Israëlische woordvoerder kunnen interviewen en dat op een gelijkwaardige manier tegenover Abu Zayds woorden zetten. Nu klinkt Israëls kant als officiële staatspropaganda en het verhaal van Abu Zayd en Palestijnen ter plekke als hoe het werkelijk zit.

* Suggestieve bewoordingen. In het volgende klinkt de mening van de correspondent duidelijk door: na de opmerking van Abu Zayd dat het de radicalisering in de hand werkt: "Buiten op straat worden haar woorden bevestigd". Vervolgens wordt een boze man geciteerd die zegt Israël te willen laten bloeden uit wraak voor dit onrecht. De woede van de Gazanen en de bereidheid geweld te gebruiken wordt als gevolg van de Israëlische blokkade neergezet, terwijl die blokkade zelf juist een reactie is op raket- en grensbeschietingen en het aan de macht komen van Hamas. Het hele artikel ademt een sfeer dat alles weer alleen aan Israël ligt, en Israël alleen voor het welzijn van de Gazanen verantwoordelijk is. "Er was al een groot gat tussen wat het gebied nodig had en wat het kreeg". Misschien had men dan meer stroom op moeten wekken, of meer inkopen bij bijvoorbeeld Egypte of de EU. Gesuggereerd wordt dat Israël dat toen ook al verhinderde, maar dat is totaal ongefundeerd. De krant had kunnen navragen bij Israël hoeveel stroom en diesel de afgelopen jaren werden doorgelaten, en of verzoeken

om meer werden geweigerd. Overigens importeert de Gazastrook ook elektriciteit uit Egypte, en over die hoeveelheden heeft Israël niets te zeggen.

"Wanneer de Israëliërs zeggen dat alles weer normaal wordt als de raketbeschietingen ophouden, vragen wij ons af wat ze onder normaal verstaan", aldus Abu Zayd. Ik zou zeggen, probeer het eens uit. Het is een suggestieve opmerking waar een kritische noot niet bij had misstaan, of op zijn minst de mededeling: "Israël zegt een einde aan de blokkade te maken zodra de raketbeschietingen ophouden". Dat Gaza daarmee niet meteen in een welvarend paradijs zal veranderen, valt Israël niet aan te rekenen. De opmerking van Abu Zayd (zie boven) dat de raketten maar door een kleine groep militanten worden afgevuurd, is ook zeer suggestief. Is het dan niet erg? Het gaat erom dat het gebeurt, en dat het regime van Hamas daar niets tegen heeft ondernomen en zelfs meedoet. De raketbeschietingen genieten ook veel steun onder de bevolking (ca. 50% volgens verschillende enquêtes). Dit is de derde keer dat Abu Zayd in NRC om haar mening wordt gevraagd. Had een van die drie keer niet gekozen kunnen worden voor iemand die wat minder vooringenomen is, of juist iemand van Israëls kant?

* Context: wordt nauwelijks gegeven. Israël probeert al jaren iets aan de raketbeschietingen te doen, en hoopte dat de ontruiming van de Gazastrook daaraan zou bijdragen. Ook de grens tussen Gaza en Egypte (Philadelph Road) werd opgegeven, en de grensovergang bij Rafah werd door Egypte, de PA en EU waarnemers gecontroleerd. De raketaanvallen op Israël zijn sindsdien echter alles behalve afgenomen, en de Palestijnen hebben het radicale Hamas in vrije verkiezingen aan de macht geholpen. De blokkade, en het besluit helemaal niets meer door te laten zijn een wanhoopspoging om te laten zien dat het menens is wat betreft de raketbeschietingen, die het leven in Sderot en omliggende plaatsen nagenoeg onmogelijk maken, en dat dreigt ook te gebeuren met Ashkelon en Ashdod. Het alternatief zou een grote legeroperatie zijn, met mogelijk duizenden doden tot gevolg, of een staakt-het-vuren, met als gevolg dat Hamas zich des te beter op de toekomstige strijd kan voorbereiden. Israël wil geen duizenden raketten vanuit Gaza op zich gericht hebben, waarmee Hamas het naar believen kan chanteren. De dilemma's waarmee Israël worstelt, het moeten kiezen uit drie kwaden, daarvoor heeft NRC totaal geen oog, en daardoor verschaft ze de lezer niet de informatie die deze nodig heeft om de situatie goed te kunnen begrijpen en zich er een mening over te kunnen vormen. De enige mening waarvoor de NRC ruimte laat is dat Israël de boosdoener is, de dader, en de Palestijnen zielige en weerloze slachtoffers zijn.

* In een apart kadertje onder de kop 'weer brandstof naar de Gazastrook' wordt vermeld dat Israël een eenmalige zending van brandstof, voedsel en medicijnen heeft doorgelaten en de EU toestemming heeft gegeven brandstof voor de elektriciteitscentrale te leveren. In het stukje worden Olmert, Barak en een woordvoerder van het ministerie van economische zaken geciteerd. Hamas zou de boodschap hebben ontvangen en Barak en Olmert spreken harde taal naar de inwoners van de Gazastrook. Hoewel Israëli's hier aan het woord komen, verschaft dit stukje geenszins de broodnodige balans en informatie die nodig zijn tegenover het zojuist besproken lange eenzijdige artikel.

* Terminologie: "haviken van Hamas". Onder haviken versta ik eerder hardliners in Israël, niet extremistische gewapende groepen.

* Foto: grote foto met onderschrift: "Een broertje staat klaar om het Palestijnse jongetje Maher-al-Assali met de hand van zuurstof te voorzien als de stroom in Jabalya in de Gazastrook uitvalt." Op de voorgrond staat een zusje, waarschijnlijk maar een paar jaar oud. Kinderen zijn de ultieme onschuldige slachtoffers. Het is allemaal vreselijk schrijnend en je wenst dit niemand toe. Maar de vraag wie nou voor deze ellende verantwoordelijk is, wordt niet gesteld want het antwoord is al gegeven: Israël.

* Totaalbeeld: het artikel is zeer eenzijdig en laat zich vooral lezen als een lange aanklacht tegen Israël; sterk gekleurd ten nadele van Israël

68. Druk van Verhagen

(naast vorige artikel)

Salomon Bouman, 22 januari 2008, nieuwsbericht

Verhagen heeft Israël gevraagd de blokkade op te heffen, en de grenzen ook voor de export van landbouwproducten open te stellen. Ook speelt de blokkade de extremisten volgens hem in de kaart. Het afknijpen van de Gazastrook is volgens hem een collectieve straf die extremistische organisaties als Hamas en Islamitische Jihad in de kaart speelt.

In een toespraak in Herzliya zei hij dat Israël zich naar de pre-1967 bestandslijnen moet terugtrekken, en bereid moet zijn veiligheidsrisico's te nemen. Bovendien pleitte hij voor een internationale troepenmacht op de Westelijke Jordaanoever, en hij wilde zich ervoor inzetten dat ook Nederlandse troepen aan zo'n missie meedoen. Hij bracht een bezoek aan Sderot en ontmoette Abbas in Ramallah.

* Het stuk is een feitelijke weergave van uitspraken van Verhagen, en in die zin neutraal. Het vreemde is alleen dat Verhagens woorden in Israëlische kranten veel positiever voor Israël werden weergegeven. In de weergave van NRC lijkt het alsof Verhagen alleen Israël heeft bekritiseerd, wat zeker niet het geval was. Verhagen houdt ook Hamas verantwoordelijk voor de escalatie, maar hier wordt gesuggereerd dat hij de schuld uitsluitend bij Israël legt, vooral vanwege zijn opmerking over het in de kaart spelen van extremisten.

* Totaalbeeld: neutraal

69. Redeloos en radeloos

hoofdredactioneel commentaar, 22 januari 2008

Onderwerp: de visie van de NRC op de blokkade van Gaza. NRC vindt deze 'buitenproportioneel', en noemt het een vorm van collectief straffen en mogelijk in strijd met de Conventie van Geneve. Hij zou bovendien niet effectief zijn en Hamas juist in de kaart spelen. Ook in 'propagandistisch opzicht' zou hij niet werken, want Israël werd al gedwongen om toch weer goederen binnen te laten. Israël is bovendien niet immuun voor de internationale gemeenschap en kan Gaza niet van de kaart vegen.

* Het perspectief is Israël-kritisch, met weinig aandacht voor geweld van de Palestijnen. Dit alles verrast niet, gezien de gekleurde berichtgeving over deze zaak. Dit is echter de enige plaats waar deze mening wel geventileerd mag worden zonder journalistieke regels te schenden. Duidelijk blijkt dat NRC maar weinig begrip kan opbrengen voor Israëls positie en dilemma's. Van de raketten wordt gezegd dat ze maar weinig schade aanrichten, en er wordt gewezen op het feit dat Israël veel meer Palestijnen doodt dan omgekeerd. Dat is een simpele en misleidende redenering. Israël doodt de meeste Palestijnen immers om aanslagen en aanvallen op eigen land te voorkomen. Zonder die legeroperaties was het aantal Israëlische doden, en dan met name burgers, vele malen hoger geweest. Dergelijk onbegrip voor het conflict en Israëls rol is typerend voor de berichtgeving in NRC. De raketten richten weliswaar relatief weinig schade aan, ze veroorzaken wel dat honderdduizenden mensen geen normaal leven kunnen leiden, met name de tienduizenden in Sderot en omgeving leven dagelijks in angst. Een kwart van de mensen is uit Sderot weggetrokken en veel kinderen zijn getraumatiseerd. Maar het kernpunt dat NRC over het hoofd ziet is dat het er niet om gaat hoeveel doden er vallen of hoe erg die raketten precies zijn, maar dat een soevereine staat het recht en ook de plicht heeft haar burgers daartegen te beschermen. Het was inzichtelijker geweest als de NRC ook aandacht aan de dilemma's en alternatieven van Israël had geschonken.

* Onjuiste en onbewezen beweringen:

"Het is een illusie te denken, dat nog slechtere omstandigheden de Palestijnen, na veertig jaar bezetting, ineens op andere gedachten brengen".

Israël heeft Gaza in 2005 ontruimd en sindsdien is er geen sprake meer van een Israëlische bezetting. Er is immer pas sprake van een bezetting wanneer een vijandelijke macht het bestuur in een gebied of land overneemt en er fysieke controle uitoefent. Controle van de grenzen is nooit eerder als bezetting gedefinieerd.

De aantijging dat Israël mogelijk de Geneefse Conventie schendt is twijfelachtig. Is er sprake van collectief straffen? Heeft niet ieder land het recht zijn grenzen met vijandelijk gebied af te sluiten? Is

Israël verplicht een vijandelijk gebied stroom, brandstof en andere goederen te leveren, die in een militair conflict de vijand voordeel kunnen bieden? Dit zijn allemaal vragen die NRC negeert.

* Suggestief taalgebruik: "de slechte omstandigheden in het 400 vierkante kilometer kleine getto Gaza ..". Een onsmakelijke vergelijking. Het is waar dat sommige Israëli's hem zelf maken, dat betekent echter nog niet dat NRC zich van dergelijke taal moet bedienen. Het suggereert bovendien dat de Palestijnen slechts zielige slachtoffers zijn die, net als de Joden vroeger, door hun beulen opeen worden gedreven in onmenselijke omstandigheden.

* Tot slot een paar erg speculatieve opmerkingen: "De voorzichtige toenadering tussen Iran en Egypte zou nieuwe feiten kunnen scheppen". Oh ja, welke dan? En wat heeft dat met Gaza te maken? Verwacht NRC dat Egypte Iran ertoe kan brengen Hamas er toe te brengen met de raketbeschietingen te stoppen? Van enige mate van matiging van Iran zijn helaas geen signalen vernomen.

"Hoewel Israël de indruk wekt dat het geen boodschap heeft aan het recente Amerikaanse initiatief voor een volwaardig Palestina - Bush heeft zijn handen vol in eigen land - is Israël niet meer immuun voor de internationale gemeenschap." Hoezo maakte Israël die indruk? Als je alleen het negatieve nieuws over Israël afdrukt, kan die indruk inderdaad ontstaan. Ik had de indruk dat Olmert graag nog een overeenkomst had gesloten met Abbas, en hij bleef daar tot op het laatst in geloven. Dat hij niet bereid was tot alle concessies die NRC noodzakelijk acht, is een ander verhaal. Israël is nooit 'immuun geweest voor de internationale gemeenschap', en houdt daar in haar beleid zeker rekening mee.

* Totaalbeeld: het stuk is behoorlijk eenzijdig, gekleurd ten nadele van Israël

Belegering Gazastrook. Met toestemming Mubarak doen inwoners Gaza boodschappen in Egypte

70. Palestijnen stromen Egypte binnen

Alexander Weissink, 23 januari 2008, reportage

Nadat de grens tussen Gaza en Egypte is opgeblazen doen tienduizenden Gazanen boodschappen in Egypte en brengen van alles mee waaraan in Gaza tekort is. Palestijnen die maandenlang in Egypte vastzaten kunnen nu eindelijk terug. Een demonstratie van Palestijnse vrouwen bij de grensovergang met Egypte de dag ervoor vormde de inleiding tot de grensdoorbraak. Ze waren door Hamas met bussen naar de grens gebracht en wisten de Egyptische kant van de grens te bereiken, waar ze door de Egyptische grensbewaking werden teruggedrongen. De volgende ochtend is de grensschutting opgeblazen. Het artikel vermeldt dat dat door Hamas in de afgelopen weken was voorbereid, door de metalen schutting beetje bij beetje door te zagen. De 'afgrenzing' van de Gazastrook door Israël sinds de machtsovername van Hamas wordt beschreven, die sindsdien verder is geïntensiveerd, totdat een paar dagen tevoren ook de levering van brandstof werd beëindigd.

* Dat niet alleen sigaretten en levensmiddelen, maar zeer waarschijnlijk ook wapens en explosieven de grens over werden gebracht, wordt niet vermeld.

* Suggestieve, ongefundeerde en onjuiste uitspraken: Israël zou de Gazastrook sinds juni hebben afgegrensd, en alleen basisbehoeftes om humanitaire redenen hebben binnengelaten. Er zijn echter in november nog bloemen en aardbeien uit Gaza geëxporteerd.

"In de afgelopen maanden is de blokkade geïntensiveerd", aldus het artikel. Als er al alleen maar humanitaire goederen werden binnengelaten, wat werd er daarna dan nog minder binnengelaten? Israël heeft tot het laatst toe (ca. een week geleden) basisbehoeftes doorgelaten, en er is geen massale hongersnood uitgebroken. Het is dus vooral suggestie. Israël heeft statistieken met hoeveelheden producten die men doorlaat, het zou interessant zijn als NRC die had geraadpleegd en vergeleken met de cijfers van hulporganisaties en de minimumbehoefte per persoon aan verschillende essentiële voedingsmiddelen. Nu moeten we het met suggestief woordgebruik in plaats van feiten doen.

De krant meldt dat Egypte de grens tot nog toe dicht had gehouden omdat het gebonden was aan een afspraak met de Palestijnse Autoriteit, de EU en Israël, en de grens dicht blijft tot er een gezamenlijk standpunt is hem weer te openen. Dat is nogal vaag. De overeenkomst uit 2005 bepaalde dat PA functionarissen van Abbas de grensovergang beheerden, dus nadat Hamas die in juni 2007 had

verdreven, konden de EU waarnemers hun werk niet meer doen en hield Egypte bijgevolg de grens dicht.

* Taalgebruik/terminologie: "Sinds juni vorig jaar, toen Hamas alle macht overnam, heeft Israël de Gazastrook afgegrensd". Hamas verdreef Fatah in een bloedige coup, dus 'overnemen' is vrij eufemistisch uitgedrukt. Israël sloot de grenzen, maar dat klinkt een stuk minder dramatisch dan 'afgrenzen', dat een negatieve bijklank heeft en naar een gevangenis klinkt. Zoals reeds opgemerkt, waren de grenzen niet geheel gesloten en was Hamas hier ook debet aan door de grenswachters van de PA weg te sturen.

"Het Hamasleiderschap noemt de uittocht een natuurlijke reactie..."

'Uittocht' is een woord met een bijzondere symboolwaarde, niet alleen voor Joden. Het dramatiseert de grensdoorbraak en geeft deze een extra air van onschuldigheid en rechtvaardigheid. De Joden verlieten Egypte destijds vanwege hun beroerde behandeling aldaar als slaven.

* Context: de doorbraak wordt toch vooral als een spontane uitbraak beschreven, en niet als een zorgvuldig geregisseerde propagandastunt, waar Egypte ook vanaf wist. De redenen waarom Israël tegen opening van de grens is worden niet gegeven: angst dat explosieven mee de grens over worden genomen, dat Hamas terroristen in de Sinai aanslagen kunnen plegen op Israëlische vakantiegangers (is in het verleden meermaals gebeurd), of via de Sinai Israël infiltreren, of een training in Iran ondergaan en met geld uit Iran later terugkeren. Dit is overigens ook gebeurd vanwege deze grensdoorbraak.

* Hoor en wederhoor: ontbreekt grotendeels. Israëls motieven komen niet aan bod, de Palestijnen staan centraal. Egyptes motieven om de grens niet eerder te openen worden wel kort beschreven. Er komen vooral Palestijnen aan het woord die blij zijn met de vrijheid of boos niet eerder doorgelaten te zijn door Egypte. Het perspectief is dan ook Palestijns.

* Foto's: "Palestijnen uit de Gazastrook stromen de grens met Egypte over nadat militanten ongeveer tweederde deel van de metalen grensafscheiding hadden opgeblazen. "

En: "Blij Palestijnen gaan naar Egypte om boodschappen te doen."

De foto's tonen respectievelijk de grensovergang en een stroom Palestijnen die deze overgaat, en juichende Palestijnen met een hoop spullen bij zich. De foto's tonen het Palestijnse perspectief, ze zijn volkomen onschuldig en blij.

* Totaalbeeld: niet neutraal, gekleurd ten voordele van Palestijnen

Blokkade Gazastrook. Egypte houdt grens nog open, Israël annuleert brandstofleverantie **71. Hamas overtroeft Israël**

Salomon Bouman, 24 januari 2008, nieuwsanalyse

Bouman geeft Israël de schuld van de grensdoorbraak: het had moeten voorzien dat Hamas de grens - een grens, het mag nog blij zijn dat niet voor een grensovergang met Israël is gekozen - zou openbreken, en de Palestijnen "zuurstof zou geven". Daar was zelfs over gespeculeerd in Israëlische media. Hamas "wist" dat Egypte niet op de tienduizenden mensen zou gaan schieten. Hiermee heeft Hamas Israël overtroefd en zich ook aan het internationale isolement onttrokken. Er moet een nieuwe regeling komen voor de grensovergang bij Rafah, en het ligt - aldus Bouman - erg voor de hand dat Hamas daarbij wordt betrokken. Hamas heeft de Palestijnse regering in Ramallah verantwoordelijkheid "aangeboden" bij een nieuwe regeling, waaruit zou blijken dat Hamas uit is op verzoening met president Abbas. Tot slot krijgt minister Barak nog een veeg uit de pan: hij had het "aanbod" van Egypte om 1.000 extra soldaten aan de grens met Gaza te stationeren niet moeten afwijzen, en Israël moet "ervoor waken dat de spanning met Egypte niet uit de hand loopt".

NB: Voor Egypte of Hamas heeft Bouman niet dergelijke waarschuwingen.

* Perspectief: dit stuk is zeer eenzijdig, en een goed bewijs van hoe goed de Hamas propaganda heeft gewerkt. Wanneer Israël (ooit) een propagandaoverwinning boekte, werd daar zeer kritisch over bericht, maar Hamas boekte deze overwinning terecht, zo wordt de indruk gewekt.

* Het stuk staat vol met suggestieve en ongefundeerde beweringen:

"De koopwoede van de Palestijnse massa in de Egyptische stad Al-Arish toont aan dat zich in de Gazastrook een ernstige humanitaire crisis ontwikkelde." Koopwoede komt onder alle lagen van de bevolking en in veel landen voor, niet alleen onder hongerenden. Dat er van alles niet te krijgen is in Gaza is duidelijk, maar sigaretten, ijs, chips en koekjes zijn geen eerste levensbehoeften. Men kwam duidelijk niet alleen met brood, meel en rijst terug naar huis.

"Tienduizenden Palestijnen hadden ook het Israëliësch hekwerk langs de Gazastrook onder menselijke druk kunnen zetten". Daar heeft Hamas wel mee bedreigd, maar is nooit gebeurd en dat zal niet zijn omdat Hamas Israël een nederlaag wil besparen. De doorbraak bij Rafah was alleen mogelijk omdat Egyptische grensbewakers een oogje toeknepen tijdens de wekenlange voorbereidingen aan het hekwerk. Dat is bij Israël uitgesloten. Als mensen zich dichtbij het hek wagen, schieten soldaten waarschuwingsschoten in de lucht. Draait men dan niet om, dan wordt er geschoten. Israël hoeft niet te bepalen wat het zou doen als tienduizenden de grens overgaan, want dat is gewoon niet mogelijk, en dat weet Hamas dondersgoed. Hamas bespaart zich die nederlaag liever en heeft daarom voor de grens met Egypte gekozen.

Suggestief: "Israëliësch commentatoren begrepen dat de raketregen uit Gaza door Hamas onder andere tot doel had zich uit dit isolement te vechten. Dat werd geadstrueerd door de bereidheid van Hamas met Israël te praten over een tijdelijk, zij het langdurig bestand (hudna) in het raam van onderhandelingen over vrijlating van een gekeerde Israëliësch soldaat tegen Palestijnse gevangenen in Israël." Welke commentatoren? Israëliësch commentatoren zeggen en 'begrijpen' wel meer. Hier klinkt vooral weer Boumans eigen mening door. De raketten waren er al voor de blokkade, en voor de raketten waren er zelfmoordaanslagen (pogingen daartoe worden nog steeds ondernomen). Bouman draait oorzaak en gevolg om door de blokkade als oorzaak voor de raketten aan te wijzen. En hoezo volgt dit uit de bereidheid over een langdurig bestand te praten? Daar kunnen verschillende redenen voor zijn, bijvoorbeeld dat Hamas die tijd wil gebruiken om zich op een toekomstige confrontatie voor te bereiden. De doelstelling van Hamas is nog steeds om Israël te vernietigen, maar dat is op het moment niet mogelijk. Dan is het strategischer met je vijand een bestand te sluiten tot de krachtsverhoudingen in jouw voordeel zijn. Het voorstel voor een hudna is overigens alles behalve nieuw, en Hamas deed dergelijke voorstellen, op voorwaarde dat Israël zich geheel terugtrekt uit de bezette gebieden en alle gevangenen vrijlaat, al in de jaren '90. Hamas heeft recentelijk geen hudna aangeboden in het kader van een gevangenenruil. Een hudna dient niet te worden verward met een staakt-het-vuren, dat van kortere duur is.

"Barak is woedend dat de Egyptische president Hosni Mubarak het om humanitaire redenen - ze hebben honger - zover heeft laten komen." Die wrede Barak toch. Volgens Barak lijden de Palestijnen geen honger, en kunnen ze bovendien hun situatie verbeteren door met de raketbeschietingen te stoppen. Barak is woedend dat Egypte het spel met Hamas meespeelt, en de Palestijnen helemaal niet meer controleert, waardoor de kans groot is dat ook 'militanten' de grens overgaan om vanuit Egypte Israël te infiltreren of naar Iran of Libanon te gaan om daar geld en training te ontvangen. Waarom kan de positie van Barak niet wat minder karikaturaal worden weergegeven?

"Dat betekent dat Hamas uit is op verzoening met de Palestijnse president Abbas, wat verstrekkende gevolgen kan hebben, zowel positief als negatief, voor een Israëliësch-Palestijnse vredesregeling". Hamas wil vooral zijn macht vergroten en van het internationale isolement af, en controle van de grens met Egypte draagt bij aan beide zaken. Onder Hamas' voorwaarden wil men wel verzoening, maar de machtsbasis in Gaza opgeven, waar men in een illegale coup Fatah de tent uit heeft gevochten, valt daar uiteraard niet onder.

* Onjuist: "Zijn gewelddadige machtsovername in Gaza in juni bestempelde Hamas in Israëliësch ogen tot een terroristische organisatie die voor vernietiging in aanmerking komt." Dat is een knap staaltje van het omdraaien van de zaken. Hamas heeft vanaf zijn ontstaan de vernietiging van Israël gepropageerd en middels aanslagen geprobeerd dichterbij te brengen. Sinds de coup van Hamas in Gaza ziet Israël dit gebied als 'vijandig gebied' wat in september ook officieel zo is genoemd. Israël heeft Hamas altijd als een terroristische organisatie gezien, met uitzondering van het prille begin toen zij zich vooral met liefdadigheid op islamitische grond en vergroten van de rol van de islam bezig hield.

* Taalgebruik: "De Palestijnse organisatie Hamas". Hamas is niet radicaal, fanatiek, streng islamitisch, gewelddadig, militant etc. Het is een heel gewone nette organisatie.

"Collectieve bestraffing van 1,5 miljoen omsingelde Palestijnen". Deze woorden spreken een duidelijke afkeuring uit, en het woord 'omsingeld' is misleidend, want Gaza grenst ook aan Egypte en aan de zee. "Het afsluiten van de grensovergangen met de Gazastrook" zou een neutrale beschrijving zijn. Of het onder 'collectief straffen' valt is een aparte vraag, die niet zomaar bevestigend beantwoord kan worden. Er zijn immers meer motivaties voor de afsluitingen, zoals het moeilijker maken om raketten te produceren en vervoeren. Bovendien zouden de Gazanen ook meer tegen de raketbeschietingen kunnen doen, of Hamas daartoe aanzetten. Zoals ieder land heeft Israël het recht zijn grensovergangen met andere landen of gebieden te sluiten.

"Hamas heeft niet alleen de Palestijnen zuurstof gegeven..". Ook hier spreekt een duidelijk waardeoordeel uit, en het suggereert dat de Palestijnen massaal dreigden te sterven.

"Hamas heeft voor de Palestijnse uittocht in de Sinaï-woestijn gekozen". Een beeldende referentie aan de uittocht uit Egypte, zeer poëtisch, maar niet erg feitelijk of objectief.

* Suggestief: "Sinds Hamas de Palestijnse verkiezingen won en daarna een regeringscoalitie vormde met Fatah is het geboycot als legitieme vertegenwoordiging van het Palestijnse volk". Dat gebeurde omdat Hamas Israël niet wilde erkennen, de akkoorden van Israël en de PLO niet wilde erkennen (waarop de Palestijnse Autoriteit stoelt) en geweld als middel bleef zien om haar doelen te verwezenlijken. Vooral om die laatste reden had het natuurlijk nooit aan de verkiezingen mogen deelnemen, want politieke partijen horen niet tegelijkertijd een gewapende militia te zijn. Als de Palestijnen kiezen voor een regering die een buurland wil vernietigen, mogen ze daar dan niet verantwoordelijk voor worden gehouden? Hoe dan ook, dit had neutraler beschreven moeten worden zonder de afkeuring voor deze boycot zo duidelijk te laten doorklinken.

* Context: net als in het vorige artikel, wordt de overeenkomst over de grensovergang bij Rafah niet goed weergegeven. Men spreekt van een overeenkomst tussen Egypte en Israël, zonder te vermelden dat ook de Palestijnse Autoriteit en de EU daarbij betrokken waren, en dat Hamas de PA grenswachten waarmee Egypte en de EU waarnemers samenwerkten verjoeg.

Ook in dit artikel is geen aandacht voor de propaganda van Hamas. Hamas heeft de noden van de Palestijnen heel slim politiek uitgebuit, en er waren verschillende berichten, niet alleen van Israëlische bronnen, dat men de zaak bewust erger voorstelde en winkels dwong te sluiten, met kaarslicht in een ruimte vergaderde met de gordijnen dicht, etc.

* Perspectief: negatief over Israël, Israël heeft blunders begaan en stelt zich onredelijk op.

* Totaalbeeld: zeer eenzijdig, had als opiniestuk geplaatst moeten worden (of niet natuurlijk); sterk gekleurd ten nadele van Israël

72. 'Crisissfeer' tussen Israël en Egypte

24 januari 2008, AP, AFP, Reuters, nieuwsbericht

Tot ongenoegen van Israël houdt Egypte de grens met Gaza open, en opnieuw gingen tienduizenden Palestijnen de grens over. De grens met Egypte was bijna altijd dicht sinds de machtsovername door Hamas, en Hamas heeft aangeboden met de Palestijnse Autoriteit en Egypte mee te denken over een nieuwe regeling aan de grens. De Israëlische blokkade blijft van kracht, want de inwoners van Gaza hebben nu toegang tot Egypte. Israël sloot de grenzen een week geleden, en ontkent dat er een humanitaire crisis is, zoals Hamas en internationale hulporganisaties zeggen. Louise Arbour, hoge commissaris van de VN voor de rechten van de mens wordt geciteerd met felle kritiek op Israël.

* Onjuist of suggestief: "Israël sloot de grenzen een week geleden". Israël heeft echter meermaals humanitaire goederen doorgelaten sindsdien, en in de krant van 23 januari staat dat Israël de toevoer van diesel, gas en medicijnen heeft hervat.

"Sinds gisterochtend vroeg de grens met Egypte werd geopend, zijn voor zover bekend geen raketten meer op Israël afgevuurd". Vreemd dat men nu opeens aandacht heeft voor de raketten, terwijl alle

dagen dat er dozijnen vielen de krant erover zweeg. De suggestie is duidelijk: nu de Gazanen te eten hebben vuren ze geen raketten meer af.

* Hoor en wederhoor: nauwelijks toegepast. Gesteld wordt dat Israël ontkent dat er een humanitaire crisis is maar daar wordt verder niet over uitgewijd, terwijl Louise Arbour wel wordt geciteerd waar zij het tegendeel beweert.

* Context: geen aandacht voor oorzaken, wapensmokkel, vrees dat ook terroristen de grens zijn overgestoken etc.

* Onderwerp neutraal, perspectief neigt licht naar Palestijnse kant.

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten nadele van Israël

73. Egypte begint grens Gaza weer te sluiten

25 januari 2008, AFP, AP, Reuters, nieuwsbericht

Onder druk van Israël en de VS begon Egypte de grens, die drie dagen geleden door Hamas was opgeblazen, weer te sluiten. Israël had de grensovergangen met Gaza in reactie op raketbeschietingen volledig gesloten waardoor er tekorten aan brandstof, elektriciteit en andere zaken ontstonden.

Volgens Israël maakten militanten gebruik van de open grens door wapens en munitie binnen te smokkelen. De Israëlische onderminister van defensie, Matan Vilnai, stelde voor dat Israël de banden met Gaza geheel verbreekt en Egypte maar voor stroom en brandstof en levering van andere essentiële zaken zorgt, waarop Egypte en Hamas woedend reageerden.

* Het artikel is op zich redelijk neutraal, maar twee dingen zijn suggestief of niet geheel juist: Egypte sloot de grens niet alleen onder Israëlische en Amerikaanse druk zoals hier wordt beweerd. Egypte heeft zelf ook niet echt behoefte aan infiltratie van Hamas in de Sinai of meer bemoeizucht met Gaza. Waarschijnlijk achtte het sluiting evenzeer in het eigenbelang, en de opmerkingen over dat "de grens openblijft zolang er een humanitaire crisis is" die dit artikel citeert, waren waarschijnlijk vooral voor de bühne, om 'de straat' tevreden te stellen die immers sterk met de Palestijnen solidariseert. Precies datzelfde citaat stond overigens in het vorige artikel.

Het tweede is dat wederom geen aandacht wordt besteed aan de raketbeschietingen. De gevolgen van de blokkade worden uitgelegd: volgens Hamas leidde die tot 'schrijnende situaties' en de tekorten aan verschillende zaken worden concreet genoemd, maar de raketbeschietingen blijven abstract en vaag. Waarom niet: 'de raketbeschietingen, die volgens Israël tot schrijnende situaties leiden, omdat kinderen al maanden niet meer naar school kunnen en hun huizen nauwelijks uit durven'. Door deze onbalans tussen beide kanten is ook dit artikel niet echt neutraal.

Gemeld wordt dat onderminister van defensie Matan Vilnai voorstelde dat Israël de banden met Gaza geheel doorsnijdt, en geen stroom, water en andere zaken meer levert. Dit raakt aan een zaak die compleet wordt genegeerd: Israël levert al deze zaken aan een grotendeels vijandige bevolking in vijandig gebied. Het wordt verantwoordelijk gehouden voor het welzijn van de inwoners terwijl het gekozen regime daarvan, Hamas, Israëls vernietiging nastreeft.

* Totaalbeeld: redelijk neutraal, licht gekleurd ten nadele van Israël

74. Aanval op joods studiecentrum

25 januari 2008, AP, nieuwsbericht

Twee Palestijnen drongen een studiecentrum op de Westelijke Jordaanoever binnen en vielen religieuze studenten aldaar aan, waarna zij door beveiligers werden doodgeschoten. Bij een andere schietpartij ten noorden van Jeruzalem kwam een Israëlische grensbewaker om het leven.

* Het is opvallend dat uit de kop helemaal niet blijkt dat het om een Palestijnse aanslag gaat. Je zou denken dat een studiecentrum in Parijs of Londen werd aangevallen. Verder is opvallend hoe weinig aandacht dit krijgt, het is een miniem berichtje van 11 regels. De andere schietpartij waarvan het artikel kort reft is eveneens een Palestijnse aanslag. Waarom niet geschreven: "Palestijnen schieten

grensbewaker dood", in plaats van het eufemistische "hij kwam om het leven bij een schietpartij". Het verhaal was dat twee Israëlische grenswachters aan een checkpoint bij een vluchtelingenkamp ten noorden van Jeruzalem waren beschoten door twee gewapende Palestijnen, waarbij ook de andere grenswachter gewond raakte. De Al-Aqsa Brigades eisten de verantwoordelijkheid op. De checkpoint was open op last van het Israëlische Hooggerechtshof. Gezien de vele aandacht in de krant voor Israëlisch geweld is de eufemistische beschrijving van Palestijns geweld opvallend.

[Bron: Ynet - <http://groups.yahoo.com/group/MewNews/message/41981>]

* Terminologie: in plaats van Palestijnse aanvallen of aanslagen werd het neutraal klinkende 'schietpartij' gebruikt voor beide aanvallen.

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten nadele van Israël

Gazastrook: moskeeën moedigen geboorten aan als vorm van verzet tegen Israël.

75. Hoe meer kinderen hoe beter in de Gazastrook

26 januari 2008, Alexander Weissink, reportage

Onderwerp is het hoge geboortecijfer in de Gazastrook. Verschillende mensen die veel kinderen hebben komen aan het woord, iemand van het Palestijnse ministerie van volksgezondheid wordt aangehaald, een Franse arts die voor de UNRWA voorlichting geeft over geboortebeperving, een Palestijnse hoogleraar gezondheidszorg. Een aantal verschillende oorzaken passeren de revue, van tradities, oproepen in de moskee tot de Israëlische belegering van Gaza. "De mensen zitten thuis en hebben niet veel anders te doen", aldus de woordvoerder van het ministerie. Ook de hulp van UNRWA zou volgens de Franse arts averechts werken omdat mensen daardoor weten dat ze toch hulp krijgen. Er wordt ook relatief veel aandacht besteed aan de blokkade, de tekorten en het opblazen van de grens met Egypte een paar dagen eerder.

* Suggestieve opmerkingen en onjuistheden:

- Suggestief: "Egypte hield de grens met Gaza dicht krachtens een akkoord met Israël, de Europese Unie en de Palestijnse Autoriteit die door Hamas uit de Gazastrook is verjaagd."

Na de Israëlische terugtrekking was dit akkoord overeengekomen, en toen Hamas de macht greep heeft ze de Fatah functionarissen die de grenzen bewaakten weggestuurd en konden de Europese waarnemers niet meer functioneren, waarop Egypte de grens sloot, inderdaad krachtens datzelfde akkoord, dat controle door de PA en de Europese waarnemers als voorwaarde stelde voor opening van de grenzen. Echter door de informatie weg te halen over de totstandkoming en aard van dit akkoord, lijkt het alsof er slechts een akkoord was om de grenzen gesloten te houden, een soort pact van al deze partijen tegen Gaza en Hamas. Dat is zeer misleidend.

- Onjuist: "Tot vorige week liet Israël een dagelijks rantsoen van tien basisbenodigdheden en medicijnen binnen, maar om Hamas te dwingen een eind te maken aan aanhoudende raketaanvallen vanuit de Gazastrook werd alle toevoer van goederen gestaakt".

Al na een paar dagen liet Israël, onder druk van het buitenland, weer humanitaire goederen binnen. Het lijkt hier echter alsof Israël voor onbepaalde tijd alle goedereninvoer heeft beëindigd.

- Onjuist: "Sinds de radicale moslimbeweging Hamas vorig jaar juni de macht in de Gazastrook overnam, heeft Israël het gebied afgesloten".

Dit is geleidelijk gegaan, en er was zeker geen sprake van een permanente totale afsluiting. Er zijn gedurende die tijd geregeld commerciële goederen en bouwmaterialen doorgelaten.

* Terminologie: "...samengeperst in een kuststrook van 365 vierkante kilometer." Samengeperst is een erg subjectieve term die suggereert dat deze mensen niet normaal in Gaza kunnen leven. Zitten de mensen in Hong Kong ook samengeperst? De oorzaken dat men zo arm is liggen niet alleen in de bevolkingsdichtheid.

"In de vluchtelingenvijk Khan Younis". Goede term. Onterecht wordt vaak vluchtelingenkamp gebruikt, waarbij men onwillekeurig al snel denkt aan eindeloze rijen tenten, niet aan een woonwijk.

* Context: Er wordt weer eens geen uitleg gegeven over het waarom van de Israëlische blokkade, de vele aanvallen op de grensovergangen en het wegsturen door Hamas van de PA grenswachten. Ook over de raketbeschietingen wordt niets gemeld.

Er wordt weinig duidelijk over wat de UNRWA of andere organisaties doen tegen het hoge geboortecijfer. Er wordt geen achtergrondinformatie gegeven over de voorlichtingscampagne van de UNRWA of eventuele andere activiteiten. Probeerde Israël toen zij de Gazastrook bezette er wat aan te doen? Op de Westoever heeft zij dat wel gedaan. Zijn vrouwen op de een of andere manier georganiseerd, en wat zeggen Palestijnse vrouwenorganisaties hierover?

Ook had meer informatie kunnen worden gegeven over hoe snel de bevolking momenteel groeit. Over hoeveel tijd is de bevolking in de Gazastrook verdubbeld? En wat kan hiertegen worden gedaan?

* In kader: stukje over poging van Egypte om de grens weer af te sluiten, waarna Hamas opnieuw stukken muur heeft neergehaald en de grens dus nog open is. In dit stukje, in tegenstelling tot het artikel van een dag eerder, wordt wel uitgelegd dat Egypte zelf niet blij is met de open grens omdat het 'moslimfundamentalistische invloeden' vreest en geen 'tienduizenden Palestijnen zonder papieren op zijn grondgebied wil hebben'.

* Foto: onderschrift 'Palestijnen dragen spullen de grens over, de Gazastrook in, die ze in Egypte hebben gekocht. De grens is sinds drie dagen open.'

Op de foto zijn allemaal bepakte Palestijnen te zien. De foto heeft niets met het hoofdonderwerp van het artikel te maken, en bevestigt maar weer eens hoe moeilijk de Palestijnen het in Gaza hebben en hoe terecht het dus is dat de grens is opengegaan. Men had ook militante Hamasleden in gevecht met Egyptische grensbewakers kunnen tonen of een vrouw met een schare kinderen om zich heen.

Bovendien waren er een paar dagen gelden ook al foto's afgedrukt van bepakte Palestijnen die de grens over gingen, dus de nieuws waarde is nihil.

* Totaalbeeld: niet geheel neutraal, licht gekleurd ten nadele van Israël

76. 'Geweld is de enige taal die de vijand verstaat'

28 januari 2008, een onzer redacteurs, portret

Portret van de zojuist overleden leider van het marxistische Volksfront voor de Bevrijding van Palestina. Hij wilde het probleem van de Palestijnen op de kaart zetten door middel van terreuracties zoals vliegtuigkapingen en andere bloedige acties. Het PFLP zat ook achter de kaping van een vliegtuig van Air France naar het Oegandese Entebbe in 1976. Habash nam nooit afstand van het 'gewapende volksverzet' omdat hij ervan was overtuigd dat alleen geweld de Palestijnen kon terugbrengen in Palestina. Hij was dan ook tegenstander van het Oslo vredesproces, en vredesbesprekingen überhaupt, omdat daarbij de Palestijnen teveel concessies moesten doen, en dit nooit gerechtigheid kon brengen. Als diplomatie met de Israëliërs zou werken, was er om te beginnen geen conflict geweest. President Abbas noemde Habash een nationale held.

* Context: wat niet erg duidelijk wordt is wat het doel van de PFLP is: de Palestijnen op de kaart zetten en streven naar een staat binnen 1967 grenzen, of de 'bevrijding' van het gehele gebied tussen de Jordaan en de zee? Het PFLP staat voor het laatste, maar dat had het artikel wel wat duidelijker mogen zeggen. Het is logisch dat dat nooit met diplomatie bereikt kan worden. Nu lijkt het alsof het feit dat Israël geen concessies wil doen tot Habash' afwijzing van diplomatie leidt. Zijn opmerking dat als diplomatie mogelijk was met Israël er geen conflict was geweest wordt door het geven van voornoemde context duidelijker: als Israël er niet was geweest was er inderdaad geen conflict geweest. Het bestaan van Israël, niet bepaalde acties of beleid van dit land, is het kernprobleem in de ideologie van het PFLP.

Wat het artikel ook nalaat te vermelden is dat het PFLP ook nu nog betrokken is bij aanslagen en raketaanvallen in bijvoorbeeld de Gazastrook.

In 1970 startte Jordanië een offensief tegen de 'gewapende Palestijnse aanwezigheid in zijn land', aldus het artikel, zonder te vermelden dat die grotendeels uit de PLO bestond, en er aanwijzingen zijn dat de PLO een coup wilde plegen in Jordanië. Wat de rol van het PFLP daarin was wordt ook niet duidelijk,

evenmin als hoe het het PFLP daarna verging. Habash woonde in Jordanië, dus blijkbaar werd het PFLP daar weer geduld, of zat hij er ondergedoken? Voerde het PFLP ook actie vanuit Jordanië of coördineerde het de activiteiten in de Palestijnse gebieden? Hoe groot is het PFLP nu eigenlijk, en hoe gaat het verder na Habash' dood? Het artikel heeft het alleen over het verleden, suggererend dat deze club niet meer bestaat of nauwelijks nog wat voorstelt. Het is allemaal nogal vaag en niet erg informatief.

* Suggestief: "De Palestijnse staat die het resultaat moest zijn van de vredesonderhandelingen tussen Israël en eerst PLO leider Yasser Arafat en nu de Palestijnse president Machmoed Abbas kon volgens hem alleen een karikatuur zijn omdat niet de Israëliërs maar de Palestijnen de concessies doen."

Omdat hij tegen het bestaan van Israël en een twee-statenoplossing is, is iedere Palestijnse staat naast Israël volgens hem een karikatuur, maar hier lijkt het alsof hij tegen het vredesproces is omdat Israël te weinig wou toegeven, een door velen gedeelde kritiek. Zo wordt hij gematigder voorgesteld dan hij is.

* Kop: citaat van PFLP, suggestief.

* Totaalbeeld: vooral omdat zijn radicale standpunt over Israël niet duidelijk wordt gemaakt, is het artikel niet neutraal, gekleurd ten nadele van Israël

77. Israël sluit zaak gedode Arabieren

28 januari 2008, AP, nieuwsbericht

Kort berichtje over het feit dat de procureur-generaal heeft besloten de politiemannen die in 2000 13 Israëlische Arabieren doodschoten, niet te vervolgen wegens gebrek aan bewijs. Een staatscommissie oordeelde in 2003 dat de politie voor een groot deel schuldig was en bekritiseerde ook de behandeling van Israëlische Arabieren in Israël.

* Context: "De politie opende indertijd het vuur op Arabische demonstranten bij Umm al Fahm die hun solidariteit betoogden met de Palestijnse opstand". Het klinkt of er doelbewust op vreedzame demonstranten werd geschoten door de politie. Al is het gedrag van de politie niet goed te keuren, de praktijk was toch wat ingewikkelder, met meerdaagse rellen en vernielingen op verschillende plaatsen. De 13 doden vielen dan ook niet bij één incident. Had niet iets meer context gegeven kunnen worden waardoor de lezer de omstandigheden begrijpt? En hoe kan het dat de staatscommissie in 2003 tot een andere conclusie was gekomen? Had die te snel geoordeeld of was de procureur-generaal niet kritisch genoeg?

* Totaalbeeld: licht gekleurd ten nadele van Israël

78. Duizenden terug naar Gazastrook

28 januari 2008, AFP, AP, Reuters, nieuwsbericht

Egypte heeft de bevoorrading van winkels in Al Arish en andere plaatsen in de buurt van Gaza afgesneden, waarna de Palestijnen terugkeerden naar de Gazastrook. De voorgeschiedenis wordt ook weer helemaal herhaald: Hamas had de grens met geweld geopend nadat Israël een totale blokkade had doorgevoerd om Hamas te dwingen een einde te maken aan raketbeschietingen. Egypte wil de grens weer dicht hebben, maar is het met Hamas oneens over de controle van de grens: Egypte wil de oude regeling herinvoeren, waarbij ook Israël op afstand de grens in de gaten kan houden, maar daar is Hamas mordicus tegen. Er wordt over onderhandeld tussen beide partijen. Ondertussen heeft Israël toegezegd de brandstofleveranties te hervatten na een uitspraak van het hoogerechtshof, nadat 10 Israëlische en Palestijnse mensenrechtenorganisaties protest tegen de vermindering hadden aangetekend.

* Onjuist: de vermindering van de brandstofleveranties ging volgens het artikel in oktober in, ook van brandstof die nodig is om de Palestijnse elektriciteitscentrale te laten draaien.

De levering van benzine werd inderdaad in oktober met eenderde beperkt en diesel met tien procent, maar industriële brandstof voor de elektriciteitscentrale (1,75 miljoen liter per week) werd niet beperkt

en bij de stroomleveringen ging het aanvankelijk om nauwelijks meer dan een symbolische beperking (JP 29-10-2007)

* Context: men vermeldt in dit artikel weliswaar dat bij de oude grensregeling de Palestijnse Autoriteit en EU waarnemers waren betrokken, maar verzuimt wederom te vermelden dat Hamas die grenswachters na de coup in juni 2007 heeft weggestuurd. In dit artikel wordt een Hamas woordvoerder aangehaald die bezwaar maakt tegen het feit dat Israël op afstand mee kon kijken, maar Hamas accepteerde ook de EU waarnemers en Fatah grensbewakers niet.

En weer staat er alleen: "vanwege raketbeschietingen". Hoeveel en waar, en met welke gevolgen, dat blijft in de NRC steeds vaag.

* Totaalbeeld: niet neutraal, licht gekleurd ten nadele van Israël

79. Hamas regelt verkeer in Egyptisch Rafah

29 januari 2008, Alexander Weissink, reportage

Palestijnen doen nog steeds inkopen in Egypte, en het is zo druk in Rafah dat Hamas er het verkeer regelt, bewapend met kalashnikofs. Egypte werkt noodgedwongen met Hamas samen. Dezelfde geschiedenis van eerdere artikelen wordt weer herhaald, en het feit dat over de grensregelingen onderhandeld wordt in Egypte. Verschillende winkeliers komen aan het woord, die klagen door hun voorraden heen te zijn terwijl Egypte verhindert dat ze nieuwe kunnen aanvoeren. Een Palestijn vertelt dat Israël het hier volgens hem op heeft aangestuurd, en de Palestijnen bewust in de handen van Egypte heeft gedreven door niet in te grijpen toen Hamas de grens opende.

NB: Dit is een zotte theorie, want Israël is juist woedend over de opening van de grens en de smokkel door Hamas die zo mogelijk is geworden.

* Context: niets over de (mogelijkheid tot) wapensmokkel en infiltratie door Hamas in de Sinäi (en vandaar weer naar Israël). Niets over de raketbeschietingen. Niets over aanvallen van Hamas op de grenzen als reden voor de Israëlische blokkade.

* Onjuist of misleidend: "Israël stelde een blokkade in en ook Egypte hield de grens dicht waardoor de Palestijnen acht maanden lang opgesloten zaten. Cairo zei zich daarmee te houden aan de afspraak met Israël, de Palestijnse Autoriteit en de Europese Unie".

Egypte hield ook uit eigenbelang de grens dicht. De grenzen zaten niet acht maanden potdicht, daar zat voortgang in en fluctuaties afhankelijk van hoeveel raketten er werden afgeschoten en hoe vaak grensovergangen werden aangevallen.

"Hamas zegt bereid te zijn te onderhandelen, maar president Machmoed Abbas wil alleen met Hamas praten als het de macht in de Gazastrook opgeeft."

Hamas heeft ook allerlei voorwaarden, en is zeker niet flexibeler dan Abbas. Bovendien praat Hamas vanuit een positie van macht. De krant had moeten aangeven dat een terugkeer van Fatah in de Gazastrook voor Hamas onaanvaardbaar is, net als de oude grensregeling weer invoeren. Dat de grenzen dicht zijn sinds juni 2007 ligt dus vooral ook aan Hamas zelf, maar dat wordt nooit vermeld.

* Totaalbeeld: niet neutraal, licht gekleurd ten voordele van Palestijnen

80. Dienstweigering is geen taboe meer in Israël

30 januari 2008, Salomon Bouman, achtergrond

Dit is een erg negatief getint artikel over het feit dat steeds meer Israëli's dienstweigeren en het vertrouwen in het leger sterk is afgenomen. Gesuggereerd wordt dat dit samenhangt met de oorlog in Libanon en de matige Israëlische prestaties daarin. Het oude zionistische ideaal van je opofferen voor je vaderland zou bovendien zijn verdwenen, Israël is een materialistische welvaartsstaat geworden waar saamhorigheidsgevoelens verloren zijn gegaan. Ook zou de harde bezetting van de Palestijnse gebieden de 'collectieve wil' het land te dienen hebben ondermijnd. Na 1967 heeft Israël geen enkele oorlog meer beslissend gewonnen, en sinds de zeer matig verlopen Libanon Oorlog in 2006 is het vertrouwen in het leger 'diep geschokt' en wordt er openlijk over dienstweigering en desertie

gesproken. Daarnaast worden nog zaken genoemd als het feit dat ultra-orthodoxen aan religieuze instellingen vrijstelling krijgen, wat kwaad bloed zet bij anderen, en het feit dat veel mensen uit de hogere klasse dienst weigeren en dit in bepaalde kringen van vooral kunstenaars rond Tel Aviv trendy is. Jongeren nemen zelfs les bij psychologen om tijdens de militaire keuring ongeschiktheid te kunnen simuleren.

* In kadertje: Premier Olmert wankelt door rapport over Libanon oorlog.

Deze middag komt de definitieve versie van het Winograd rapport uit over de Tweede Libanon oorlog.

* Gebruikte bronnen/wie aan het woord:

- Een dienstweigeraar die vanwege pacifistische opvattingen dienst weigert en de Tweede Libanon Oorlog aanhaalt vanwege het 'respect voor het leven van anderen'.

- Een pas verschenen boek over de Tweede Libanon Oorlog, getiteld "Het spinnenweb", dat een beeld zou schetsen van een falend, ongeïfend, slecht uitgerust leger, dat uitgeput en gedemoraliseerd door de twee intifada's de oorlog in Libanon niet kon winnen.

* Suggestieve, onjuiste en ongefundeerde opmerkingen: als je dit artikel uit hebt, ben je er rotsvast van overtuigd, dat Israël's dagen geteld zijn, en dat het voor de Arabische staten een makkie moet zijn om Israël binnen te lopen en eindelijk de schande van 1948 en 1967 voorgoed uit te wissen. De werkelijkheid is een andere: ook in 2006 waren veel soldaten bijzonder gemotiveerd en toegewijd. Het waren met name de legerleiding en de politiek die fouten maakten en soms zelfs tegenstrijdige bevelen gaven. Het leger geniet nog steeds veel aanzien onder de bevolking, soldaten zijn gerespecteerd en zichtbaar in het straatbeeld en verschillende enquêtes tonen een hoog vertrouwen onder de bevolking in het leger (in tegenstelling tot het politieke leiderschap).

Dit artikel bevat veel suggestieve opmerkingen en ongefundeerde theorieën. Veel dat wordt beweerd is niet te bewijzen, waarschijnlijk gedeeltelijk wel waar maar nogal kort door de bocht.

Een paar voorbeelden:

- Ongefundeerd: "Het gezegde dat het goed is voor je land te sterven uit de eerste tijd van de zionistische onderneming in Palestina in het begin van de twintigste eeuw is in het 'Oude Israël' morsdood."

Er zijn nog genoeg soldaten die wel hun land dienen en dit doen met toewijding en vastberadenheid. Het zal zeker minder zijn geworden, maar 'morsdood' is echt zwaar overdreven.

"Daaraan voorafgaand werd de collectieve wil het land te dienen ondermijnd door de harde bezetting van de Palestijnse gebieden".

Veel mensen zien de bezetting als een noodzakelijk kwaad, als een manier om te verhinderen dat Palestijnen zelfmoordaanslagen kunnen plegen en een 'Hamastan' kunnen stichten zoals in Gaza.

* Onjuist: "Evenmin is het Israëlische leger erin geslaagd de twee Palestijnse opstanden te onderdrukken." Dat is het leger wel, vooral de tweede intifada waarin in de 'hoogtijdagen' 50-100 Israël's per maand omkwamen door zelfmoordaanslagen en veel mensen de straat niet meer op durfden. Door de herbezetting van de Westoever in 2002, door de bouw van de afscheidingsbarrière, door de vele checkpoints en door infiltratie in Palestijnse gewapende groeperingen is het Israël gelukt dit aantal tot bijna nul terug te brengen. In reactie daarop heeft Hamas een eenzijdig staakt-het-vuren afgekondigd in februari 2005. Veel Israël's zijn trots op de prestaties van het leger tijdens de intifada en beschouwen het Israëlische leger als het enige leger dat met succes een guerrilla-achtige oorlog heeft gewonnen.

"Een uitzondering hierop vormen de tienduizenden jongeren die in de ultrareligieuze en -nationalistische nederzettingen op de bezette Westelijke Jordaanoever opgroeien. Daar in het 'andere Israël' is motivatie om de dienstplicht bij voorkeur in elite gevechtseenheden te vervullen optimaal." Ultra-orthodoxen zijn vrijgesteld van de dienstplicht en maken daar gretig gebruik van. Er zijn er ook die wel dienen, maar dat is een minderheid. Lang niet alle nederzettingen zijn overigens ultra-orthodox of ultra-nationalistisch.

* Terminologie: "ultra-nationalistisch" in vorige zin. Wat wordt daaronder verstaan? Dat je van mening bent dat de bezette gebieden bij Israël moeten blijven? Het is een wat vage en nogal extreem

klinkende term met een erg negatieve lading. Het doet ook erg aan fascisme denken. Waarom voldoet 'nationalistisch' niet?

* Context: er wordt hier juist wel ingegaan op de achtergronden van een en ander, maar wel op een nogal suggestieve manier. Zonder enige cijfers te geven over aantallen dienstweigeraars in de loop der jaren en de motivaties die zij gaven worden allerlei theorieën gegeven over mogelijke oorzaken en een en ander nogal aangedikt. Een artikel over de veranderende waardering voor of positie van het leger is interessant, maar dan moet niet alleen de vooronderstelling dat het leger alle vertrouwen kwijt is en de jongeren er ook geen been meer in zien centraal staan. Door deze vooringenomenheid is het artikel eenzijdig en misleidend.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

81. CDA-fractie keurt kritiek van minister Koenders op Israël af

31 januari 2008, een onzer redacteurs, nieuwsbericht

Minister Koenders heeft zich hard uitgelaten over "het afsluiten van de grenzen voor onder andere de toevoer van elektriciteit". Israël zou zich daarmee schuldig hebben gemaakt aan collectief straffen, wat in strijd is met het internationale recht. Minister Verhagen liet zich vorige week veel voorzichtiger uit en toonde begrip voor Israël's optreden vanwege de 'bijna dagelijkse raketbeschietingen op het grensplaatsje Sderot'. Zowel het CDA als GroenLinks willen nu opheldering van het kabinet. De verschillen van mening over Israël bleken al toen beide ministers nog in de Tweede Kamer zaten. Door de opname van de ChristenUnie in het kabinet is het beleid ten aanzien van Israël nog gevoeliger geworden. Verhagen is eerstverantwoordelijke voor het beleid ten aanzien van Israël. Een nogal feitelijk artikel, dat de visie van de twee ministers helder weergeeft.

* Terminologie: "bijna dagelijkse" raketbeschietingen staat tussen aanhalingstekens. Is dat omdat de krant afstand neemt van deze woorden? Bij de beschrijving van Koenders staat "collectief straffen" tussen aanhalingstekens. De dagelijkse raketbeschietingen zijn echter een feit, het collectieve straffen is een kwestie van interpretatie waarbij aanhalingstekens meer voor de hand liggen.

"Door de opname van de ChristenUnie in het kabinet is het beleid ten aanzien van Israël nog gevoeliger geworden."

Hoezo 'geveliger'? De ChristenUnie heeft er een helder standpunt over, maar dat geldt ook voor Koenders. Gesuggereerd wordt dat Israël niet bekritiseerd kan worden vanwege gevoeligheden, niet omdat men het gewoon niet terecht vindt om Israël harder te bekritisieren.

Ik zou hier bijna cynisch willen opmerken dat met de weergave van Verhagens standpunt eindelijk eens de raketbeschietingen een ietsje concreter worden gemaakt, maar daar zijn dan wel weer aanhalingstekens bij nodig om als krant afstand van deze visie te benadrukken.

* Context: niet nodig.

* Totaalbeeld: neutraal

82. De strategie van Israël

31 januari 2008, hoofdredactie, hoofdredactioneel commentaar

Dit commentaar gaat in op het rapport van de Winograd Commissie. Men vat dit nogal slordig samen door te stellen dat de oorlog tegen Libanon in 2006 niet tot een goed einde is gebracht omdat met name de krijgsmacht heeft gefaald, wat als een gemiste kans wordt beschreven, niet een primair politiek fiasco. Premier Olmert hoeft niet af te treden en de coalitie zal dat ook niet eisen maar eerder verhinderen, omdat nieuwe verkiezingen waarschijnlijk Likod aan de macht brengen. Het commentaar haalt uitgebreid een commentaar van Tom Segev in Haaretz aan, die men een 'gerespecteerd historicus met een goede neus voor politiek noemt'. Segev vindt dat de hamvraag moet zijn of de oorlog wel nodig was, en deze vraag blijft zich ook volgens de NRC opdringen. NRC trekt vervolgens een parallel met Gaza en concludeert dat ook politieke aanpassingen nodig zijn.

* Perspectief: het valt op dat Segev zo positief wordt neergezet en met instemming geciteerd. Segev is een van de zogenaamde nieuwe historici, en hij is niet onomstreden. Zijn boek over de Zesdaagse Oorlog, dat NRC ook aanhaalt al doet het hier totaal niet ter zake, is fel bekritiseerd vanwege zowel zijn politieke visie (de oorlog was niet noodzakelijk) als vanwege feitelijke onjuistheden. Het is typisch dat NRC juist zo iemand citeert. En leest men ook wel eens een andere Israëlische krant dan Haaretz bij de NRC?

Het is gemakkelijk oordelen van hieruit dat de vraag naar de noodzaak van de oorlog centraal had moeten staan. Voor Israël stond vast dat men de ontvoering van de soldaten en de raketbeschietingen die al voor de Israëlische reactie begonnen, niet onbeantwoord kon laten. Er waren voor die ontvoering al diverse andere kleinere incidenten geweest waarbij Israël steeds terughoudend had gereageerd. Voor Israël is de vraag hoe een oorlog tegen het guerrillaleger van Hezbollah te winnen cruciaal. Als Israël geen oorlogen meer kan winnen, is het land ten dode opgeschreven. Als men ook bij deze vijandigheden van Hezbollah terughoudend had gereageerd, was het een paar maanden of een jaar later wel tot een oorlog gekomen. Ook wat betreft Gaza is het cruciaal dat Israël weet hoe het een guerrilla beweging in dichtbevolkt gebied moet aanpakken. Pas als het daartoe in staat is en haar vijanden dat weten, kan een oorlog wellicht vermeden worden en het bij dreigementen blijven. Omdat dit een hoofdredactioneel commentaar is, is het logisch dat opiniërende opmerkingen worden gemaakt, maar niets vermelden over het feit dat Segev omstreden is is misleidend.

* Totaalbeeld: gekleurd ten nadele van Israël

83. Onderzoek Libanese oorlog spaart Olmert

Libanese oorlog Commissie-Winograd constateert talrijke blunders maar noemt geen schuldigen bij name

31 januari 2008, Salomon Bouman, achtergrond

Het Winograd rapport dat gisteren is uitgekomen oordeelt vergeleken met het interim rapport mild over Olmert. Hij werd niet persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor de vele fouten, en het rapport legde zijn lot in handen van de politiek. Het voortbestaan van de regering hangt nou af van wat Barak, de leider van de Arbeidspartij, zal doen. De verwachting is dat hij niet zal aftreden, omdat Likod de verkiezingen dan waarschijnlijk zou winnen. Het rapport stelt Olmert niet verantwoordelijk voor de grote landoperatie tijdens de laatste dagen van de oorlog, waarbij 33 soldaten sneuvelden en verder weinig werd bereikt. Dit was "bijna onvermijdelijk", en Olmert stond onder grote druk van de minister van defensie deze operatie goed te keuren. Het rapport benadrukt het belang van vrede voor Israël, en gedwongen aftreden van Olmert zou een grote tegenslag zijn voor het in Annapolis herstarte vredesproces. Olmert wordt geciteerd, waar hij ook het vredesproces aanhaalt als reden om niet af te treden, en zegt de lessen uit de gemaakte fouten te hebben getrokken. Hij noemde de internationale troepenmacht in Libanon een succes van de oorlog. Volgens de commissie was het leger niet op haar taak berekend, en werd overhaast tot oorlog besloten. De coördinatie tussen politiek en leger was tijdens de oorlog 'klungelig'.

Voor de Israëliërs komt de conclusie dat Israël de oorlog niet heeft gewonnen hard aan. Volgens de commissie Winograd schrok het leger terug voor verliezen, en was er weinig besluitvaardigheid. Volgens militaire commentatoren verloor het Israëlische leger zijn stootkracht door de bezetting.

* Suggestieve opmerkingen: op het laatst worden 'militaire commentatoren' aangehaald die de problemen van het leger aan de bezetting wijten. Het leger zou zijn 'stootkracht' hebben verloren door 'de jarenlange uitputtende patrouille-activiteiten in de bezette gebieden'. 'Het leger was een vermoeid en gedemoraliseerd bezettingsleger geworden'. De bezetting wordt weer als oorzaak van de problemen gezien. Er valt zeker wel wat voor deze stelling te zeggen, maar evenzeer ertegen, zoals dat het leger tijdens de herbezetting in 2002 en het onderdrukken van de tweede intifada juist ervaring opdeed in het vechten tegen gewapende groepen in stedelijk gebied die zich tussen de burgers schuilhouden. Het is tekenend dat Israëlische commentatoren die zaken aan de bezetting wijten weer worden aangehaald in NRC, terwijl commentatoren die andere oorzaken zagen onvermeld blijven.

* Context: de bevindingen van de commissie Winograd worden vooral nogal rommelig weergegeven, met steeds verwijzingen naar wat Olmert of Barak heeft gezegd of de Haaretz geschreven, en dan weer iets dat het rapport heeft geconcludeerd. Er had wel wat meer verteld mogen worden over de discussies die sinds de Libanon Oorlog zijn gevoerd en het feit dat verschillende mensen al vanwege de oorlog waren afgetreden. Ook had iets over de status van de commissie vermeld kunnen worden, en het feit dat aanvankelijk een zwaardere commissie werd geëist, maar dit werd door de regering afgewezen. Daardoor was het relatief milde eindoordeel wellicht wat minder verrassend dan NRC suggereert.

* In kadertje: 'Oorlog tussen Hezbollah en Israël'. Een korte samenvatting van de aanleiding en verloop van de oorlog. Er staat dat Hezbollah pas raketten begon af te schieten nadat Israël Libanon bombardeerde en met grondtroepen binnen was gevallen, maar dat is onjuist. Tijdens de ontvoering van de soldaten vuurde Hezbollah ook al raketten af op Israël, waarschijnlijk als afleidingsmanoeuvre.

* Illustratie: onderschrift 'Israëlische militairen trekken zich op de tweede dag van het staakt het vuren aan het eind van de zomeroorlog van 2006 met de Libanese organisatie Hezbollah terug uit Libanon'. Op de foto zijn nogal somber, zelfs verslagen ogende soldaten te zien in een mistige omgeving. Het straalt de sombere stemming van het Winograd rapport uit.

* Terminologie: in fotobijschrift: "de Libanese organisatie Hezbollah". Dat had op zijn minst 'militante organisatie' moeten zijn, of beter nog 'guerrillaleger', 'militie', 'de fundamentalistische Shi'itische beweging' of iets dergelijks.

* Totaalbeeld: redelijk neutraal

=====